

Bjargið rækjuflotanum!

FF hevur heitt á landsstýrið um at taka stig til at bjarga rækjuflotanum.

Anna Evensen
3. partur

Síða 11-12, 17-18

Søgan um
persóns-
upplýsingar

Hvønn dag fáa vit nýggj
dømi um skipaða
rættarloysið í landinum.
Søgan um persóns-
upplýsingar er ein
ræðusøga um, hvat vit
kunnu vænta okkum.

Síða 20-21

Neyðtøkan av
Realinum

Realurin, sum hevur
riggað væl í nærum 50
ár, skal nú yvirtakast av
tí almenna. Hetta verð-
ur gjort eftir sama prin-
sippi, sum tá systrarnar
hjá Øskufiu komu at
passa glasskógvín hjá
prinsinum.

Síða 6-7

Føroyiskt – Kap Verdiskt – Mexicansk brúdleyp

Seinastu tvær vikurnar
hava verið tvey brúdleyp
sum úrslit av, at
"Logos" vitjaði í
Føroyum í 2001.

Síða 14-15

Sama plátan frá ICES

Nú fingu vit sama "sjongin" frá ICES og
Fiskirannsóknarstovuni. Uttan mun til um
støðan er góð ella ring,
er tilmælið tað sama.

Síða 24

Tel: 471116 Fartel: 216270

BURÐARDYGGUR
EISKIREIÐSKAPUR

Mustad

poul@kjolbro.com 24/7 tænasta

Alarnur - Skipsvakt - Vakt
Virðishaadan - VIP
Náttarvakt - Sjónvarpansni
Atgengdskontroll
Trygdarráðeving

RNSNI

211 112

Tin trygd
fyri tryggleika

KÄRCHER

Vit eru einaumboð
fyri KÄRCHER
trýspularum til
Íslands.

TÓRSHAVNAR MASKINHANDIL
v/Tummas Andreasen · Verðagota 29-30
FO-100 Tórshavn · Tlf. 31 34 42

Tøkk

Hjartans økk fyrir
syndan heiður á
90 ára føðingardegi
mínum

Kærar vinarheilsur
Ólafur Guðmundsson

Føðingardagurin hjá Ólafi

Sum vit søgdu frá í seinasta blaði, fylti Ólafur Guðmundsson 90 ár tann 11. juni. Tey voru mong, sum stukku inn á gólvíð hjá honum heima hjá

Hervør og Bárði Jákups-syni. Sambandið teirra millum er, at Ólafur var giftur við mammu Hervør, sum doyði fyrir rættilegum nógum árum síðani.

Men framvegis er eitt tætt samband teirra millum.

Vit voru sjálvsagt á staðnum og töku nakrar myndir.

Her er tað Svenning av Lofti, sum er komin at ynskja Ólafi tillukku við teimum 90 árunum. Teir hava kenst síðan 1955, tá Svenning sum ein ungur drongur kom av Eiði til Havnar at arbeida sild, sum var eitt av teimum mongu virkisokjunum hjá Ólafi. Svenning gevur Ólafi tað besta ummæli sum arbeidsgevari. Hann var bæði umhugsin og eggjandi sum arbeidsgevari, og tað var í eini tið, har hefta kanska ikki var nøkur sjálvfylgja.

Realurin hevur hatt ársfund

Tann 13. juni hevði Realurin sín vanliga ársfund á Hotel Hafnia. Útfrá hesum fundi ber væl til at meta um støðuna í fiskivinnuni og harvið í samfelagnum.

Realurin er skipaður soleiðis, at her er ein stjórn við trimum línum og so ein undirstjóri, sum hefur dagligu leidsluna. Afturat teimum eru so skrivstovufólk og skipakon.

Frá vinstu siggja vit her stjórnina: Ulla Svarrer Wang, Virgar Dahl og Óli Heinesen, sum er formaður. Næstur Óla er tað Atli Dam, sum er undirstjóri. Næst honum er Gunnbjørg Rubeksen, sum starvast á skrivstovuni.

Ársfrágreiðingin Ársfrágreiðingin fyrir farna árið var hendan:

Í roknkaparárinum 1. apríl 2002 til 31. mars 2003 eru 25 umsóknir um figging, eigara-skifti og umfigging komnar til Realkreditstovnini. Av hesum eru 21 umsóknir játtáðar, 4 eru ikki játtáðar.

Síðan lógin um Realkreditstovnini varð broytt í 1998 hevur - yvir tiðarskeiðið sum heild - verið vökstur í umsetningi stovnsins. Kortini eru samlaðu útlánini minkað nakað seinastu tvey árin. Hetta kemst av tillagingini, sum rækjuvinnan og alivinnan hava roynt at fremja til versnandi vilkorini.

Í roknkaparárinum 2002/03 eru óvanliga nóg lán afturgoldin í úrtið.

Fýra lán við eini samlaðari upphædd 31,3 mió. kr. eru afturgoldin fyrir tíðina.

Hóast enn nøkur lán verða niðurgoldin áðrenn tíðina, er útlit til vökstur í útlánum í 2003/04, tá tvey stór nýbygd skip verða latin av norskarí skipasmiðju og ein minni trolari av íslenskari smiðju. Seinri í 2004 koma tveir nýggir feskfiskatrolarar. Samanlagt liggja tilsgagnir um nýggjí lán omanfyri 200 mió. kr. Harav meginparturin verður figgjáður við eiginogn stovnsins.

Í roknkaparárinum eru veitt 35 lán við einari samlaðari upphædd upp á 148,2 mió. kr.

Harav eru 29 nýggjí lán svarandi til 71,2 mió. kr. og 6 umfiggjáð lán svarandi til 77,0 mió. kr.

Útlán stovnsins høvdu 31. mars 2003 ein høvuðsstól upp á 654,8 mió. kr., sum við avdráttum og afturgoldnum lánum v.m. er komin niður á 515,5 mió. kr. Høvuðsstólurin er býttur sundur á 100 lán (61 pant) við panti í 1 verksmiðjutrolara/nótaspíki, 4 verksmiðjutrolarum, 7 djúpvatnstrolarum, 3 trol/nótaskipum, 4 rækjutrolarum, 5 feskfiskatrolarum, 2 ísfiskalínukipum, 5 fóðurflakum, 3 fóðurflutningsfórum, 7 alibátum, 7 brunnabátum og 13 útróðarbátum.

Vanliga rakstrarúrlitið er 34,3 mió. kr. Stjórnin mælir til at avseta 13,5 mió. kr. upp á útlán. Harumframt hevur stovnurin selt lánsbrøv við kursvinnungi upp á 6,2 mió. kr., umframt eitt ikki stað-

fest kurstab av lánsbrøvum upp á 1,5 mió kr. 1 pant er farið um tvingsils-sølu við tapi 357 tkr.

Úrslitið fyrir árið er sostatt 20,1 mió. kr. aftaná at 5,0 mio. kr. er avsett til skatt.

Við roknkaparárslok voru 6,0 mió. kr. í eftir-støðum av terminsgjeldum.

Tann 31. mars 2003 voru 77,0 mió. kr. í eykagrundunum svarandi til 120,7% av samlaðu láni-skuld stovnsins.

Egin ogn stovnsins, eykagrundarnir íroknaðir, er 552,0 mió. kr.

Útlitini Stjórnin gjørðu eisini nakrar metingar um útlitin framvir, og segði seg seinasta ár kunna hóma eina linking í rákinum við

Her sæst ein partur av umboðsnevndini. Frá vinstru: Hallbjørg Hansen, Poul Hansen, Leivur Michelsen og Osmundur Justinussen.

methögum marknaðarprísum, veiðunøgdum í hæddini, lægstu rentu í mannaminni og skjótari menning av alivinnuni.

Nú stendur so greitt, at rákið er um at venda, og

at umstøðurnar í fleiri vinnugreinum eru nú sera hættisligar, tó at botnfiskaveiðan og pelagiska veiðan enn rökka hampuligum prísum og nøgdum, men rækjuvinn-

an og alivinnan eru nú sokkin ta longri niður, at har eru "stórtap í hendí", samstundis sum oljuprísurin enn er eini 30% ov høgur til verandi veiðuhættir.

Sjórnin hefur roynt at laða upp í liðini, sum eru stovninum viðkomandi, men er orka hansara ikki so stór, at hann í slikeum fóri kann hjálpa vinnuni sum heild munandi.

Umfiggingar, eykafiggings og avdráttarskáar kunnu muna væl, men varandi lág-konjunktur bera slik tiltök ikki tvørturum, og hava vit tí sæð tær fyrstu tvingsils-sölurnar, og so harmiligt tað er, verða fleiri slikar, um verandi viðurskifti standa við.

Fyri tveimum árum síðani figgjaði stovnurin drúgvára partin av rækjuflotanum, men síðan eru tvey rækjuskip seld útaftur av landinum, og aðrir

figgingarstovnar hava fingið figgingina av trimum øðrum, so helst verða bert trý rækjuskip efturi ímillum debitorar stovnsins, so hóast heilt illa skuldi vilja til, so vil stovnurin lættliga standa seg ímóti einum nosi.

Framlagdi roknkapurin sýnir, at stjórnin hefur økt avsetingarnar ímóti tapi við 13,5 mio. kr. til 28,5 mio. kr. og stjórnin metir tí ikki, at eginognin fer at minka, hóast munandi tap mugu staðfestast.

Útlánini vuksu sera nögv undanfarnu árin, men í farna roknkaparári minkað tey nakað aftur og vórðu við roknkaparárslok 515,5 mio. kr. Síðani er eitt stórt rækjuskip selt til Canada, og eitt fer helst úr stovninum aftaná tvingsilsłsólna, so mettingin ifjør hjá stjórnini, at útlánini skjótt fóru at toga upp ímóti 750 mio. kr., verður helst ikki veruleiki fyrr enn nakað seinni.

Stovnurin er við nýggjar skattalög, sum – eitt sindur afturvirkandi í 2001 – ger stovnin skattskyldugan á sama hátt sum vanlig partafelög, ti er samlaði skatturin, sum setast skal av 6,7 mio. kr., og avsettingin ímóti tapi sum nevnt heilar 28,5 mio. kr.

Eginognin var við ársbyrjan 533 mio. kr. Men eftirskattiningin minkar úrslitið í 2001/02 við 1 mio. kr. til 532 mio. kr., soleiðis at úrslitið í 2002/03 uppá 20,1 millión økir eginognina upp í 552 mio. kr., harav 77 mio. kr. eru í

eykagrunnum.

Helst verða 15 mio. kr. fluttar frá eykagrunnum til høvuðsgrunnin, so hesin í verandi fíggjarári kemur at standa fyri 490 mio. kr. av eginognini.

Stovnurin hefur í roknkaparárinum lækkað rentuna enn meira, so sum generella rentulækkingin á altjóða peningamarknáðunum hefur lagt upp til.

Hetta lága rentustöði fer helst at standa við eina drúgva tíð, og ger tað möguleikan fyri stórum vökstri í vinningini stovnsins minni, men stjórnin vil, at stovnurin í hugheimi viðskiftafólksins er av teim lagaligastu, tá lánsvílkor verða ásett.

Verða úrslit stovnsins á leið tey somu komandi árin, vil hann framvegis mennast so mikil, at han kann taka tók, ið gera mun í fóroyiskum vinnulívi.

Men tað eru ikki einans tey fíggjarligu viðurskiftini og úrtókan, ið treyta virkis-möguleikar stovnsins.

Teir politisku karmarnir og teir lögfrøðisligu karmarnir og tær av politiska valdinum góðkendu reglugerðir hava sera nögv at týda fyri möguleikarnar fyri at virka skilagott, frælest og óheft av óneyðugari uppileggning, sum kann avmarka kapping á jøvnum fóti við aðrar fíggjarstovnar.

Tí er stóra málið, stjórinin hefur at fáa greitt, framvegis, hvussu sjálvstóðugt stovnurin kann sleppa at virka.

Ein av umboðsráðslimunum á fundinum var Hans Jørgen Jensen, og hetta var seinastu ferd, at hann var á fundi. Hans Jørgen hefur saman við Christian Mejahl, fólkatingsformanni umboðað ríkismyndugleikarnar í Realinum. Hendan umboðanin skuldi eftir yvirkununa halda áfram so leingi sum donsk áhugamál framvegis vóru í stovninum. Nú er ríkiskassin leysur av Realinum, og tí dettur danske umboðanin burtur.

Hans Jørgen varð eisini takkaður fyri sína tíð. Hetta gjørdu sovað Atli Dam sum Óli Jacobsen. Óli og Hans Jørgen hava kenst sum fakfelagsmenn í ártíggir. Og Óli kundi bera Hans Jørgen, at hann hevdi verið ein hollur vinur alla hesa tíð.

Seinasta ár høvdu vit her í blaðnum eina frásøgn um Hans Jørgen í samband við adalfundin í Realinum. Sigast kan stutt, at Hans Jørgen hefur verið og er ein trúgvur fóroyavinur. Fyrst og fremst hefur hann havt eitt langt samband við Føroyar gjøgnum fráhalds- og losjuarbeidi. Og í hesum sambandi er hann komin at kenna Jákup Lindenskov sera væl. Teir hava eisini havt eitt neyvt samband sum fólkatingsmenn, har parturin hjá Hans Jørgen ikki lá eftir, tó tað snuði seg um at tæna fóroyiskum áhugamálum.

Higanin skal eisini ljóða ein tökk til Hans Jørgen. Vónandi siggja vit hann kortini aftur.

FF heitir á landsstýrið:

Bjargið rækjuflotanum!

Vit endurgeva í blaðnum í dag ta uppgerð av ískoytum frá fóroyisku rækjuvinnini til samfelagsbúskapin í Føroyum, sum felagið Rækjuskip hefur latið gjört, og sum FF hevur verið við til at gjalda.

Her sæst svart uppá hvítt, hvussu stóran týdning hesin flotin hefur fyri fóroyiska samfelagið. Her er talan um hundraðtals arbeidspláss bæði á sjógví og landi og árliga hundræd tals millónir av innókum til fóroyiska samfelagið.

Tað gongur sjón fyri sogn, at hesin partur av flotanum er í eini slíkari tróngstøðu, at vandi er fyri, at hann púra kemur at hvørva. Og mótsætt virkjum á landi, sum ong-

an veg fara, hóast tey fara á húsagang, so kunnu skipini lættliga hvørva av landinum sum døgg fyri sól.

Tað tykist, sum at spurningur fellur og stendur við politikkum hjá landsstýrinum, at vinnan má klára seg sjálv, og at tað al-

menna ikki á nakran hátt

skal koma henni til hjálpar utan mun til, hvussu álvarsleg stóðan er.

Sigast kann, at hetta er

vera ein uppgáva hjá landsmyndugleikunum at taka stóðuna í álvara í málum sum hesum, so tað – í hvussu er í fyrsta umfari – kann staðfestast, hvat skal til í hesum málí. Síðan eiger stóða at takast til, hvussu kreppan í rækjuflotanum kann loystast.

Vit kunnu vísa á, at almenni politikkurin – ikki at lata studning – ikki er gallandi á öllum økjum. Vit kunnu bert minna um FAS skipanina, har endamálið er at varðveita fóroyiska farmaflotan á fóroyiskum hondum og ennáttá at økja um hann. Men hetta verður jást gjört við almennum studningi, nevniliða afturbering av 28% av lónarútreiðslum.

Hetta er ikki eingang ein fyribilsskipan, sum kanská er tað einasta, sum skal til fyri rækjuflotan, men ein permanent skipan, sum er ætlað at vera varandi.

Vit halda ikki, at tað er rættur politikkur hjá almennum myndugleikum at skúgva eitt slíkt álvarsmál frá sær.

Flagsstjórnin í Fiskimannaflagnum hevir á fundi tann 17. juni samtykt at heita á landsstýrið um at taka neyðug stig at bjarga rækjuflotanum, og vit vóna, at hetta verður tikið í álvara, so tað kann sleppast undan teirri vanlukku fyri samfelagið, sum hendir, um ein heil vinna hvørur.

Er Jógvan Arge høvuðstrupulleikin í almennum fóroyiskum tíðindaflutningi?

Tað er øllum kunnugt, at tað er stórt sæð einki orðaskifti um tíðindaflutningin í Føroyum. Í FF-blaðnum hevur ferð eftir ferð verið víst á, hvussu vánaligur og partískur hann er. Men hesi sjónarmið verða tøgd burtur av orsókum, sum komast skal inn á.

Tað var tó áhugavert, og seinni visti tað seg avdúkandi, tá sambands- og fólkafloksfelögini í Eysturoynni fyrst í juni mánaði høvdum fund, har umrøtt varð, um útvarpið lýkur sínar skyldur sum tíðindaberri.

Sjáldan hevur nakar fundur verið ein slíkur fusari samb. frágreiðing í Sosialinum. Tað visti seg, at tann störsti trupulleikin tyktist at vera Jógvan Arge í sínum dupultstarvi sum leiðari í útvarpinum og sum politikkari. Hetta er so teoretiskt, sum tað kann vera. Jógvan kann ikki vera so býttur, at hann fer at lata seg leida av politiskum áhugamálum. Er tað nakað, má tað vera óvugt. Men tað tykist at vera fatanin, at bert tíðindamenn ikki eru politikkarar, so eru teir ikki politikkir í sínum virksamti.

Tað, sum annars visti stöðið á fundinum, var, tá

Jógvan á Lakjuni, formaður í lögtingsins rættarnevnd, ikki helt, at útvarpið ger mun á politisku flokkunum. Og tá var eftir hansara tykki ikki nakar trupulleiki.

Jógvan hevur eisini púra rætt. Útvarpið ger nevniliða ikki mun á hesum økinum. Sum sagt so nógvar ferðir her í blaðnum, so er høvuðsprinsippini í tíðindaflutninginum hjá útvarpinum endurgeving av sjónarmiðnum hjá politikkarum. Sigur Høgni eitt, verður tað endurgivið. Sigur Jóannes tað mótsætta, verður tað eisini endurgivið.

At endurgevingarnar stríða móti hvørji aðrari, verður ikki tikið upp til nakra viðgerð. Tískil verður lurtarin ikki á nakran hátt klókari. Á handan hátt slepst undan at traðka nakran á tærnar, og eingin hevur nakað at siga, og útvarpið hevur tryggjað sær frið fyri politikkarunum.

Eg havi sjálvur nógvar royndir av útvarpinum. Nakrar av teimum hava verið til viðgerðar hjá lögtingsins umboðsmanni.

Her skal bert verða lýst eitt einstakt mál, og so kunnar lesararnir sjávir meta um tað. Hetta er mál av slíkum slag, at "vanlig

fólk" eru eins væl skikkad at meta um tey sum einhvør lögfrøðingur.

Eitt av dómumunum, sum varð nýtt at lýsa tíðindaflutningin hjá útvarpinum, var, at tann 12. juni 2002 fullu tveir dómarr í landsrættinum. Sami tíðindamaður fekk handað báðar dómarnar. Annar snúði seg um eitt mál viðvíkjandi FF, og hitt viðvíkjandi Føroya Skipara- og Navigatørfelag. Same dag var onkur samráðingarfundur millum eitt alment fakfelag og figgjarmálaráðið úsett til eftir summarfrítdina.

Av hesum 3 tíðindum voru tey tvey málini við í tíðindasendingini á miðdegi sama dag, men málid, sum snúði seg um FF varð ikki tikið uppá tungu.

Grundgevingin hjá útvarpinum fyri at gera mun á tíðindum í skrivi biður umboðsmáðurin ÚF ummæla eitt skriv frá ÓJ, har hesin ger vart við, at ein landsrættardómur millum ALS og Føroya Skipara- og Navigatørfelag er umrøddur í ÚF, meðan ein dómur millum Føroya Fiskimannafelag og Immanuel Dam ikki er umrøddur.

Sum heild er at siga, at tíðindaredaktiónirnar og

tey fólk, sum starvast har, altið eru í tí stóðu, at tey skulu velja, hvørji mál verða tikin upp, og hvussu tey verða viðgjørd. Førleikan til at gera hetta hava tey frá sini fakligu útbúgving og frá teimum siðvenjum og mannagongdum, sum redaktiónirnar hava bygt upp. Tær aktuellu umstøðurnar tann einstaka dagin hava eisini sina ávirkan. Her verður hugsað um, hvørji onnur mál eru á skránni, hvussu statt er við manning o.s.fr.

Valið, sum tíðindaredaktiónin hjá ÚF gjørdi hendan dagin í sambandi við hesar báðar dómarnar, er grundað á, at malið millum ALS og Føroya Skipara- og Navigatørfelag hevur verið til viðgerðar í longri tíð, og ÚF hevur fylgt hesum mali. Malið er stórt og hevur stórar avleiðingar. Malið fevnir um allar fiskimenn, sum eru við fóroyiskum skipum og fer ivaleyst at hava við sær uppskot um broytingar í reglunum, sum ALS virkar eftir. Malið hevur stóran almennan áhuga, og tað hevur stóran samfélagsligan týdning. Okkum kunnugt skal malið eisini roynast í hægstærti.

Malið millum FF og Immanuel Dam er av persónligum slagi og hevur ikki sama almenna áhugan. Malið er um einstakling, sum ikki viðurkennir eina skipan, sum er alment viðurkend. Men sambært dóminum skrivaði viðkomandi sjálvur undir, at skipanin eisini umfataði hann. Dómurin í hesum málum fær onga ávirkan á onnur enn partnarar í málum.

Grundgevingar við lítlum grundarlagi Til sjónarmiðið hjá Jógvani Jespersen um munin millum tey bædi landsrættarmálini, sum, hóast tey eru samanberandi, hava fangið heilt ymiska lýsing í útvarpinum, skulu hesar viðmerkingar gerast:

Fyri tað fyrsta skal sigast, at undanforslan fyri ikki at umrøða "okkara" dóm er sera sökt. Her er jüst talan um eina sera prinsippiella sak, ikki bert fyri okkum, men fyri flestu fakfelög í Føroyum. Hetta snúði seg veruliga um "knald eller knald" fyri teirri skipan við "tvungnum limaskapi" í fakfelögum, sum stórt sæð kann sigast at vera alment viðurkend í Føroyum.

Hetta er ein spurningur, sum kjakast verður dígliga um í okkara parti av heiminum, og hann hevur eisini verið viðgjørdur av grundlögarnevndini, sum tað kom fram í einum af hennara tíðindafundum, har endamalið var at fáa alment kjak um m.a. henden spurningin. Hetta er eitt mál, sum er so prinsipielt, at tað eru fleiri sakarmál við mannarættindadómstólin í Strassbourg, um tað ber til at "noyða" fólk at gerast limir í fakfelag.

Og jüst mannarættindasáttmálin var fremsta prøvførla hjá okkara mótparti í sakarmálinum.

Tað, sum gjørdi hetta mál serliga áhugavert, var, at saksøkjain, heilt óvænt, hevði fangið viðhald í Føroya Rætti. Um hesin dómur varð staðfestur í landsrættinum, hevði hetta merkt, at limagjaldsskip-

anin hjá Føroya Fiskimannafelag hevði ligið í sorí, tí tá kundu allir fiskimenn mótt upp á skrifstovu okkara og kravt sitt limagjald aftur. Tað er óneyðugt at siga, hvat hetta hevði merkt fyri felagið. Og tað sama kundi eisini hent hjá teimum flestu av teimum størru feløgunum í Føroyum, sum t.d. Føroya Arbeidarárfelag, sum eisini hevur eina skipan, við at limagjaldið verður tikið automatiskt.

Tað, sum Jógvan Jespersen sigur um tað prinsippiella í ALS dóminum, kann í eins stóran mun sigast um henda domin. Tá Jógvan Jespersen sigur, at hetta mál eisini skal roynast í hægstarætti, so visti teir tað ikki tá. Men beint eftir domin hjá FF boðaði saksøkjain frá, at hann eisini för at royna hægstarætt. At hetta so seinni eftir øllum at döma er slept, er ein onnur sök.

Tá Jógvan Jespersen nýtir sum undanforslu, at okkara mál bert var av persónligum slagi, so kann fyrst sigast, at ALS malið eisini bert varð lagt fyri ein navngivnan persón, um tað er tað, sum hevur týdning. Men tað er óneyðugt at siga, at ein dómur fyri ein persón eisini verður galldandi fyri allar í somu stóðu, og ti er dómurin fyri tað eins prinsippiellur.

Tí er tað ein sannleiki við modifikationum, at hesin dómur ikki fekk avleiðing fyri onnur enn hann sjálvan. Hetta var bert orsakað av, at upprunadómurin varð settur til viks av landsrættinum. Og tað er fyri so vítt ikki óðrvísi enn við ALS-dóm-

Smyril Line ger mun á manning

Fríggjadagur, 13.juni 2003 18.50 - Innland

Pollendingarnir, sum arbeiða á nýggju Norrönu fáa verri sørmdir enn fóroyingarnir, sum eru umborð. Teir fáa minni frítíð og verða í ávísum fórum øðrvísi lontir enn fóroyingarnir.

Hetta kemur fram í sáttmálanum, sum Smyril Line hevur gjørt við Føroya Fiskimannafelag og norska sjómannafelagið um arbeidsviðurskiftini hjá umleið 50-60 pöllendingum, sum arbeiða á matstovum umborð á Norrönü.

Fara ein fóroyingur og ein pollendingur í land í morgin, sleppur fóroyingurin at halda frí í 4 vikur, meðan pollendingurin noydist umborð aftur longu um tvær vikur. Og báðir fáa somu lön.

Eisini verður munur gjørdur á lönar-

viðurskiftunum hjá fóroyingum og útlendingum, sum arbeiða í barrini.

Óli Jacobsen, formaður í Føroya Fiskimannafelag, kennir seg tryggan við sáttmálan um pöllendingarnar, tí hann er gjordur í samstarvi við altjóða felagið hjá flutningsarbeiðarum, ITE.

- Hetta er fult í tráð við altjóða reglur, sigur fakfelagsformaðurin. Spurdur um tað ikki er skeiwt at gera mun á fólk, sum gera sama arbeidi, sigur hann:

- Princielt er tað skeiwt. Men tað er tað so nóg, sum er.

J. PATURSSONAR GØTA 18

The advertisement features a black and white portrait of a woman with blonde hair, looking directly at the camera. To the left of the portrait is a logo for 'SAXOFON' with the phone number 'TEL. 31 68 08'. Above the portrait, the address 'J. PATURSSONAR GØTA 18' is written. A circular banner around the woman's head contains the text 'Juk klippe efter TÍNUM hovdi'.

Jüst hesi tíðindini eru ein góð lýsing av tíðindaflutninginum hjá útvarpinum, sum hann fer fram leisti hjá umboðsmanninum. Her kundi nógverið sagt. Men hesa ferð bert hetta:

Viðkomandi útvarpsfólk fekk inn við skeið, at tann umrøddi munur millum fóroyingar og polakkur fer niður í helvt 1.januar 2004 og fer heilt burtur 1.januar 2005.

Men hesir heilt avgerandi upplýsingar hóskaðu ikki við endamálið við sognuni og komu tí ikki við. Í hvussu er ikki á heimasíðuni hjá útvarpinum.

inum. Hann staðfestir jú eina upprunaavgerð, sum er tíkin fyrst av ALS, og síðani av kærunevnini fyri ALS, og tí broytir hann einki. At hann skal geva hóvi til nakrar broytningar í ALS skipanini er so einki komið fram um enn.

Tað, sum annars eisini undirstrikar okkara meting, at talan er um subjektivan tíðindaflutning, er, at á miðdegi sama dag sum hesir dómar fullu, og har bert ALS-dómurinn varð lýstur, metti útvarpið tað at hava almennan áhuga at bera tíðindi um samráðingar millum tað almenna og eitt fakfelag, sum tað annars er ein hópur av, sum ikki skuldi fara fram undan summarfrítdina, sum tá var beint fyrir framman.

Skiftir prinsipp eftir endamálinum við teimum Viðvíkjandi undanførsluni um, at her var talan um eina sak av "persónligum slagi", og sum tí ikki kundi hava almennan áhuga, kundi eg vísa til útskrift av heimasiðuni hjá útvarpinum við umrðu av landsrættarsakum, har tað ikki tykist at vera nakrar serligar rætningslinjur fyrir, hvørji mál eru verd at lýsa.

Men tað, sum fullkomiliga ger sjónarmiðini hjá útvarpsstjóranum til

einkis, var, at millum málini, sum útvarpið hevur havt sum tíðindi, var dómur sum var fallin í landsrættinum um eini "bónahjún" og ein "hundalort". Her var talan um eitt sivilt mál, har bert tveir persónar vóru uppi í. Málid hevði als ongan týdning fyrir onnur enn partarnar í málinum. Bónahjúnini vórðu frikend. Tí broytti hesin dómur ikki nakað sum helst. Í veruleikanum hóskar hetta mál júst til grundgevingarnar hjá útvarpsstjóranum fyrir ikki at meta okkara mál at hava almennan áhuga. Hóast hetta metir útvarpið hetta málid hava almennan áhuga. Tað skal sigast, at hetta mál hevur tað til felags við "okkara" mál, at her var talan um ein landsrættardóm, sum var ein broytning av einum undirrættardómi. Hetta skuldi júst verið ein grundgeving fyrir at lýsa "okkara" dóm. Hetta våttar eisini mótsagnirnar í grundgevingunum hjá Jógvani Jespersen, sum eisini kunnu hava eina kvalifið seraða meting um hesi viðurskifti grundað á vanligt vit og skil.

Kortini kunnu vit bara staðfesta, at tað hevur onga meining at klaga um nakað sum helst til útvarpsstjóran ella fyrir so vitt til nakran fjølmiðla-stjóra um nakað sum helst. Teir kunnu pr. desember, hevur FF-blaðið samb. egnari heimasiðu als ikki verið tikið uppá tungu.

Eftir öllum at döma verða prinsippini uppfunnin, soleiðis sum bruk er fyrir teimum í hvørjum einstökum féri. Avgerandi fyrir eini stöðutakan er, hvat og hvønn málid smýr seg um. Á hesum ókinum er í hvussu er samsvar millum tíðindaflutningin og annars politisk/umsitingarligu skipanina.

Tað skilst á brævinum hjá útvarpsstjóranum, at tíðindafólkini í útvarpinum, takkað verið teirra útbúgving og starvsroyndir, vita betri enn onnur, hvørji tíðindi eru relevant at bera lurtarum. Tí hava tey altið rætt. Grundgevingarnar verða so tillagaðar eftir hesum. Men sum tað so greitt sæst í hesum mál, so hanga hesar grundgevingar ikki saman. Tær mótsagnirnar, sum kunnu ávisast, og sum útvarpsstjórin ikki hevur vist aftur, siga nóg mikið um tað.

Sjálvur haldi eg ikki, at tað skal kunna síggjast burtur frá, at tað kunnu vera onnur, um tey ikki hava laerdómin hjá Jógvani Jespersen, sum eisini kunnu hava eina kvalifið seraða meting um hesi viðurskifti grundað á vanligt vit og skil.

Hetta skal skoytast uppí, at umboðsmaðurin staðfesti, at FF-blaðið var eitt tíðindablað, og skuldi tí eftir røttum havt storri umrøðu í útvarpinum, enn tað hevur havt.

Síðani avgerðin hjá umboðsmanninum fall í desember, hevur FF-blaðið samb. egnari heimasiðu als ikki verið tikið uppá tungu.

Ut frá öllum hesum kann lesarin sjálvur gera sína niðurstöðu.

ini er kunnaður um, og sum eisini er lýstur her í blaðnum við nógum dönum.

Umboðsmaðurin sigur, at ein slikur tíðindaflutningur er fullkomiliga í lagi. Bert grundgevingin er "journalistisk meting", stendur tað tíðindamanni fullkomiliga fritt, hvussu hann velur síni tíðindini. Hetta merkir, at tað er spilt strið at kæra almennan tíðindaflutning til umboðsmannin, sum annars hevur staðfest, at hetta er eitt óki, har hann hevur heimildir at taka stóðu.

Grundarlag fyrir niðurstöðu

Í næstseinasta blaði greiddu vit frá, hvussu nóg virði var í at fáa viðhald frá umboðsmanninum.

Her skal skoytast uppí, at umboðsmaðurin staðfesti, at FF-blaðið var eitt tíðindablað, og skuldi tí eftir røttum havt storri umrøðu í útvarpinum, enn tað hevur havt.

Síðani avgerðin hjá umboðsmanninum fall í desember, hevur FF-blaðið samb. egnari heimasiðu als ikki verið tikið uppá tungu.

Ut frá öllum hesum kann lesarin sjálvur gera sína niðurstöðu.

Átta milliónir færri smolt á sjógv

Í fjør vórðu sett 18 milliónir smolt á sjógv. Í ár verða 10 milliónir smolt sett á sjógv ella ein niðurgongd á 44%

Útflutningurin av laksi og sílum hevur verið stöðugur tey seinastu árini. Síðani 2001 hevur hann ligið oman fyrir 40.000 tons í kruvdari vekt og í fjør var útflutningurin góð 45.000 tons. Í ár verður útflutningurin enn mettur til at vera tann sami sum í fjør, tí nóg av fiski eru í sjónum. Næsta ár verður útflutningurin mettur at fara niður um 40.000 tons. Tað, sum er sett á sjógv í ár av smoltið verður tikið úr aftur sjónum í 2005. Niðurgongdin av smoltið í ár vil fóra við sær, at útflutningurin av laksi og sílum í 2005 verður 25.000 tons ella ein niðurgond á 20.000 tons í mun til í fjør.

Í Norra verður eisini sett minni á sjógv. FHL væntar, at várútsettingin minkar 6% og heystútsettingin minkar 10%.

(Vinnuhúsið)

Svenskarar rinda mest í skatti

Í prosent av bruttotjóðarúrtökuni (BTÚ) rindaðu svenskarar 54,1% í skatti í 2001. Svenskarar hava tí yvirhála danir í skattatrýstið.

Danir eru ikki longur á fyrsta plássi tá tað kemur til at rinda skatt. Skattatrýstið í Danmark var í 2001 49,8% meðan tað var fitt hægri í Svöriki, heili 54,1% av BTÚ.

Sambært Árbók fyrir Føroyar 2002, var skattatrýstið í Føroyum 45% av BTÚ í 2001. Tað gevur Føroyum eitt 7. pláss beint eftir Frakland men framanfyri Luxemburg. Tað skal tó viðmerkjast, at blokkstuðulin úr Danmark ger, at skattatrýstið í Føroyum reelt er nakað lægri enn skattatrýstið sum % av BTÚ.

Skattatrýstið í EU var í miðal í 2001 41,1, sum er 0,3% hægri enn í 1995. Stóri munurin í skattatrýstum í EU-londunum er allarhelst tí at skattastruktururin er so ymskur. Í summum londum, til dømis Danmark, Norra og Svöriki, verður nógur beinleidið skattur goldin, meðan onnur lond – til dømis Írland og Grikkaland – rinda minni í beinleidið skatti og meira í óbeinleidið skatti so sum MVG og onnur avgjöld.

(Vinnuhúsið)

Svenski læknin til Sandoyar

Í februar hóvdu eina grein um læknan í Gøtu, Gunnar Björkman. Hann er svenskari, og hann virkaði sum vikarur fyrir Andreas Petersen, meðan hann var mest upptíkin av sínum tingarbeidi frá 1. oktober til 1. apríl.

við Gunnari.

FF-blaðið ynskir teimum báðum væl afturkomin í Føroya!

Flestu fiskaprísirnir eru undir trýsti

Fiskaprísirnir, sum í fleiri ár hava verið stak góðir, síggja út til í summar at leggja seg á eitt munandi lægri stöði. Tann veika markanðarstóðan og ein sterk donsk króna í mun til gjaldoysa hjá kappingarneytunum ger, at vit noyðast at venja okkum til eitt heilt øðrvísi og lægri prisstöði á fiski. Tað eru ikki í lötuni útlit til at hendar gongdin vendir í nærmastu framtíð.

Fiskaútflytarar merkja ein nóg minni áhuga fyrir fiskinum á flestu sölumarknaðunum. Ikki so, tað ber til at sleppa av við fiskin, men so skal hann munandi niður í prísi.

Samstundis sum marknaðarstóðan er ímóti okkum í lötuni so eru avgjört eisini gjaldoysaviðurskiftini ímóti. Dollarin og pundið fullu longu í fjør í mun til donsku krónuna og hetta fallið hevur hildi á fram í ár. Allur fiskur, sum vanliga fer á teir marknaðirnar er 20 til 30 prosent verri fyrir í ár í mun til í fjør.

Danska krónan fylgir kursinum á Evruni so tað burdi gjört, at í öllum fórum Europeiski marknaðurin var rímuliga stöðugur hvat gjaldoysa viðvikur. Men truppleikin her er, at kurs-

urin á gjaldoyrunum hjá okkara kappingarneytum inn á hendan marknaðin eisini er fallin. Norska krónan er síðstu fýra mánaðarnar fallin munandi í mun til Evruna og Íslandska krónan er eisini fallin nakað.

Samstundis verður allur fiskurin, sum kemur úr øðrum heimspörtum til Evropa sedlur í dollara. Hetta ger at lági dollarakursurin rakar okkum dubult. Fyrst viknar Amerikanski keypsmarknaðurin yvir fyrir okkum og afturat tí vikna vit í kappingini á Europeiska marknaðinum í mun til fisk, sum verður sedlur í dollara.

(Vinnuhúsið)

rimiligt, men mátin, sum hetta varð gjort uppá, lýsir eisini rættarfatanina hjá politikkarum í Føroyum.

Realurin hevur onganið goldið skatt - hvørki undir danskari ella fórysari lóggávu. Tí skuldi tað verið náttúrligt, at fyri at hetta kundi verða gjört, skuldi skattalógin broytast, so hon beinleidis ásetti at Realurin skuldi kom undir skatt.

Hetta verður ikki gjort. Lagt verður fram uppskot um lógarbroyting, sum samb. viðmerkinginum er grundað á, at:

Løgfroðiliga verður nú mett, at (Realurin) er skattskyldugur samb. ...skattalógin.

Hetta merkir, at í staðin fyri at broyta lógin, verður hon nú bert tulkad av nýggjum, so hon samsvarar við "politiska viljan". Her skal sigast, at hændan metoden hevur verið roynd fyrr fyri at taka rættindi frá fiskimonnum, men hetta varð forpurrað tá, og tað varð staðfest, at ein slík mannagongd er greitt í strið við mannagongdirnar í einum rættarsamfelagi. Tað kann ikki bera til at broyta tulkingarnar av eini lóg, sum tað hóvar skiftandi landsstýrum! Og hvat kann ikki blíva tað næsta.

Sigast kann eisini, at skuldi Realurin gjalda skatt í fjør, skuldu hann sjálvsagt eisini eftir somu lög goldið í hvussu er frá 1998 av. Men soleiðis er tað ikki.

Umrødda lóggáva hevði bert til endamáls at áseta, so Realurin í staðin fyri at

gjalda 49% í skatt samb. nýggju lógartulkingini skuldu gjalda 20%.

Reglan um, at landsstovnar ikki gjalda skatt, brotin! Víðari verður sagt í uppritinum frá 1.mai:

Tilknýti til landsroknaskap.
Hvørki Realkreditstovnur Føroya ella Landsbanki Føroya eru tikin við í landsroknaskapin. Hetta er skeiwt, tí landið eiger bæði landsbankan og Realkredittin.

Hetta staðfestir landsstýrismaðurin, hóast tað greitt stendur í lóginum um Realkredittin:

Kapittel 1 Endamál stovnsins

§ 1. Føroya Realkreditstovnur; ið varð stovnaður við lög nr. 60 frá 12. mars 1955, heldur fram sum sjálvsognarstovnur við navni Føroya Realkreditstovnur (Realurin). Endamál stovnsins er at veita lán við ved í fiskiforum, flótandi eindum og fórum í frálandsvinnu og fiskaaling við heimstaði í Føroyum.

Tað er púra greitt, at landið kann ikki á nakran hátt **eiga** ein sjálvsognarstovn. Ein slíkur eiger seg sjávan. Her kann bert verða vist á løgfroðisligu lýsingina í móðurmálsorðabókini av orðinum "sjálvsognarstovnur":

Stovnur ella virki sum ikki er ogn hjá einstaklingum ella hinum almenna.

Greiðari kann tað ikki sigast. Men ein slíkur

munur hevur eftir øllum at döma als ongan áhuga í teirri nýggju fóroysku løgfroðini.

Tað kann eisini sigast her, at landið hevur ikki goldið eitt oyra í Realin. Stovnsfæið var okkara partur av Marshallhjálpini aftaná bardagan. Restin av eginognini stavar frá vinningi gjøgnum nærum 50 ár, og tí er tað veruliga vinnan, sum skuldi átt stovnin, um hann ikki skal vera eins sjávognarstovnur.

Men tað, sum annars meira enn annað prógvær, hvussu ivasamt grundarlagið hjá landsstýrismanninum er, er ásetingin í skattalóginum um skattskyldu.

§ 3. Undantikin skattskyldu eru:

- a) kongur og drotning,
- b)
- c) danske ríkið, landskassi Føroya eins og teir stovnarnir, har ið inntøkur og útlögur eru fyriskipaðar í figgjarlögum danske ríkisins ella lögtungsins, og virki og stovnarnir, sum eru ogn landsins ella kommununar, og sum verða ríkin fyri landskassans ella kommunanna rokning.

Her sæst greitt, at ognir hjá landinum eru ikki undir skattskyldu. Hetta er eisini reinur logikkur. Um vit taka postverkið, strandferðsluna ella t.d. skógrøkt landsins, so gjalda hesi ikki skatt. Tey, sum gjalda skatt, eru bert

slik, sum formelt eru uttanfyri landsins rakstur. Sum t.d. Føroya Banki. Hóast bankin er landsins ogn, so er hann sum partafelag ein løgfroðislig eind uttanfyri tað almenna og verður tí viðfarin samsvarandi. Tí er tað beinleiðis móstríðandi fyrst at áleggja Realinum skattskyldu fyri síðani at staðfesta, at "landið eiger hann".

Tað skal ikki vera nøk loyna, at løgfroðingar flenna í kíki av hesum mánatum at útlegga lógar. Men samstundis taka teir hetta sum eina våttan um tað totala rættarloysi í samfelagnum. Tað hevur ongan týdning, hvat lóginar siga. T.v.s. um tær siga eitt ella tað mótsætta. Tað einasta, sum hevur týdning, er hvor politiski viljin er, og so má restin laga seg eftir hesum.

Tað er óneyðugt at siga, at ber hetta til, so ber alt til. Tað ljóðar at landsstýrið sum slíkt hevur tikið undir við umrødda uppriti.

Hetta er fult út tað, sum kann væntast! Men hetta er sanniliga ikki ein mannagongd, sum kann gera borgaran tryggan um, at vit liva í einum rættarsamfelag.

Dømi um serfóroyska løgfroði

Her skal verða víst einfalt dømi hvussu tað verður manipulerað við lóum og reglum í fóroysku umsitingini, og hetta er annars meira reglan enn undantakið.

§ 1. Føroya Realkreditstovnur, ið varð stovnaður við lög nr. 60 frá 12. mars 1955, heldur fram sum sjálvsognarstovnur við navni Føroya Realkreditstovnur (Realurin).

Lógin um Realin sigur heilt greitt, at hann er ein sjálvsognarstovnur.

Stovnur ella virki sum ikki er ogn hjá einstaklingum ella hinum almenna.

Hetta er lýsingin í móðurmálsorðabókini av einum sjálvsognarstovni. Tað er heilt greitt, at hann eftir hesum ikki er ogn hjá tí almenna.

Hvørki Realkreditstovnur Føroya ella ...eru tikin við í landsroknaskapin. Hetta er skeiwt, tí landið eiger ...Realkredittin.

Hóast hetta tvíheldur landsstýrismaðurin um, at "landið eiger Realin" og ætlar at skjóta upp eina lóggávu, sum er grundað á hetta. Tað er óneyðugt at siga, at við eini slíkari lógarfatan kann tað stórt sæð gera tað sama, hvat ein lög sigur.

Løgfroðiliga verður nú mett, at (Realurin) er skattskyldugur samb. ...skattalógin.

Hetta var grundgevingin fyri at seta Realin í skatt.

§ 3. Undantikin skattskyldu eru

... c) virki og stovnarnir, sum eru ogn landsins ella kommununar, og sum verða ríkin fyri landskassans ella kommunanna rokning.

Hetta er tað sum skattalógin sigur um skattskyldu hjá "landsins ognum". Niðurstøðan má vera, at ein stovnur sum rindar skatt ikki er ein landsogn. Hetta má metast at vera beinleidis í strið við grundgevingina hjá landsstýrismanninum í figgjarmálum, at Realurin er landsogn.

Mannagongdin er greitt tann, at pilkað verður burtur úr eini heild tað sum jüst hóskar til umbidnu niðurstøðuna. At tað ikki er samsvar í grundgevingunum hevur ongan týdning.

Vit hava eykalutir á goymslu og útvega teir, vit ikki hava.

Pf. Petur Larsen

Tlf: 44 41 74
Fax: 44 42 85

Vit gera allar vanligar bilumvælingar sera bíliga - so sum:

Oljuskift, motorjusteringar

Umvæla bremsir,
koplinger v.m.

For- og bakhjólsleiðir
og akslar

Og so hava vit tey
vælumtóku "TYFOON"
dekkini, sum vit skifta

Sp/f Úrvalsbilar
FO-530 Fuglafjørður
Tlf. 444943 · 281943 · 217704

AGN

**sild
kúfiskur
makrelur
høgguslokkur**

hava dagliigt samband um alt landið

P/F KAMBUR

**STRENDUR · telefon: 447720
ella 448095 · fax: 448744**

SENT VERÐUR VIÐ STRANDFERDSLUNI

Óli nýggjur nevndarformaður í Fiskamarknaðinum

Tann 13. mai var aðalfundur í Fiskamarknaðinum.

Hetta er nýggja nevndin í Fiskamarknaðinum. Frá vinstru: Agnar Jensen, Óli Jacobsen, Páll Gregersen og Olaf Olsen.

Frá vinstru: Jógvan Norðbú, Ingvar Joensen, Verner Olsen og Harry Benjaminsen.

Her varð valdur ein nýggjur nevndarlimur, og var tað Agnar Jensen, sum kom inn fyrir Leiv Michelsen. Sigast kann, at báðir umboða ráfiskakeyparar, og er Agnar skrivari í Ráfiskakeyparfelagnum.

Týsdagin 17. juni skipaði nevndin seg. Olaf Olsen, sum hevur verið formaður í fleiri ár, hevði longu frammanundan boðað frá, at hann helt ikki fram sum formaður. Úrslitið gjördist, at Óli Jacobsen varð valdur til nýggjjan formann. Óli umboðar ein av teimum stóru partaeigarunum, Føroya Fiskimannafelag, og hann hevur verið í nevndini stórt sæð frá byrjanini fyrir 10-11 árum síðani.

Næstformaðurin Páll Gregersen heldur fram í hesum starvi. Tískil kann sigast, at formansskapurin er mannaður av umboðum fyrir bæði fiskakeyparar og fiskaseljarar.

Stórt sæð kann sigast, at tað hevur gengið støðugt framá hjá Fiskamarknaðinum. Men í eini livandi

verð eru altið nýggjar avbjóðingar, og hesar eiga sovæl nevnd sum formanskapur at duga at lofta.

Tað er gott, at Olaf Olsen, sum tann royndi skilamaður hann er, heldur fram í nevndini. Men

tað er eisini umráðandi, at so gott og tætt samband sum möguligt verður millum teir, sum hava leiðsluna av Fiskamarknaðinum, og teir sum nýta hann. Trupulleikar vilja altið stinga seg upp. Men

slíkir eiga at verða tiktir í

føðingini, og tað gera teir best, um menn gera vart við seg!

Nýggi formaðurin saman við tí fráfarandi.

Grind í 1956

Í seinasta blaði hovdu vit nakrar gamlar myndir, m.a. frá eini grind.

Haldane Joensen, sum arbeiðir á Fornminnissavninum og tí má sigast at vera serfrøðingur á ökinum, greiðir soleiðis frá:

Viðv. myndunum í blaðnum nr. 295 á síðu 3 er at siga, at flestu teirra eru úr savninum hjá Bambusfoto, sum Fornminnissavnið hefur frá arvingunum.

Myndin við grindadansi er upprunaliga fýrakantað, og har siggjast Fútastova og Vertshúsið í baksýni, so dansað verður niðri við ósan á Eystaru vág.

Menninir á myndini eru frá vinstru: Hans Samuelsen, hjá Sámal í Horni, Birni Dam, sali sum er best kendur fyrir sangirnar og lögini "Rasmus" og "Eitt sunnukvøld í Plantasjuni", sum hann og svágurin Simme voru meistarar fyrir.

Uttast til høgru er so Hanseman hjá Jens hjá Gustu (Hans Hansen), sum í mong ár var avgreiðslumaður á Skipafelagnum. Myndin er frá 1956.

Hendan myndin er eisini frá somu grind (1956), og er upprunamyndin tikan í 6 x 6 og tí fýrakantað so Kongabrégvín eisini sæst.

Menninir, sum kennast, eru frá vinstru (í keppi og mynstrutari troyggju) Tórur í Hesti (y), og teir fýra rundan um hvalin, frá vinstru: Øssur Debess, Martin Djurhuus (postmeistarinn), Christian Samuelsen (Kiss hjá Deduni í føroyaskari húgvu) og so seinast, hann sum sker á háls, Knút Petersen (Knút skómakarin). Longst til høgru í føroyaskari húgvu Johan Seyer-Hansen sum tey flestu kanska minnast best sum sjónleikara. Hann var í nógva ár við í fasta stabinum av sjónleikarum í "Sjónleikarhúsinum".

Annars hildu vit seinast, at maðurin á eini mynd frá grind í 1943 var Johan í Hoyvík. Men tað kann ikki passa, tí hann var ikki í Føroyum tá.

FF-blaðið
á sjógví og á landi

Politiskir analfabetar í útvarpinum

Ein skuldi havt væntað, at tey – eftir egsa tykki professionellu tíðindafólk – skuldu kent tey mest grundleggjandi viðurskifti í einum samfelag. Hvussu vorðið er við hesum fekst eitt av nógum dómum um í útvarpinum týsmorgunin.

Kl. 9 varð sagt í tíðindunum, at Finland hevði fngið ein nýggjan forseta, sum var tilnevndur av forsaetismálaráðharranum.

Ein skal ikki vera komin longur enn til A í politiska alfabetinum fyri at vita, at tað er beint óvugt. Men teir vita opinbart ikki í útvarpinum, at tað er munur á einum forseta og einum forsetisráðharra.

Ein hevði nú kanska væntað, at onkur í teirri útvarpsmanningini fangaði hesi óvugtu tíðindini, so tey vórðu rættar til komandi tíðindasending.

Men tað hendi so ikki. Somu tíðindi komu aftur kl. 10! Tað er óneyðugt við fleiri viðmerkingum.

Ja takk!

Eg ynski at gerast haldari
av FF-blaðnum fyri bert 50
krónur um ársfjórðingin

Verður sent ópostað
(vit gjalda postgjald)

Navn: _____

Bústaður: _____

Bygd/býur: _____

FF-blaðið - postsmoga 58 - FO-110 Tórshavn

Vit eru at hitta á tlf. 31 15 69
ella ff-blad@post.olivant.fo

Fiskimálaráðið
FISKIVEIÐIEFTIRLITIÐ

Avloysara starv

Í summar hava vit brúk fyri einum 1. stýrimanni sum avloysara.

Til starvið krevst skipsføraraútbúgving og ikki minni vinnubræv enn stýrimaður við handilsskipum á 3. stigi (STCW-regl. II/1 as Watchkeeping Officer), heilsuváttan og trygdarskeið.

Løn-, arbeiðs- og setanartreytir sambært sáttmála millum Fíggjarmálaráðið og Skipara- og Navigatør-felagið.

Umsóknir við prógvum og viðmælum skulu sendast til:

Fiskiveiðieftirlitið
Postsmoga 347, 110 Tórshavn.

í seinasta lagi 1. juli 2003.

TÍÐINDASKRIV:

Nú kunnu øll skilja føroyska fiskivinnu

Í hesi vikuni kemur tann fyrsti bóklingurin í eini røð um fiskivinnu í breiðari merking, sum er fyrsta stigjóð á leiðini at fara undir útgávu av heftum, sum veita kunnleika og upplýsingar um høvuðs-vinnuna.

Tað er Gunvør Hoydal, sum hevur fngið hugskotið at fara undir at gera tilfar um føroyska fiskivinnu í einum líki, so øll kunnu skilja tað. Verkætlánin ber heiti "KELV", og er stuðlað av Fiskivinnuroyndum 2002 fyri at fáa gongd á arbeiðið.

Ætlánin er at geva út eina røð av heftum, sum verða skipað í 10 ymsar partar. Ein partur fer t.d. at snúgva seg um fiskifrøði og ein annar um aling. Tað fyrsta heftið, sum kemur í vikuni, er skipað undir partinum um vistfrøði, og fer at snúgva seg um grundarlagið fyri fiskaríkidøminum í havinum. Tilfarið er serliga ætlað fólk, sum hava áhuga fyri havumhvørvinum í einum atkomiligum líki. Men tað skal eisini kunna brúkast sum undirvisningartilfar á miðnámsstigi og í fólkaskúlanum.

Tað finst nóg tilfar á føroyskum um fiskivinnu, men ofta er tað skrivað av serkønum til onnur serkøn. Tí er ætlánin við hesi nýggju røðini at umskriva tilfarið soleiðis, at øll kunnu lesa tað. Tað fyrsta heftið verður sent skipum, skúlum, felögum, virkjum o.o. Heftið fæst eisini til keyps í bokabúðunum kring landið.

Heiti og uppbygging Heitið á verkætlánini er Kelv, og hvort høvuðsøki, sum tilfarið er býtt sundur í, verður merkt við einum bokstavi. Høvuðsøkini fáa eisini sin egsa lit: reytt, grønt, blátt, gult, grátt o.s.fr. Tey einstøku heftini fáa hvort sitt tal, og tey kallast Kelvingar. Eitt búmerki verður uttan á hvørjum kelvingi.

Hví "KELV"?
Kelv er felagsheiti fyri yngulin hjá fleiri bólkum av ryggleysum djórum, so sum krabbadjórum, lindjórum, tindadjórum, hvalspýggjum og øðrum. Tað er smátt, men nóg er til av tí. Nóg verður etið, men nýtt kemur í staðin. Samanberingin við hesa nýggju verkætlánina er, at tilfarið lættliga kann "takast inn", "sodna" og verða grundlag fyri, at havtil-

feingið verður gagnnytt á skilabesta hátt. Tað, sum ikki kann nýtast, verður koyrt út sum skarn, sum siðani kann umgerast og

koma aftur í øðrum líki.

Ein ritstjórn er sett at skipa útgávuna av heftunum. Í stjórnini eru: Gunvør Hoydal, Thomas

Arabo, Martin Joensen, Jákup Andreasen og Valdemar Dalsgaard.

PostScript billede
(Verk1276tlanarstarv.eps)

Fundur í ráðgevandi nevndini (ACFM) hjá Altjóða Havrannsóknarstovninum (ICES) í mai/juni 2003

Stutt yvirlit yvir niðurstöður og tilmæli viðvíkjandi fiskastovnum av áhuga fyrir Føroyar – saman við nøkrum viðmerkingum/ískoytum

Jákup Reinert,
Fiskirannsóknarstovan

FRS smárit 03/1

Niðurstöður av stovnsmetingum og ráðgeving:

Toskur á Landgrunninum:

Stovnurin hefur verið væl fyrir í fleiri ár, men veiðutrýstið er alt ov stórt. Fyri at fáa veiðutrýstið niður á eitt hóskandi stóði, eiger royndin at minkast í minsta lagi 25% (sí síðu 7).

Toskur á Føroyabanka:

Stovnurin tykist vera yvir miðal, og veiðutrýstið er ikki ov stórt.

Royndin eiger ikki at fara upp um árliga stóðið í 1996-02 (sí síðu 8).

Hýsa undir Føroyum:

Stovnurin er nú væl fyrir, men veiðutrýstið er alt ov stórt. Mælt verður til, at royndin verður minkað eini 36%, so at veiðutrýstið kemur niður á eitt hóskandi stóði (sí síðu 9).

Upsi undir Føroyum:

Stovnurin er heilt væl fyrir, men veiðutrýstið er alt ov stórt. Mælt verður til at minka royndina eini 30%, so at veiðutrýstið verður meira hóskandi (sí síðu 10).

Stóri kongafiskur undir Føroyum, Íslandi og Eysturgrónlandi:

Stovnurin sum heild tykist vera hampuliga væl fyrir. Tó verður mælt til, at eingin beinleiðis veiða eiger at vera undir Eysturgrónlandi; á hinum leiðunum eiger royndin at minkast 25%, svarandi til eina veiðu í 2004 undir Føroyum og Íslandi upp á í mesta lagi 37 400 tons til samans (sí síðu 11).

Trantkongafiskur undir Føroyum, Íslandi og Eysturgrónlandi:

Stovnurin sum heild tykist vera hampuliga væl fyrir. Tó verður mælt til, at eingin beinleiðis veiða eiger at vera undir Eysturgrónlandi; á hinum leiðunum eiger royndin ikki at fara upp um verandi stóði. Hetta svarar til eina veiðu í 2004 undir Føroyum og Íslandi upp á minni enn 26 tús. tons (sí síðu 11).

Trantkongafiskur í Irmingerhavinum og har um leiðir:

Stovnsstöddin óviss, men tykist stóðug. Mælt verður til, at veiðan í 2004 ikki fer upp um miðalveiðuna seinastu árin.

Miðalveiðan 1997-2001 hefur verið um 120 tús. tons. Tveir bólkar av trantkongafiski eru í Irmingerhavinum og har um leiðir, og mælt verður til, at hvørgin av

hesum verður troyttur lutfalsliga meira enn hin (sí síðu 12).

Svartkalvi undir Føroyum, Íslandi og Eysturgrónlandi:

Stovnurin tykist vera vaksin nakað í seinastuni, men veiðutrýstið er ov stórt. Veiðutrýstið eiger tí at verða minkað svarandi til, at veiðan í 2004 í öllum økinum verður undir 20 tús. tons (sí síðu 13).

Svartkjaftur:

Metingarnar av stovni og veiðutrýsti í ár eru sera óvissar. Gýtingarstovnurin er tó hampuliga væl fyrir, men veiðutrýstið alt ov stórt. Mælt verður til, at veiðan í 2004 skal verða minni enn 925 tús. tons (sí síðu 14).

Norðhavssild:

Stovnurin hampuliga væl fyrir, og veiðutrýstið hóskandi. Verandi veiðuavtala millum strandalondini eiger at halda fram svarandi til eina veiðu í 2004 upp á minni enn 825 tús. tons (sí síðu 15).

Toskur í Barentshavinum:

Stovnurin er nú hampuliga væl fyrir, men veiðutrýstið, ið hefur verið minkandi seinastu árin, er enn alt ov stórt. Mælt verður til at minka veiðutrýstið munandi svarandi til eina veiðu í 2004 upp á minni enn 398 tús. tons (sí síðu 16).

Hýsa í Barentshavinum:

Stovnurin er hampuliga væl fyrir, men veiðutrýstið ov stórt. Mælt verður til at fáa veiðutrýstið niður á eitt hóskandi stóði svarandi til eina veiðu í 2004 upp á minni enn 120 tús. tons (sí síðu 17).

Upsi í Barentshavinum:

Stovnurin er væl fyrir, og veiðutrýstið hóskandi. Tilmælið er, at hildið verður fram við verandi hóskandi veiðutrýstið svarandi til eina veiðu í 2004 upp á minni enn 186 tús. tons (sí síðu 18).

Stóri kongafiskur í Barentshavinum:

Stovnurin tykist illa fyrir, og eingin likinda tilgongd er at hóma. Síðani 1. jan. 2003 er beinleiðis trolfiskiskapur eftir stóra kongafiski ikki loyvdur, og hámark er sett fyrir hjáveiðuni av stóra kongafiski í øðrum fiskaríum; hesi tiltök skulu ikki fara úr gildi, fyrr enn gýtingarstovnurin er munandi vaksin, og tilgongdin er batnað. Mælt verður til at halda fram við hesum tiltökum (sí síðu 19).

Trantkongafiskur í Barentshavinum:

Stovnurin er illa fyrir. Síðani 1. jan. 2003 er beinleiðis trolfiskiskapur eftir trantkongafiski ikki loyvdur, og hámark er sett fyrir hjáveiðuni av trantkongafiski í øðrum fiskaríum; hesi tiltök skulu ikki fara úr gildi, fyrr enn

gýtingarstovnurin er munandi vaksin, og tilgongdin er batnað. Mælt verður til at halda fram við hesum tiltökum (sí síðu 19).

Svartkalvi í Barentshavinum:

Stovnurin er hildin at vera á lágum stóði, men í spakuligum vökstri, og veiðutrýstið undir miðal. Fyri at tryggja ein framhaldandi vökstur í stovninum, eiger veiðan í 2004 ikki at fara upp um 13 tús. tons (sí síðu 20).

Toskur undir Íslandi:

Stovnurin er ikki væl fyrir, og veiðutrýstið alt ov stórt. Mælt verður til at fylgja verandi skipan viðvíkjandi troytan av toskastovninum, t.e. at fiska 25% (í vekt) av 4 ára gomlum fiski og eldri. Veiðan í 2004 er tå mett at verða 210 tús. tons (sí síðu 21).

Hýsa undir Íslandi:

Stovnurin hefur verið í stórum vökstri síðani 2000 vegna sera góða tilgongd. Veiðutrýstið er tó alt ov stórt og eiger at minkast niður á eitt meira hóskandi stóði svarandi til, at veiðan í 2004 verður minni enn 81 tús. tons (sí síðu 22).

Upsi undir Íslandi:

Vegna mannfall varð eingin stovnsmeting gjord í hesu syftu og tiskil heldur eingin ráðgeving.

Summar-gýtandi sild undir Íslandi:

Stovnurin er hampuliga væl fyrir og veiðutrýstið hóskandi. Mælt verður til framhaldandi at halda veiðutrýsttinum á hesum hóskandi stöðinum svarandi til eina veiðu upp á í mesta lagi 113 tús. tons í vertíðini 2003/2004 (sí síðu 24).

Lodna undir Íslandi, Eysturgrónlandi og Jan Mayen:

Stovnurin er væl fyrir. Mælt verður til at halda fram at troyta stovnin sambært gallani veiðureglum. Mest loyvda veiðan fyrru helvt av vertíðini 2003/2004 eiger ikki tí at fara upp um 555 tús. tons. Mest loyvda veiðan í restini av vertíðini eiger at verða ásett, tå úrslitini fyrliggja frá yvirlitskanningum í november 2003 og/ella í januar-februar 2004. Annars er fyribils mett, at veiðan fyri alla vertíðina fer at liggja um 835 tús. tons (sí síðu 25).

Toskur undir Grónlandi

(bæði Eystur- og Vestur-grónlandi):

Stovnurin er illa fyrir; tó eru smáir batar at hóma, bæði inni við land og útiá. Eingin veiða eiger at verða loyvd, fyrr enn bæði stovnur og tilgongd eru munandi okt. Ein ætlan eiger at verða gjörd, so at möguligir komandi góðir árgangir verða spardir mest möguligt.

TÍÐINDASKRIV frá Føroya Banka:

Føroya Banki lækkar rentuna

Tann 6.juni 2003 lækkaði Dansk Tjóðbankin diskontoina við 0,5 pst. niður í 2 pst. p.a. Sum avleiðing av hesum javnar Føroya Banki rentustig sini við gildi frá 14.juni 2003.

Rentustigini á útlánum og kreditum verða lækkað við 0,25-0,375 pst.

Rentan á sethúsalánum við 1. veðrætti verður eftir hetta 4,25 pst. uttan mun til lánisnið.

Rentan á innlánunum uttan uppsøgn verður óbroytt. Viðvíkjandi innlánunum við serligum treytum verður rentan lækkað við 0,5 pst., meðan rentan á innlánunum við 3 mánaða uppsøgn einans verður lækkað við 0,25 pst. Innlánsrentan hjá Føroya Banka fer tí at ligga á odda, og hetta er fyri innlánunum við stuttari uppsagnartíð – einans 3 mánaðar.

Frásøgnin hjá Onnu Evensen

Í 3. partinum av frásøgnini hjá Onnu Evensen frætta
vit meira um lívið á Viðareiði í 1870-unum.

Karlene paa Fiskeri
Når vejret var godt, sørgeðe gamle Gullak altid for at sætte de 2 eller 3 karle, vi havde, i gang med fiskeriet. Vi havde to både, en der lå ved vestkysten og en der lå ved østkysten. Ved denne foranstaltung kunde folkene altid seje ud og fiske hvordan brændingen end var. – Det var for det meste torsk, de fiskede. Folkene fiskede både med langline, hvor der kunde være 200-1000 kroge, og med snøre, mest med snøre, til agn brugte de muslinger og snegle. Fisketiden rettede sig efter strømmen og brændingen, og de havde altid en lille tene med mad. Når de kom hjem med fangsten og lagde til land, blev der bragt en spand varmt hjemmebrygget øl derned, det skulde de have at styrke og varme sig på oven på turen, der ofte kunde være meget streng. Der kunde nemlig ofte komme storm og kastevinde. Undertiden måtte de vente i timevis på at strømmen skulde blive gunstig, så de kunde lægge til land. Når de havde drukket ølet, blev fisken kastet ind på land og båret hjem i "løb" (en art tremmekasse der bæres på ryggen i et bredt uldbånd der gik op om panden). Det var utroligt så store byrder de kunde bære over fjeldene på denne måde. Når karlene kom hjem fra fiskeriet, kunde de foretage sig hvad de vilde, den ene gik da i regelen en tur i marken og nusede om, den anden spandt eller kartede. – Gamle Gullak tog sig nu af det videre fornødne ved fiskenes behandling. Torsken blev skåret op, hovedet skåret af, indvoldene taget ud. Hovederne kogte vi, og det var vor bedste aftensmad. Leveren var værdifuld, den kom i store tønder, der blev sat tilside for at vente på skibslejlighed til "handelen", hvor der blev smeltet tran af dem og vi tjente ikke så lidt på dem. Det var en uskrevet lov, at karlene skulde have maverne, og de tjente også noget ved salget af dem. Den op-

skårede og rensede fisk, blev båret ind i "kelden" (hjallin), hvor der blev lagt et lag af den på en stor sivmåtte, når det var saltet, blev der efter lagt et lag ovenpå det o.s.v. Ovenpå det hele blev der som presse lagt nogle store sten. Enkelte store fisk blev flækket og hængt til tørring.

De to strandede Hvaler

Der kom en dag to vældige store finhvaler ind til Klaksvig. Da de havde ligget der et par dage, uden at kunne komme ud, blev ebbe og hvalerne gik på grund. Det varede ikke længe inden befolkningen havde dræbt dem. Tænk! De var så store, at da hovederne var skåret af dem, var halsen så tyk, at den var i mandshøjde. Der kom en mængde mennesker og alle fik en portion af hvalködet. Nogle skar sig såmænd selv noget af. De både der kom fra Viderejde til Klaksvig, fik mængder af hvalköd med hjem til de forskellige bygder, og vi fik da også en stor portion til præstegården. Finhvalköd smager skam meget godt, men dog ikke så godt som de store hvaler nordmændene jagte. De to strandede fin-

hvalers skeletdele lå en tid og forpestede luften, tilsidst blev de slæbt længere ud og ført væk af strømmen. Vi byggede en "keld" et forrådkammer med tremmevægge, og derinde kom så al fisken og fuglene som karlene kom hjem med fra fuglefjeldet. Det der var saltet i tønder, holdt sig bedst. Det der ikke var saltet hængtes op til tørring. Dengang Kofoed byggede præstegården lod han samle alt det rådne og gamle tømmer, og gamle Gullak havde travlt med at gemme det hen i kældere og fiskehuse. Når vi skulde ryge fisk eller spegepølse, kom Gullak glædestrælende frem med det brænde, han havde gemt i så mange år, det brugte vi så til at ryge med. Han havde altid sådan et lunt smil når han fortalte, at det havde fru Fejlborg, som han ikke kunde lide, ikke nydt godt af.

Magnus møder Huldrebaaden

Vi havde, som sagt, en karl der hed Magnus. Han var vel en 20 år, da vi kom til Viderejde, og han blev hos os i alle de år vi var på øen. En formiddag, da vejret var højt og strående, kom Magnus glad

ind i køkkenet og sagde: "Idag tager jeg ud på fiskeri". Derpå tog han fiskeredskaberne og gik ned til båden. Det var længe siden vi havde fået fisk, så vi glædede os meget til fangsten. Et par timer efter kom han nedslæt og tomhændet tilbage. Da han havde stillet fiskeredskaberne på plads, spurgte jeg: "Hvordan kan det være, at De kommer tomhændet hjem, Magnus?" – "Jo, det skal jeg sige Dem. Da jeg kom ned til Østvig, så jeg, at huldrene, der havde været ude at fiske, vendte hjem med huldrebådene, og når de vender hjem, bliver der aldrig noget godt fiskeri. De skal jo også leve, og De kan tro, at de ikke vender hjem uden grind." – "Hvorfor vente huldrene da hjem, Magnus?" – "Huldrene vender altid hjem mod dårligt vejr." – "Ja, men det er da godt nu." – "Ja, endnu men det kan ikke nytte at tage ud nu, for vejret bliver snart slemt." Og Magnus fik ret, thi lidt efter blev det så slemt et vejr, at båden ikke kunde være gået ud. Jeg så aldrig huldrefolkene, men Magnus så dem tit. En dag spurgte jeg ham: "Hvor bor egentlig huldrene, Magnus?" – "De bor derinde," sagde han,

og pegede på fjeldet. "Borde virkelig inde i fjeldet?" – "Ja, ja, ja."

Fuglefangst

Somme tider gik karlene og nogle andre mænd ud til fuglefjeldet og fangede lomviger. De fangede dem med et stort net, der var fastgjorte på lange stænger. Det var utroligt så mange de kunde fange. De dræbte fugle bundede de sammen i store bundter som de bar hjem over skuldrene. Så blev der travlhed i præstegården. Mine piger hjalp til med at skære hoved og ben af fuglene, men ellers var de ikke med. Vi lejede nogle koner til at pille fjerene af, og de kunde godt sidde oppe på loftet i tre dage og pille fjer. Fjerene kom i net og blev tørret på loftet. Foruden kosten fik konerne lidt penge, hver tiende fugl, og alle hovederne og halsene af vore fugle, som efter at være slagtede, blev nedsaltet i tønder. Dem spiste karlene i kogt tilstand hele vinteren, karlene fik også nogle af fuglene. Når konerne kom hjem til deres eget, kogte de hovederne og halsene af lomvigerne, og spiste det de kunde. De sagde, at det smagte så godt at suge saften udaf

Fleygatiðin var ikke minst strævin hjá konufólk, sum skuldu gera fuglin til. Frá vinstru til högru: Hilda avkvistar, Greta roytir við knívi, Kristina roytir og Anna Kryvur – Demme hyggur at.

Hesar fyra eru systrar og búðu í norðastu húsunum á Viðareiði og harvið í Føroyum. Myndin er frá fyrst í 30-unum og er úr Viðareiðibókini hjá J. Simuni Hansen.

halsen. Resten saltede de. De sidste dage i oktober, når det så ud til stadigt vejr, sendte vi vor store båd til Klaksvig med varer til kaptajn Djurhuus. Båden blev lastet med de fisk, karlene havde fanget og tørret (klipfisk), fuglefjer og strikkede islandiske trøjer. Og så sejlede vore karle og et par husmænd, der hørte til præstegården, varerne til Klaksvig. Det var jo noget af en festdag for folkene. På tilbageturen havde de så de varer med, som vi skulle bruge hele vinteren. Kaffe, the, gryn, mel og hvad man nu bruger. Der blev da travlhed med at gemme hen i spisekammeret.

Spøgeri som ikke er Spøgeri
En lørdag aften da jeg sad inde i spisestuen, kom pige ind, hun så aldeles rædselsslagen ud og kunde ikke sige et ord. "Men hvad er der dog i vejen?" spurgte jeg. "Å, det er så forfærdeligt, det spørger oppe på loftet, og vi vil ikke ligge deroppe længere," fremstammede hun. "Hvad er dog det for nog et sludder, der er jo ikke noget spøgeri til." – "Jo, vi kan alle høre det, også karlene og der er ingen der vil gå derop." Pigen

At taka úr blaðnum
Síðurnar 11, 12, 17 og 18
kunnu takast úr blaðnum

*Smádreingir um 1890.
Frá vinstru til högru:
Jóanes Petersen, Úti á Laðnum, Sørin Petersen, Úti á Laðnum, Jógvan Absalon Petersen, Úti á Laðnum (tann minsti), Jóanes í Innistovu (aftastur), Petur Jákup í Innistovu.*

Herfyri frættist í fjölmíðlunum, at fyrsta nýbygda skip í 70 ár var komið til Viðareiðis. Tað næstsíðsta var "Sjey Systkin", og tað kom Jóannes í Innistovu við.

gik ud i røgstuen. Lidt efter kom min mand ind. "Hvad er der i vejen, du ser så ked af det ud?", spurgte han. "Å, tænk dig, det spøger oppe på loftet, alle folkene har hørt det, og nu vil pigerne ikke sove deroppe". "Er der spøgelser må vi se dem", sagde min mand, "kom med et lys." Jeg måtte jo så tænde lys og min mand var ubarmhjertig nok til at lade mig gå foran opad trappen, og medens vi gik op, lød den mystiske lyd efter. "Ser du noget?" spugte min mand, da jeg havde fået hovedet op, så jeg kunde se de nærmeste omgivelser. "Ja, rendetræet og væven" – "Det er derfra lyden kommer, og det er spøgeriet," sagde min mand. Det viste sig, at Gullak havde haft en stabel skind på rendetræet, og det stod igen i forbindelse med væven, og på en eller anden måde kunde denne vægt frembringe lyden. Da min mand kom ned,

skammede han folkene ud: "Når I en anden gang hører noget, skal I se efter, hvad det er" –

Færingers Modbydelighed for Haner En dag var der en færing, der bragte os nogle hanekyllinger. Jeg spurgte ham, om hvad han skulde have for dem. "For hanekyllingerne? De skal have tak til, fordi De vil have dem." Det var første gang, jeg hørte om færingers modbydelighed for at spise haner. Tilfældigt stod Magnus der i nærheden, og da han så hanekyllingerne, sagde han, at det var dog forfærdeligt, at der var folk til der kunne spise sådan nogle tingester. Vi spiste så hanekyllingerne til middag. Vor pige var sådan en stor "katle" (spøgefugl). Om eftermiddagen kom hun ind til mig og sagde, at hun vilde så gerne narre Magnus, om hun ikke måtte tage noget af kyllingekødet? Jo, det måtte

hun gerne. Noget efter kom Magnus ind i køkkenet. "Jeg har noget lækkert til dig, Magnus", sagde pige. "Så, hvad er det?" "Det er kalvesteg." Hun rakte ham en tallerken med hønsekødet, som hun havde taget alle benene ud af. Magnus tog tallerkenen og spiste med velbehag og stor grædighed hele portionen. Da han satte den tomme tallerken fra sig, spurgte pige: "Nå, hvad synes du om det?" "Uhm, storartet", svarede han og slikkede sig om munden. "Det er kyllingesteg, du har spist", sagde pige og slog en skraldende latter op. Magnus lo med og sagde godmodigt: "Så var det ikke så underligt, at det smagte så godt." – En skønne dag fik Magnus besøg af sin broder, der ingen steder kunde være. Han ville gerne tjene hos os, men Magnus sagde til ham: "Du skal ikke tage hertil, thi her er ikke værd at være" – "Å nej,

Mynd úr Havn.

Kvívík.

Tórshavn.

sådant menneske måtte bilde mig ind, du har jo været her i fire år." Magnus, der ikke vilde have broderen dertil, fik dog til sidst snakket ham fra det.

Fattiglemmer paa Omgangsbesøg Man havde ikke fattigårde på Færøerne. Var der en enkelt enligstillet eller forhutlet person, der ikke havde noget hjem eller udkomme, fik vedkommende ophold hos bønderne og hos præsten. Det var en regel, at vedkommende var en måned hos bønderne og to måneder hos præsten. Den sidste ansås for at være den rigeste. På det tidspunkt kom der også sådan et enligstillet menneske til os, det var en gammel pige, lille og rundrygget. Underlæben hang ned på hende, og når hun så op med sine ondskabsfulde øjne, var hun frygtelig at se. Nu skulde man tro, at et

rejst fra øen, kom vi derop på besøg. Jeg kom ind i røgstuen, hvor hun tilfældigvis var på et af sine omgangsbesøg, hun rejste sig og gik mig imøde, idet hun spurgte: "Er det madam Evensen?" Jo, det var det jo. Hun blev så glad. Jeg havde nemlig ofte været god imod hende. –

Styrmandens Længsel efter Hjemmet En dag min mand og jeg sad i præstegårdens dagligstue, fik vi gennem vinduet øje på to mænd, der kom gående op imod gangdøren. "Nu får vi fremmede", sagde jeg og gik ud for at tage imod dem. Da jeg kom ud, fortalte den ene af dem, at han var født der i præstegården, hans fader var pastor Krogh og nu var han, så vidt jeg husker, styrmand. Dengang han var lille, havde derude ved et hjørne af præstegården stået en lille forkrøblet ribsbusk, der somme tider kunde bære

Kiwanis burturlutar aftur Múlabát

Kiwanis-klubburin hevur árliga eina lutaseðlasolu, har høvuðsvinningurin er ein fóroyskur bátur. Teir biðja vanliga hvort ár ymiskar bátaðmiðir gera ein bát. Vinningurin av luta-seðlasoluni fer til ymisk vælgerandi endamál, sum klubburin stuðlar.

Síðsta vikuskifti var "ár-sins bátur" sýndur fram ymsa staðni í Havn. Í ár er báturin aftur smíðaður av Andrass Joensen, sum er ættaður av Húsum, sonur Fridu og Geila-Jóannes.

Talan er um eina endur-

Aftur í ár er báturin, sum Kiwanis burturlutar, smíðaður av Andrass Joensen.

Poul í Nornastovu gjørðust eisini bátaðmiðir. Ein tann kendasta var Poul Johannes, Pollarin nevndur. Hann lærdi Hjalmar Hátún, sum var lærari í Svínøy, bátaðmið, og Hjalmar kom at byggja nógvar bátar.

Múlabáturin
Sagt verður um Múlabátin, at hann varð smíðaður

gerð av "Múlabátinum", sum fyri uml. 100 árum síðani varð bygdur av Pól í Yvirstovu í Svínøy. Hesin Poul var pápi Mallu í Svínøy, sum í komandi mánaði fyllir 101 ár!

Fleiri av synunum hjá

til Jógvan Olsen í Múla. Í botninum likist báturin mest teimum heilt gomlu norðanfjørðs. Hann hevur heldur fláar skutar og hálsarnir ligga nógvi. Hann er sera lætrógvinn, eisini í andstreymi, sum nú í Hvannasundi, har hann varð brúktur. Báturin varð mettur sum ein dygdarbátur og bar nógvi.

Jógvan í Múla
Um Jógvan í Múla, sum Múlabáturin varð bygdur til, skrivar Hans Pauli Johannesen, í bókini Jól á Halanum:

Ein maður, sum gjordi sterkt inntrykk á meg sum barn og ungar, var Jógvan í Múla. Einkarsonur hansara og konunnar Elsu, sum Múlabáturin annars var uppkallaður eftir, Jákup at navni, sigldi við pápa, og tað gjördi, at húsini stóðu so serliga nær. Jákup fekk tuberklar umborð á Verdandi og doydi á Sanatorium í Hoydølum í 1939, bert 26 ára gamal og ógiftur.

Her er báturin komin á gongugötuna í Havn.

Jógvan var sjálfsama góðsligur og atlitsfullur maður. Var hann inni á Oyruni, og onkur beyð honum eitt kók av fiski, so vildi hann altið taka til hini fáu húsini í Múla eisini og ikki bara til sín sjálv. So kropssterkur maður var hann, at tað segðist, at hann einaferð skuldi bera fisk í leypi av Eiðsvík og vestur á helluna á Viðareiði, tá fetilin slitnaði. Hann setti ikki leypin frá sær, men bar hann í báðum fatlarendum vegin fram, tóat

leypurin vág 280 pund. 70 ára gamal kom Jógvan inn í bónkahúsini í Depli. Hann greip um bitan og hekk á fótabelðunum við høvdinum niður úr bitanum. Tað voru hús hansara sum endaði niðri á danska Frilandsmuseet.

Dimmalætting skrivar 30. sept. 1933 m.a. um Poul:

Kongsbonde Poul Hansen, Svínø, eller som han i almindelighed kaldtes Poul i Nornastovu, døde den 17. September d.A. Han var født og opvokset i Mygledal Søn af Smed og den vedkendte Baadebygger Simon Hansen í Nornastovu". Da Poul kom til Svínø i 1877 for at bygge en ny Kirke sammen med Bygmester Johan Petersen, var Poul en vakker ung Mand i 23 Aars Alderen og maalte fulde 3 Alen i Højden og skulderbred var han. Den, der har set Svínø Kirke, maa indrømme, at den er smukt og solidt opført, hvilket Poul Hansen har en stor del af Æren for. Udskæringsarbejdet er for Størstedelen udført af ham, og Døbefonten, der bestaar af en eneste Sten, er hans Arbejde. Der har han sat sig et varigt Minde.

Poul Hansen havde i Mygledal lært til Baadebygger og havde arvet sin Faders udmarkede Haandelag og lavede saa fine Baade, som man længe skal lede efter for at finde Magen til. En hver, der har set Poul Hansens Baade, maa uvilkaarligt udtryde: "Gerningen priser Mesteren sin".

Sum sagt ber nú til at stuðla eini góðari sak við at keypa lutaseðil, og samstundis er möguleiki fyri at vinna eitt framur handverk við eini eina-standandi bakgrund.

P/f Jógvan Weihe

Heil- og smásøla

Bjálvaðir ískassar á goymslu

Ísurin heldur sær í 40 dagar

Staravegur 15 · Tlf: 31 38 97 · Fartlf: 21 38 97 · Fax: 31 38 83
T-postur: jwimport@post.olivant.fo · Heimasiða: www.jogvan-weihe.fo

Føroya stórra úrval av pakkitilfari úr karton, bylgjupapp og plast innan øll vinnuøkir

Vit útvega eisini:

Plastbakkar • Pakkibond • Tape • Merkir • Etikettir
Knívar • Kitlar • Húgvur • Handskar • Svintur
Ymisk tóil till fódnadini • Reingeroðlisevni • Íþindingarevni
Plattar • Ráðgeving í tilevning av pakkitilfari

... sjálvandi til besta prisini !!

FARPACK

Staravegur 5 • P.O. Box 3099 • 110 Tórshavn • Føroye Islands
Telefon 35 30 00 • Fax 35 30 10 • e-mail: farpack@farpack.com
www.farpack.com

Línubustir og goggar

Hondbundin fóroysk línubust og hondgjørdir goggarar

Verða sendar um alt landið

Bílegging:

tlf: 42 40 34 / 42 30 01
fartlf: 21 33 17
fax: 42 47 97

Fløttislið

(limur í Føroy blindafelag)

UPP & AFTUR-LATINGARTÍDIR

Svimjhóllin verður opin allan dagin í summarfrítiðini, undantíkið mikudag og sunnudag, frá mánad. 23/6-2003 til leygard. 8/8-2003

Tíðirnar eru hesar:

Mánadag	kl. 06:45 - 20:00
Týsdag	kl. 06:45 - 20:00
Mikudag	kl. 06:45 - 09:00
Hósdag	kl. 06:45 - 20:00
Fríggjadag	kl. 06:45 - 20:00
Leygardag	kl. 09:00 - 17:00
Sunnudag	kl. 08:00 - 10:00 & kl. 14:00 - 17:00

Oyggjabúgvær finna saman:

Føroykskt brúðleyp á Kap Verde oyggjunum

Tað kann sigast um føroyskan ungdóm, at hann er ikki bangin fyri at fara út um landoddarnar. Fyrst og fremst er hetta fyri at ferðast og lesa. Men higar kemur eisini ein hópur av ungum fólk í ymiskum örindum. Men burturur öllum hesum er eisini komin ein hópur av hjúnlærogum millum føroyingar og útlendingar úr teimum mest fjarskotnu stöðum í heiminum.

Tann 14.juni giftust á Kap Verde oyggjunum Rúni Lómstein úr Havn og Ilda, sum er ættað úr Kap Verde oyggjunum.

Tað munnu vera nóg, sum spyrja, hvat hesar oyggjar eru fyri nakað. Tær munnu vera nærum eins ókendar og Føroyar í stóruverð, og tær eru eisini litið storri.

Men hetta er ein oyggabólkur, til stöddar 4.000 ferkilometrar (3 x Føroyar) sum liggja uml. 600 km vestanfyri Senegal í Afrika, har Føroyar eina tíð vóru á landkortinum, tá vit hóvdu nótaveiðu og frystiviki her. Kap Verde umfata 10 stórra og fimm smærri oyggjar. Tann stórrsta Sao Tiago er 1.000 km² ella tað dupulta av Streymoynni. Fólkatalið er umleið 300.000.

Upprunaliga vóru oyggjarnar eitt portugisiskt hjáland, men tað gjørðist sjálvtöðugt í 1975 eins og hini portugisisku hjálandini í Afrika. Men mótsatt teimum hevur friður verið á Kap Verde.

Málið tey tosað er krelskt, ein blandingur av

portugisiskum og upprunamáli. Men skriftmálið er portugisiskt, sum eisini øll duga, eins og vit duga dansk.

Tey bæði Rúni og Ilda vórðu gift í protestantisk-

ari kirkju í hóvuðsstaðnum Praia. Aftaná var ein móttøka á hotelli við sjálvtökuborði fyri 50 innbodnum gestum, og tað var brúðleypið, so-leiðis sum tað verður hildið har. Úr Føroyum vóru triggir gestir. Hetta vóru Óluva, mamma Rúna, og Arnbjørn, mammubeiggi hansara við konu. Hesi seinnu búgya tó í Danmark.

Óluva letur sera væl at ferðini. Fólkini vóru sera blið og fyrikomandi. Og samfelagið vísti seg at rigga rættiliga væl. Her var stórt byggivirksemi, og tað tyktist at vera

Brúðarparið Lómstein í kirkjuni, har tey vórðu vígd á Kap Verde oyggjunum.

gongd í samfelagnum.

Nógv verður gjört fyri at læra börnini at lesa og skriva. Men eins og í Føroyum fyrr máttu börnini ganga í skúla uppá skift. Tv.s. ein partur var í skúla fyrapartin á degnum og ein annar seinnapartin ella á kvøldi.

Pápi Ildu er annars bílförari og mamman er frisör, so tey eru hampiliga væl fyri.

Hvussu ber tað til, at tvey ung frá slíkum smáum oyggjasamfelögum við "heimsins enda" hittast. Svarið er: Missionskipið Logos. Tey hittust, tá skipið var á Havnnini fyri nøkrum árum síðani, og Rúni var umborð við einum tónleikabólki. Støðgurin var stuttur, til skipið helt áfram. Men Rúni fór at ferðast aftaná Doulus til tær havnir, tað kom til, so hann kundi hitta hesa gentu, hann hevði fingið hug á. Undan jólum fór hann so til Kap Verde at ferðast, og tá gjørðist greitt, at her vendist ikki aftur!

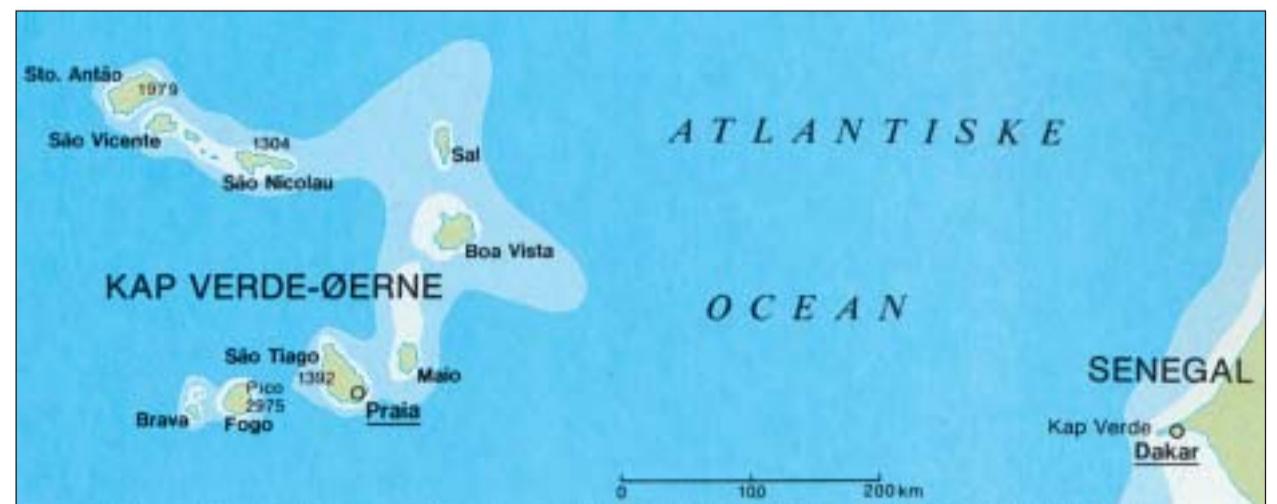
Nú eru tey so gift og vilja búgyva í Føroyum. Ilda er væl fyri málsliga. Hon dugir portugisiskt, spanskt, enskt og franskt, so fólk við slíkum málkunnleika hava vit brúk fyri. Fyribils skal hon tó arbeiða á flakavirki.

Vit ynskja teimum báðum tillukku og ynskja Ildu vælkomna til landið.

Vit rokna við at kunna greiða nærrí frá Kap Verde oyggjunum í onkrum komandi blaði.

Náttúran likist eitt sindur okkara.

Her siggja vit hvor oyggjarnar liggja.

Føroykskt/mexicansk brúdleyp í Havn

Í mai 2001 var missiónsskipið Logos á Havnini, sum ein liður í síni ferð havn úr havn í sínum kristniboðsvirksemi. Skipið lá nakrar dagar í Føroyum og fór so avstað aftur, og so skuldi ikki verið meira at frætt um tað.

Men soleiðis gjördist ikki. Mitt í juni í ár voru innan eina viku ikki færri enn tvey brúdleyp, sum voru eitt úrslit av hesi vitjan. Áðra staðni í blaðnum hava vit greitt frá brúdleypinum á Kap Verde oyggjunum millum Rúna og Ildu, og tann 20. juni giftust í Havn tann føroyska Mari-ann Petersen og Bardo úr Mexico.

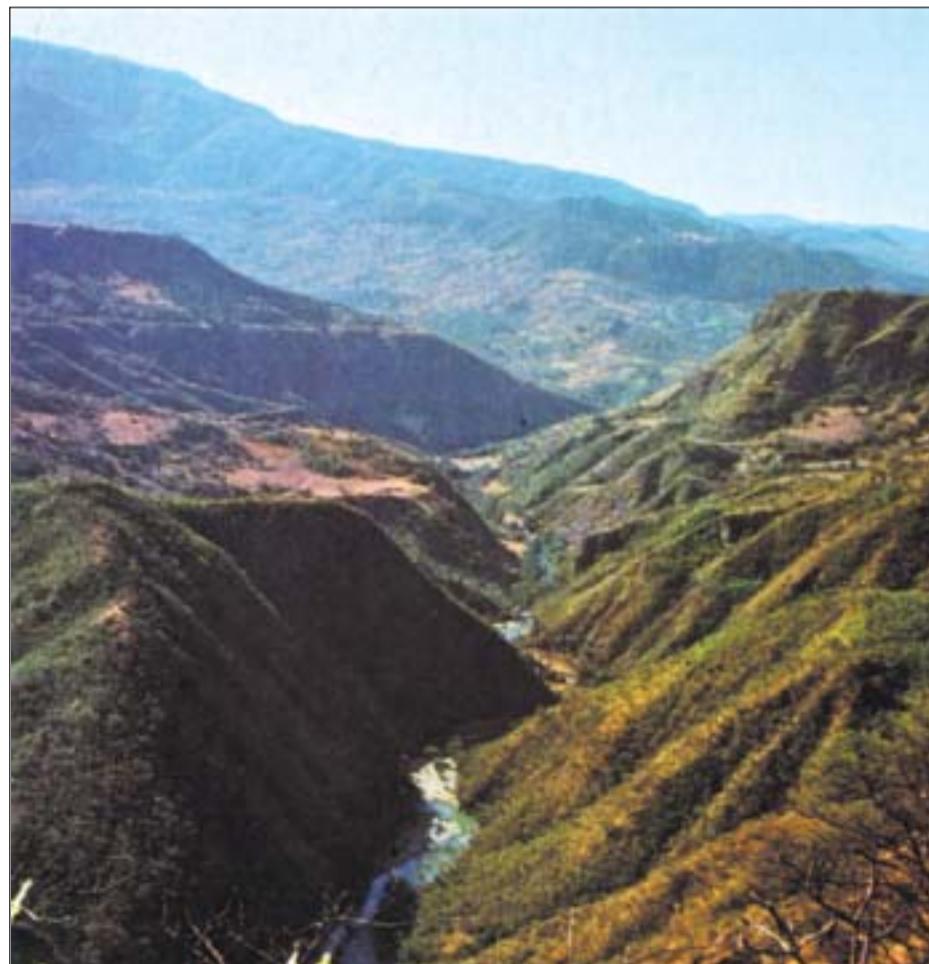
Mariann og Bardo komu at kennast tá og hildu sambandið viðlika. Eitt ár eftir kom Bardo til Føroya fyri at vera nærri Mariann. Hon var nevniliða farin til Danmarkar at læra til ergoterapeut, meðan Bardo, sum er útbúgvin elverkfroðingur, fekk arbeidið á Føroya Tele.

Men nú giftust tey so í Ebenezer og hildu eitt føroykskt brúdleyp á Hotel Føroyum við 140 gestum. Mexico var eftir umstøðunum væl umboðað við 7 gestum. Foreldrini komu saman við vinfólkum hjá Bardo, eini hjún við trimum børnum.

Tey eru oll ættað úr býnum Chihuahua norðarlaga í Mexico. Býurin liggur umleið fýra tímar við bili fra markinum til USA. Í býnum búgya út í móti 1 millión folk. Bardo eigur annars triggjar beiggiar. Tveir aðrir eru giftir, og eiga tilsamans trý børn, meðan tann yngsti býr heima. Pápi Bardo er nakað av einum idealisti. Hann hjálpir smáum jarðareigarum at dyrka sina jörð, so meira kann fääst burturúr. Hetta ger hann uttan nakra fasta samsýning. Men konan hevur so arbeitt.

Tað er í samband við hetta virksemi, at tey eru komin í samband við hina familjuna, sum gjördist teirra vinir, og sum tí var við í Føroyum.

Mexikansku gestunum dámdu sera væl í Føroyum. Tað stuttliga var, at tey gjördust púra býtt av føroyksum mati sum skerpikjöt, turran fisk og turra grind. Og sjálvt spik, sum flestu útlend-

Vulkansk hálandi á leiðini við Mexico City.

Bardo og Mariann dagin eftir brúdleypið saman við foreldrunum hjá honum.

ingar vamlast við, ótu tey við góðum matarlysti. So tá tey fóru heim aftur høvdu tey í viðförinum heilt fitt av føroyksum mati, sum tey kanska longu sita og hugna sær við heima í Mexico.

Annars má sigast, at Mexico er eitt heilt annað land enn Føroyar. Vit kunnu bert taka støddina sum dømi. Landið er umleið 2 mill fer-kilometrar, ella 1.500 ferðir so stórt sum Føroyar. So tað var ikki lögð, um foreldrini ikki høvdu hoyrt Føroyar grettar fyrr enn tey frættu, at sonurin hevði fingið sær gentu í hesum eftir teirra tykki pinkulandi. Fólkatalið er eisini sera stórt, úti við 100 mill ella 2.000 so nógum sum í Føroyum. Og høvuðsstaðurin minnir ikki tað minsta um Havnina. Longu fyri 20 árum síðan vard mett, at Mexico City við forstøðum hevði einar 20 mill ibúgvær. Men har munnu eisini vera munandi fleiri trupulleikar enn Jan Christiansen hevur at dragast við. Tað er ikki nógum ár síðan, at stórur partur av býnum var oyðilagdur av jarðskjálvta.

Landið hevur eina rika sögu við t.d. Maya og Inkamentanini.

Bardo og Mariann vita ikki enn rættiliga, hvussu teirra framtíð verður. Men fyribils verða tey í Føroyum í eitt ár. Síðan fara tey kanska aftur til Danmarkar til viðari útbúgving.

Vit ynskja teimum báðum hjartaliga tillukku og ynskja Bardo eins og Ildu vælkomnanum føroyingar. Bæði eru, eins og teirra nýggju hjúnarfelagar, dámlig og fyrikomandi, so vit kunnu fegnast um at hava fingið hetta ikast til okkum sum frammanundan eru her í Føroyum.

Framtíðin er grundað á granskingu

Síðri ágóði av tilfelinginum her á landi fæst við einum franskygnum og málrættaðum granskingspolítíkki.

Granskingsráðið hevar í skilgreinað innihald i feröyskari granskingu, meining og nýskapen og býtt granskungina í seks

hevuðspartar við ítskiligum undirevnum. Aðalhugsanin er, at granskingu fremist best í samstarvi.

Granskingsgrundað vitan er neydug syri at framleiða góðan, tryggan, seðslutíkan mat

Máni. Matvaruvinnun skal sliga fram sum ein marknadríttlagd, umhverfisvisvinarlig og lænanli vinnu. Ein vinnu, sum miðvist brúkar leis fyrir meir vit hava av ráveru, tekni, góðsku og farleska.

Fyrir at rekka hesum mál, er unniðandi at nærað granskingsumhverfi við visindaligum fælestu á alþjóða stigi. Fakukini eru fleiri, náttúrufrétt, búskaparfrétt, marknaðar og tilfelingisarékt.

Framleiðsla av góðum, tryggum, seðsluríkum mati krevur samstaru og heildarhagðun í allum líðum í virðisketeni av grunni í munum. Grundarlagið er samstarv millum granskingsstovnar, viðnugreinir og myndugríðar. Innit i samaþældum millum gildandi viðnugreinir og alþjóða rammur er ein treyr.

Dómi um undirevni: Marknadráð, viðurskipti fyrir matverur - Biotekn - Nutrigenomics - Matvarustrygg - Traditionellur feröyskum matur

Mentanin mennist gjögnum hella vitan um mentaárvin

Mentan. Hell vitan um mentaárvin er ein fyrirsteit fyrir tilvældarf samfelagsmenning. Mentaaarvin er granskingsarvald i frugvistum miði og hólmum, soga og list, myndlist og byggili, leiklist og tónleikur.

Mentaaarvinin hevar í sinum lagi uppruna í ólíkum umtanir á heimi eins og lagingin av arvinum til samsíða er ávirðið av broytangum í umhverfimunum. Viðindalig rannsóknir í mentaárvinum umfata samstarv og samsíði við rostur og rík i alþjóða samfelagnum.

I Faröyum hava tjóðskaparliga eyðekennini verið orðað gjögnum meðanum. Bóskentsis, soga, og list hava fyrir ein storan

part orðað lathanina av náttúru og umhverfi. Undirvising á allum stigum er tilhandi tátus i menntarslaga meðlingini, eins og teorarhvið setur síðan á menntanina.

Hugvisindalig granskingu er sjálvsogd i eini til, rá id myndareini og hugaheimar fia alt stóri rýðning i vinnuligum hapi.

Dómi um undirevni: Mál - Bókinum - Saga - Mennskeverða - List - Tónleikur - Leiklist - Námsfrétt - Átræðar

Vitan fretnur eist riðtvist og demokratiskt samfølag

Samfølag. Granskingu i samfølagsgreinum hevar suen eitt endamál at fremja burðardygjan veckur og eini riðtvist og demokratiskt samfølag. Granskingu skal vera við til at skapa samfølagið og fia til vegar dygti grundarlag, undir avgerðum. Hon skal lýsa valmaguleikarnar hjá samfølagnum og avteidningarnar av seumum.

Uppgávan er at lýsa og germa allar hóði i til samansettu samfølagnum hvor aðr, og hóvassu samanspæld reiðra millum er og kann vera. Henda uppgáva fremir til vit um búskap, löggávu, vinnuáliv, handil, samsíði, mentan, búsetting, heilsu- og sambulðarskipti og náttúrutífeingi.

Týðandi þjótar at hava fyrir sær, en tey rík, id globaliseringin hevar við sær, og tær roynir, id onnur land lið Faröyum hava við al manna avbjeðingum sem henni.

Dómi um undirevni: Hagoi - Löggáva - Büskapur - Valferð - Demokrati - Okismenning Faröyar i alþheimsgertini Demografi - Kyn

Náttúran er prýdi, matur og grundarlag undir vinnuligum virkseini

Náttúra og náttúruhlífengi, fyrstreytin fyrir skýnsamari og

burðardyggar umsíting, gagnvitslu og virðisaking av náttúru tilfelinginum er holt vitan um náttúruna og tey viðurskipti, id ávista hau. Granskingu er amboðið at fia hessa vitan til vegar og sviljóðingarnar eru mógvær og fyltartáðar.

Vit troyma tilfelingið á landi og i sjógví. Fiskastovnarnir i feröyskum spjogti og alþakur eru rýðingarmiklir partar av grundarlagnum undir viðnugreinum og útfurunenginum. Seyður og neyt eru hauvuskiptiini i landbúnaðinum, og fugur og hvílar eru tilhandi ískoyti til kestir.

Havdesíður um Faröyar eru fylbörvíttar í heimshávnum. Havsreynumir hava stóran rýðning fyrir fylði i sjónum kring Faröyar og fyrir veldustagið á alðari jardini. Möguleikarnir at finna ofju á feröyskum eki eru rætt knýrtir at vitan um jardfræðiga viðnuskiftins i undirgrundini.

Dómi um undirevni: Viðskiptainum á feröysku landleidónum. Umstilling og gegnumtíð av tilfelinginum i sjónum og á landi. Framleiðslutakni Íslagerð og framleiðsluskipanir til alingi á sjónum og á landi. Jóelloyning Veðurlagsferoyingar - Orka - Undirgrunni - Djócaheilsu

Likarlig, sálarlig og sosial vælvera

Fólkahelsa. Samþær WHO er heilsa líkamleg, sálarleg og sosial vælvera og frávera av sjíku. Granskingsarvalið er breit og umfatar tað sem heilsuveirkð tekur sær av og í ólíkum manna almannaverkið.

Granskingu kann vera deskriptiv, t.e. hon sigur frá hvíssu stóðan er viðvirkjandi umiskum spíku- og heilsufyrbrigðum, viðvirkjans trygd og trúnaði osfr. Eitt annað stórt meginloki er tana kaussa granskingu, t.e. royst verður at finna grundiðar til heilsu- og sjíkuþrívægingi.

Samolikt eru ferreyngar

arvaliga homogenir. Arvalig heilsu- og sjíkafyrbrigði eru serliga áhugaverð granskingsarvali. Áttartra og sjíkuvergröðir eru mikilvág i Faröyum, og ti ber til at leita eftir degum sum elva til sjíkum hjá mannaættum.

Dómi um undirevni: Hagta um sjíkafyrbrigði - Arbeidsaumhverfið á havnum - Matur og heilsa - Regugranskingu - Spíku - Spíkarekt

Ein vinnulig flæga

Nýskapen. Nýskapen geyrir farleika at nýta tilleiti til at skapa nýggjar vennar og fia sterri virðisaking i framleiðslu og útfurunengi. Faröyar kunnu gerast ein áhugaverð rannsóknarstað fyrir nýskapandi tilteikum.

Nýskapen kann freinfjast gjögnum samstarv millum vinnu og viðnugreinum á virkjunum granskingsstovnum og universitetum i Faröyum og utranlands. Vinnugranskingu losar seg við at leggja deni a at hugsa langsíkt og líski bort hugsa um hvat gevur starst vinning het og nái.

Framgangið i íslanðinum og ferleikin til at menna nýggja teknar og nýggjur framleiðsluhættur verða framyrir alsamst meira tengi at hérjuðum óðrum. Kappingin á alþjóða marknaðinum fer i stóri mani at nýgva seg um góðsku og tryggd. Kappingin um aðeinskunegi fer at gera tað neydug við meiri autonómiseringar af framleiðslum.

Serligrar avbjeðingar liggja á viðnarsamningum ekjum. Þin avgerandi fortreyr er tilgang og meining av KT og KT-vitum eftir alsnættla rævnum.

Dómi um undirevni: Umseta vitan og roynir til teknar - Menning av nýggjum koncepti fyrir flutning - Kunungrættakni - Telenedissi - Framleiðslustilgongdir - Framleiðsluskipanir

Hugsjón

Við vilja

at granskingu i Faröyum skal vera á alþjóða stað. Birta uppi undir meining og nýskapan. Leggja deni á óki, har til hava tilteingi til gera rannsóknar. At ferleik farleik og vitan um land og ólik skal finnast i Faröyum.

Við eru samferr um

at granskingu, meining og nýskapen eru avgerandi til að bryrja ókkum til avbjeðingarnar heimur heildar i studdugri breyting

Við yrnkja

- dýggji grundarlag fyrir avgerðum
- betri tilgangarferleika i alþjóðageiningini
- betri kunniðeik á budbæðiga utveiting av rannsóknar
- sterri virði i feröyskari framleiðslu og útfurunengi
- haegri vitan og lífslan um mentan og samfølagi

Grundarlagið er

- at grundagranskingu er neydug fyrir til vegar vitan til gagn fyrir samfølagið
- at nýl granskingu markar viðnugrein og samfølagi
- at samstarv og samskipan eru fyrirhegt fyrir myltuviði av granskingu, meining og nýskapun

nogle ranker røde ribs, og den busk havde for ham været indbegrebet af al jordens herlighed. Nu mange år efter var han på sine lange rejser over de store have til fjerne lande med palmer og anden eksotisk vegetation ofte kommet til at tænke på barndomshjemmet på den fjerne ø med det tågede, barske klima, kommet til at tænke på den af stormen forspiske, men dog så underfulde lille ribsbusk, og han var kommet til at længes så meget efter det gamle hjem og den lille busk. Nu vilde han blot bede om han måtte få lov til at se busken. Jeg var glad ved, at den endnu var i behold og han gik så ud og så på den – han var meget glad over at den endnu stod, som da han rejste. Ak ja, de svundne tider. Bagefter var de inde og drikke kaffe, og så gik de atter til fremmede have og fjerne lande. Jeg har altid syntes, det var sådant et smukt træk, at denne mand, der hele sit liv igennem havde befaret alverdens skønneste lande, dog længtes efter og følte sig draget til barndommens ugæstmilde ø, til præstegårdens lille forkørblede busk.

Tyren

Vi havde en stor tyr, der var indført fra Norge for at forbedre besætningen, det var en stor og usædvanlig grim tyr. En dag da jeg stod oppe ved vinduet med min mand og så ud over egnen, kom røgteren drivende med tyren og alle kørerne. "Hvor er den tyr dog grim", sagde jeg til min mand. Tyren må have hørt det og forstået hvad jeg sagde, thi fra det øjeblik hadede han mig, blot han så mig, blev den gal. En dag, da jeg var ude at spadsere, gik alle kørerne i "haugen" (uopdyrket jord). Næppe havde tyren set mig, før

end den for frem imod mig, heldigvis var der et hegnet imellem os, men den blev ved med at følge mig langs dette, så langt den kunde komme. Røgstuen lå i nærheden af kostalden, og jeg havde tidt ærinde derop. Det hændte ofte, at pigerne efter endt malkning spurgte: "Har madammen været oppe i røgstuen?" "Ja, det har jeg." – "Det er ikke fordi vi har hørt nogen, men tyren må have hørt Dem, for den har hele tiden været så urolig. Den står nu og tripper, ser sig om og brøler." Jeg fortrød så bitterligt, at jeg havde sagt, at tyren var grim. Man siger på Færøerne, at en tyr har 12 mands styrke og 12 mands forstand, og der er ikke tvivl om, at den har forstået, hvad jeg sagde, thi det var fra det øjeblik, at den hadede mig. Vorherre har jo skabt alt, også tyren med de stygge horn.

Jeg var dog ikke den eneste tyren ikke kunde lide. Vi havde et ægtepar, Søren og hans kone, der sammen med en ung mand og dennes søster hver uge skiftedes til at passe kreaturerne. Disse to mænd kunde tyren ikke døje. Søsteren kunde den derimod godt lide, og det var altid hende der måtte binde og løse den. – I pinseugen var det ægteparrets tur til at passe kreaturerne. Pinselførdag sad jeg oppe i røgstuen med min søn, Andreas, der skulde i bad. Røgteren Sørens kone var inde hos mig, og hun fortalte mig bl.a., at der var en kvie, der snart skulde kalve. "Nå, nu kommer alle kørerne nok hjem", sagde hun, idet hun så ud gennem vinduet, dermed gik hun. Jeg havde næppe fået barnet ned i badet, først døren blev revet op, og en af pigerne styrtede ind og råbte i sådan en underlig tone: "Hvor er præsten?" – "Han er inde på sit studreværelse", svarede jeg. Jeg kaldte på min mand. "Hvad er der i vejen, har tyren været efter Søren?" spurte han. "Nei, han er faldet", svarede pige, "vi kommer til at have nogle klude med." Der blev i en fart ledt nogle klude op, og så gik min mand og pige. Jeg blev hos barnet. Lidt efter hørte jeg min mands stemme: "Skynd jer for alt hvad I kan efter lægen, men det må være hurtigt." Da min mand kom tilbage, fortalte han, at Sørens kone, da hun kom udenfor, havde set sin mand ligge på jorden og tyren stå bøjet over ham, hun gjorde da anskrig, og så var folkene kommet løbende fra alle sider, de havde så jaget tyren bort og båret Søren ind. – Først om aftenen kom de sejlende med lægen. Efter endt under-

søgelse, sagde han, at det var galt med hovedet, men han kunde ikke sige, hvad Søren fejlede. Min mand fik ham så til at blive der natten over. Pinsedag kunde han heller ikke sige noget, og så sejlede han hjem. Søren blev liggende. Nogle dage efter sang han, og så døde han. Han blev ført til sit hjem, for at begravelsen kunde finde sted derfra. Min mand vilde ikke have, at tyren skulde leve længere, og tredie pinsedag blev der sendt bud til alle bygdens mænd om at komme og være med til at jage tyren ud i mosen. Det var min mands mening, at den skulde blive hængende i dyndet, så de kunde dræbe den. – Da alle bygdefolkene var kommet, jagede de tyren ud i mosen, hvor den straks gik i sænk og blev skudt. – Da tyren var dræbt, hivede de den op. "Nu skal skindet tages af den og

Fuglaveiða.

Færøyskur árabátur.

Klippfiskaturking á Argjum.

bruges til hudesko", sagde min mand, "men kroppen skal styrtes i havet". – "Ih nej dog, jeg vil rigtignok have alt det gode oksekød", sagde jeg. "Jeg vil ikke spise kødet af den tyr, der har dræbt Søren", svarede min mand. – Derved blev det. Bygdefolket parterede tyren og hver tog en bid med hjem.

Hudesko

Af oksehuden blev der lavet hudesko, og det var noget alle gik med, mænd, kvinder og børn. Det var mit arbejde hver eller hveranden lørdag aften at sy sådanne til familien, karlene og pigerne måtte selv sy deres egne sko. Disse sko, der kunde holde en fjorten dages tid, blev lavet af oksehud til nødvendigt brug og af lammeskind til at gå inde med. Der skulle jo mange hudesko til, men da vi samme år slagede ca. 200 lam, var der jo nok at tage af. Man beredte selv skindet, bl.a. ved at drysse noget "bark" på. Dette kunde graves op af jorden forskellige steder i mosen. Efter at skindet var banket, trukket o.s.v., var det fint og blødt, tjenligt til syning. Når skindet skulle skæres til, blev det altid lagt uden om dens hånd, der skulle have skoene. Man målte fra dybet mellem venstre hånds tommel- og pegefingern, derpå udenom alle fingerspidserne til lillefingerens rod, det var målet, blev der sagt og det passede også. – Der blev altid båret en lille filtsko eller filtovertræk udenpå strømpen, og derover blev hudeskoen trukket. "Oksehudesko" trækkes over fodeni fugtig tilstand og antager da form efter denne. "Oksehudesko" er en uundværlig forbeklædning for den, der skal bevæge sig på strandens glatte, tangklædte sten eller klatre

om på fjeldet (Hjalmar Thuren: Færøerne i vore dage). Når skoene skulde være rigtig fine, lavede man dem gule. Snørerne til kvindernes sko var røde eller blå, til mændene hvide. Hudeskoene var lette og behagelige at gå med. Jeg selv måtte ikke gå med dem, da lægen havde lagt mærke til, at jeg hostede.

Klædedragten

Medens vi er ved skoene kan jeg lige så godt fortælle lidt om klædedragten. Mændene går med stramtsiddende sorte buks'er af færøsk vadmel, de når kun til knæene, hvor der er en splitte med 5-6 sølvknapper til stadsbrug (til hverdag messaging-knapper). Vesten er oftest af klæde – undertiden af

vadmel og den går helt op i halsen. De unge yndrer meget, til stads, at gå med røde klædesveste med gule silkebroderier foran og med sølvknapper (en række). Øverst oppe ved halsen er der to større sølvknapper. – Når færiingerne skulde til stads, havde de en mørkeblå (til hverdag brun) åben uldtrøje med lange ærmer udenpå vesten. Uldtrøjen var åben med to lange rækker sølvknapper. Udenover den havde de så den løsthængende kot (brun jakke) af færøsk vadmel, almindelige knapper, de havde også en stramtsiddende kot med hornknapper. – Om halsen bar de et mørkt linnet tørklæde bundet i en sløjfe. Til stads, hvid flip og slips. – De lange

strømper var til daglig grå, til stads mørkebrune, de holdtes oppe af kulørte, mellem fingrene vævede, strømpebånd af uldgarn. På hovedet bares den karakteristiske røde og blæstribede hue af huegarn. Der var 13 stribes for voksne og 11 for børn. Til daglig hudesko og til stads danske sko med sølvspænder. Kvinderne bar enten et godt tykt skort eller to tynde, ligesom nu vejret var, der over "nederdelen", der gik helt ned til førde, den var af færøsk vadmel med lange læg. Blå strikket liv med ærmer til albuerne, livet gik uddover nederdelen og var udskæret foran. Bryststykket var oftest af mørkt klæde. Mørke snøre til at snøre livet sammen med. Om

skulderne bares firkantede danske tørklæder der lagdes i trekant med spidsen nedad på ryggen. Snipperne lagdes overkors foran og holdtes sammen med knappenale. Disse tørklæder var enten tærnede, blomstrede eller ensfarvede af uld eller silke, ligesom der nu var råd til. Til stads gik kvinderne med silkehue, rynket silkepuld med en blå eller rød sløjfe i nakken og en af samme farve under hagen. Til hverdag gik de enten med den gamle silkehue eller med tørklæde. De unge piger og yngre kvinder gik ofte barhovedet. Kvinderne bar altid forklæder, til daglig af bomuld og til stads af silke, eller fine hvide købeforklæder. Sorte uld-

strømper og hedesko – til stads danske sko. –

Fattigfolks Maaltider

Fattigfolks middagsmåltid indtages ved et stort trætrug, der hvilede på fire ben. I trugten lagde de kogt fisk, kartofler og spæk. I trugets bund var der et lille hul hvorigenem alt det våde løb ned på gulvet, der altid var af jord. Rundt om trugten var bænke og skamler, som de satte sig på, snart tog de med fingrene et stykke fisk, snart en kartoffel eller et stykke spæk og gnavede af. Jeg tænker at kæmperne i Lejre har spist på lignende vis. Efter endt måltid blev gulvet omhyggeligt fejet.

– Man mærkede aldrig noget til standsforskæl, kun var det sjældent, at

de velhavende gårdsmands-sønner giftede sig med fattige piger, de skulde helst have lidt. Befolknningen var meget hjælpsom. Tjenestefolkene tro og arbejdsmenne, altid på deres husbands og madmoders parti, og de blev meget længe i pladserne, ofte lige fra konfirmationen til brylluppet. Der var ikke noget der hed at "se andre skikke", nå, det var vel også fordi de ikke var så forfløjne som pigerne hernedede. Der var intet kæresteri deroppe, og der blev heller ikke født børn udenfor ægteskabet.

Jens Christian Evensen

Vit hava frá lokalhistorisk arkiv í Bjergsted fíngið ta lýsing av Jens Chr. Evensen, sum finst í teirra yvirliti yvir prestarnar við Bregninge Kirke. Fyrst verður fyrst sagt um prestin:

Født 21.05.1840 i Kvalbø paa Suderø. Student Borgerdydsskolen C.1860.

Kandidat 19.01.1869

Lærer ved Borgerdydsskolen

Konstitueret andenlærer ved Thors-havns Realskole 01.12. 1870.

Sognepræst Norderø 22.09.1871.

Ordinaret 25.10.

Sognepræst Suderø 19.02.1877

Provst for Færøerne 16.07.1885

Ridder af Dannebrog 01.10.1892

Sognepræst Bregninge-Bjergsted

28.03.1900

Død 27.04.1904 efter over 1 års

sygeleje.

Far: sysselmand Joh. Chr. Evensen

Mor: Elseb. Susanne Pedersdatter

Gift 14.12.1871 i Thorshavn med Anna Maria Nicoline Lützen, født den 10.07.1841, datter af lærer ved Borger-skolen Andreas Christian Lützen og Eva Margrethe Frederikke Jacobsdatter.

Nekrolog:

Ved hans død skrev pastor Emil Bruun i Nationaltidende:

Theologien blev hans Studium, men det var særligt denne Videnskabs filologiske Bestanddel, der tog hans Interesse fangen. Som de fleste Færiinger, der fra Barnsben vennes til at tale og tænke i to Sprog, var han noget af et Sprogeni. De klassiske Sprog var han til sin Alderdom en Mester i, og af de moderne Sprog beskæftigede Fransk ham mest. Oprindelig havde han ikke videre Tilbøjelighed til Præstegerningen, idet han som Kandidat blev greben af Søren Kirkegaards Livssyn, som for øvrigt næppe nogensinde helt forlod ham. Af forskellige samvirkende Aarsager besluttede han sig dog omsider for den gejstlige vej. Hvid Evensen blev, blev han helt og fuldt. Han fik Folk i Kirke, hvad de sine steder var ret afvante med. Han var en fremragende Prædikant, nærmest af Martensens Skole, en beundrer af Fog baade som Forkynder og Menneske, og hans Prædiken mindende en del om disse to, sær-

lig om Fog. Evensen var fin og Aandfuld som Taler, han havde også noget at øse af, thi faa var bedre hjemme i den danske og tyske Guldalders Litteratur. Hans høje ærværdige Skikkelse havde et alvorligt Præg. Han smilte sjældent, lo sjældnere, men den der talte med ham i Enrum, følte, at man skulde staa tidligt op for at lodde Dybderne i hans Sjæl. Han var en myndig Mand i Færd som i Tale. Let og Smidig gik han over Fjeldene, og man sad trygt i Baaden, selv i haardeste Vejr, naar han sad agter med Roret i sin Haand.

En Provst for Færøerne er andet og mere end en Provst herhjemme. I halvfjerde Hundredaar har ingen Biskop visiteret Øerne, og Provsten deroppe er derfor i mange henseende udrustet med biskoppelig Myndighed, holder Visitatser og lignende. Som saadan var han også født Medlem af Lagtinget, og denne Side af hans Gerning interesserede ham stærkt. Udenfor de egentlige kirkelige Sager talte han sjældent, men naar han talte – altid paa Dansk – var han vis paa at finde Ørenlyd, og han har sat sit Præg paa utallige af Lagtingets Afgørelser. Af det færøiske Skolevæsen har Evensen overordentlig Fortjente. Overalt søgte han at faa den forældede Hjemmeundervisning afløst af et ordnet Skolevæsen, og det lykkedes ham saa godt, at næsten hver eneste Bygd havde sin Skole, da han forlod Øerne. I det nationale spørgsmaal tog han en fremskudt Stilling. Provst Evensens Ord vendte sjældent tomt tilbage, og ved mange Lejligheder har han udtagt sig om dette vanskelige Problem, særlig i 1895 ved Indvielsen af Thors-havns nye Kommuneskole, hvor han i rent ud klassisk Form human og besindig skiftede Sol og Vind lige mellem de stridende Parter. Selv Færing vilde han sit Modersmaals Ret, talte det i Privatlivet altid med sine Landsmænd, men paa den anden Side, var han for fint dannet til ikke at se, hvad det vilde føre med sig, om man ved færøsk Kirke- og

Skolesprog vilde spærre sig selv ude fra Delagtighed i et ældgammelt Kultursprog. Provst Evensen var en afgjort Konservativ Natur, men dertil en Fri-

sindet Mand, der forstod at influere paa Mennesker uden Tvang og føre sin Sag til Sejr alene ved sin Personligheds magt.

Kirkjan í Bregninge.

Prestagarðurin í Bregninge, har Evensen hjúnini búðu.

Bjargingarútgerð

á sjógví og landi

Vit bjóða það besta innan bjargingarbátar, bjargingarvestar, eldslokkiútgerð, bjarginar og trygðarútgerð.

Umboð fyrir kenda danska merkið "Viking".

- Bjargingarbátar
- Bjargingarnet
- Yvirlívilsdraktir
- Flótídraktir
- Bjargingarvestar
- Bjargingarkransar
- Epirbar/neyðsendarar
- Radartranspondarar
- Eldslokkarar
- Eldávaringar
- Branddraktir
- Umveelingar
- Eftirlit

P/F Gummibátatænastan
 Mannaskarð 4, Postboks 3223, 110 Tórshavn
 Tel. 31 49 13, Fax 31 06 56, E-mail: gummibad@post.olivant.fo

Skal skipið vaskast?

Tosið fyrst við EYSTUROYAR REINGERÐ

- Serkunnleiki innan vasking av aptering
  - Vasking av maskinrúmi
  - Reinsa teipi
  - Bona gólv
  - Reinsa koyggju og forheng
  - Reinsa gamalt bonivoks
  - Seyma nýggj forheng
  - Útvega máttur, brúsuforheng, voksdúkar v.m.
  - Brúsubakkar "Homequeen vinyl"
  - Eisini leggja vit nýtt linoleum ella teppi á dúrkið
- .....

Eysturoyar Reingerð

Postboks 41 · FO-650 Toftir · tlf./fax: 44 89 88
 fartlf: 22 53 50 · teldupostur: nch@post.olivant.fo

MAN B&W Diesel A/S

Umboðið · Ernst Reinert

Alpha Diesel motorar og eykalutir

Undir Glaðsheyggi 10
 FO-100 Tórshavn - Faroe Islands
 Tlf: +298 31 33 84 · Fax: +298 31 30 64

**Vit hava
stórt úrval
av reiðskapi
til línuveiðu**

Vit framleiða:

Flótilínu • Spunpolyesterlínu • Reyða línu
 Terylene/Danlinelínu • Reina Terylenelínu
 Hvítar, reyðar, bláar og svartar teymar nr. 4-20

Línurnar fáast úr 3,5 til 9 mm. Longd millum svövlarnar eftir ynski.

Teymarnir fáast órippaðir ella rippaðir við húkum
 í ymiskum støddum.

Vit hava eisini klæðir til fiski- og arbeiðsfólk frá innast til uttast.

•••vælkominn inn á gólvíð

SNØRISVIRKIÐ
 í Klaksvík

Tel. 455254 - Fax 457254
 www.snorisvirkid.fo

TEYMAVIRKIÐ
 í Runavík

Tel. 473000 - Fax 473001
 www.teymavirkid.fo

we make fishing more profitable

Vit framleiða og umvælo ell sleg av trolum, so sum:

■ Rækjutrol ■ Botntrol ■ Flótítrol ■ Semipelagisk trol

Vit framleiða og umvælo snurpunótir til:

■ Lodnu ■ Makrel ■ Sild

Vit framleiða og umvælo nötir til alivinnuna umfram:

- Vaska og impregnara nötir
- Levera kompletta fortøyningar, akker, tog o.a.

Annars hava vit alla útgerð til trol, nötir og alivinnuna

VÓNIN LTD.

Hovuðsskrivistova:
 Vónin P/F
 Bakkvægur 22
 530 Fuglafjörður
 Telefon 444 246
 Telefax 444 579
 www.vonin.com

Tórshavn:
 Álaker
 Telefon 35 43 91
 Telefax 31 33 19
 Miðvágur:
 Telefon 33 29 46

Tær bestu og bíligastu loysnirnar uppá

GDMSS-Radioútgerð	Furuno/Silor/JRC/I-Com
Radar við ARPA og Plottara	Furuno/Simrad/JRC
Ekkolodd-útgerð	Furuno/Simrad/JRC
Sonara-útgerð	Furuno/Simrad/kaio-
Navigatións-útgerð	Furuno/Simrad/JRC
Navigatións Plottara	Furuno/MaxSea/Simrad, Sodena
Autopilot - stór og lítil skip	Furuno/Robertson/Sperry
Autopilot - til bátar	Timco
Satellite Kumpass - 3xGPS	Furuno
Satellite - Navigation	Furuno/Simrad/JRC
Satellite - Kommunikations	Furuno/T&T/Sailor
Satellite - Sjónvarp	Applied/Sea Tel
Trol-sensorar og kabinett	Scanmar/Simrad
Gyrokumpass	Sperry/C-Plath/Anschutz

Söla og service:
 Sjálvandi hava vit
 útgerð til GMDSS
 SÝN og Service,
 sum vit eisini gera

Sp/f Contrive Jsp Ltd.

FO-700 Klaksvík, Tlf.: 455244 - 214244, Fax: 456945

Almenni rættarpolitikkurin í Føroyum:

Borgarin skal ikki rokna við givnum tilsøgnum frá landsstýrinum

Umstrítt skip fær veiðiloyvi

Mánadagur, 26. mei 2003 20.00 – Innland

Jógvan S, fyrrverandi Ágot, hevur nú fingið fyribils veiðiloyvi. Orsøkin er at sakførarin hjá reiðaránum hevur hótt Fiskimálaráðið við endurgjaldkravi, um veiðiloyvi ikki varð útskrivað.

Grundarlagið fyri endurgjaldskravinum er, at Jógvan S fyri einum góðum árið síðani fekk tilsøgn um veiðiloyvi.

Hetta eru tíðindi úr útvarpinum 26. mei. Sum tað sæst er prinsipið í hesum fórinum beint tað mótsatta av tí hjá Høgna Hoydal. Nevnigligat ein tilsøgn er bindandi fyri almennan myndugleika nærum utan mun til, hvussu hon annars er fingin til vega.

Hetta er eisini ein fyri eitt rættarsamfølag røtt mannagongd, sum ádur er staðfest í landsstýrinum sum víst á í greinini. Hetta vísir, at tað er heilt upp til landsstýrismannin, hvat rættarprinsipp hann nýtir. Og tað nýtir hann, sum tað svarar við hansara persónligu fatan. Tá kann úrslitið ikki gerast annað enn anarki. Tað er tað forrestin eisini.

Um Dátueftirlitið

Nýggj lög um viðgerð av persónsupplýsingum

Tann 1. jan. 2002 varð Skrásetingareftirlitið avtikið og Dátueftirlitið, sum fevnir um dáturáð og avgreiðsluskrivstovu kom ístaðin. Dáturáðið er hægsti kæru- og eftirlitsmyndugleikin í sambandi við viðgerð av upplýsing um fólk.

Hetta er tann lýsing av dátueftirlitinum, sum stendur á heimasiðuni hjá Løgmálaráðnum. Hetta er ein áseting, sum er samb. lögtingslög. Hóast hetta leggur landsstýrismáðurin seg beinleidis út í virksemið hjá eftirlitinum. Hetta verður gjort av sama landsstýrismanni sum annars er fremsti talsmaður fyri einum greiðum ábyrgdarbýti millum ymiskar myndugleikar. Hetta er opinbart bert gallandi fyri onnur enn hann sjálvan.

§ 39. Dátueftirlitið tekur avgerðir í málum viðvíkandi §§ 9, 10, 11, 13, 15, 16 og 17, §§ 18-25, §§ 26, 27, 34, 35, 38 og 40.

Lögtingslög um viðgerð av persónsupplýsingum ásetir heilt greitt heimildirnar hjá dátueftirlitinum. Samb. § 39 tekur eftirlitið endaliga avgerð í júst teirri lögargrein, sum er heimildin fyri loyvinum, nevnigligat § 16.

Tann avgjört einasta uppgávan hjá landsstýrismanninum á økinum er at gera ein kunngerð, sum dátueftirlitið skal arbeida eftir. Tað hevur hann eisini gjort, og tað er samb. henni, at Elektron hevur fingið hetta loyvið.

Skuldri tað hent, at lógin ikki er umsittin samb. tingsins vilja, so hevði tað verið trupulleiken hjá landsstýrismanninum, sum ikki hevur gjort sít arbeidið til litar og ikki hjá tí, sum heilt eftir bókin hevur fingið sít loyi.

Men tað er einki sum bendir á, at lögtingið hevur aðra fatan enn dátueftirlitið, og tískil tykist Høgni Hoydal at seta seg omanfyri lögtingið, og er hetta eitt greitt brot á tí uppþýti millum löggevandi og útinnandi vald, sum er ein meginregla í einum skipaðum fólkareði.

Mikudagin í seinastu viku kundi útvarpið boða frá, at nú var "leyst og liðugt" at yvirtaka rættarskipanina á fóroyskar hendor. Tað skal "bert" politiskur vilji til, so verður Høgni Hoydal – alt annað lika – politiski stjórin fyri ákæravalda, dómstólar og lögreglu.

Sama dagin kom Kunngerðarblaðið út við einum nýggjum dömi um rættarfatanina hjá Høgna Hoydal, sum annars tykist at vera tann almenna rættarfatanin hjá politisku skipanini, soleiðis sum tað eisini verður greitt frá aðra staðni í blaðnum.

Í umrødda kunngerðarblaði er ein kunngerð um persónsupplýsingar til útlond.

Her skal als ikki takast støða til sjálvan spurningin um persónsupplýsingar og til sjálvt innihaldið i kunngerðini, sum er óskiljandi sjálvt fyri kón fólk á økinum.

Men sjálv mannagongdin er enn eitt einfalt og "gott" dömi um ta rættarskipan, sum vit eru við at fáa í Føroyum.

Málið byrjar við at lögtingið ger eina lög um persónsupplýsingar. Samb. hesi lög er tað eitt dátueftirlit, mannað av serfrøðingum, sum skal umsita lögina og geva loyvi samb. kunngerð, sum verður gjord av landsstýrismanninum á økinum.

Elektron sökir dátueftirlitið um loyvi til eina gjaldsskipan í samstarvi við danska fyríoku. Hetta loyvið verður givið, og tað er skrivligt. Tað er ein grundleggjandi regla í einum rættarsamfelagi, at eitt loyvi, sum ein borgari, privatur ella stovnur, fær frá einum almennum myndugleika, er bindandi, og hesum kann hann virka út frá.

Sum at taka byggi-loyvi aftur eftir at húsini eru bygd í FF-blaðnum nr. 280 7. november 2002 (er til skjals á: www.fiskimannafelag.fo) er greitt frá einum máli, har hetta varð staðfest. Málið snúði seg um skip, sum av misgávum í umsitingini høvdu fingið tilsøgn um iløgu-

stuðul, og sum landsstýrið ætlaði at taka aftur. Men takkað verið ávísun landsstýrismanni varð – eftir tógyið strið – staðfest, at hetta bar als ikki til. Givið var givið!

Tað er eisini grundleggjandi í fyrisitingarrætti, at henda slik mistök, so er tað hann, sum hevur givið loyvið, sum hevur trupulleikan og ikki hann, sum hevur fingið tað.

Í hesum fórinum var als ikki talan um eitt mistak. Loyvið varð givið við øllum upplýsingum á

bordinum. Hendan til-søgnin hóvaði ikki Høgna Hoydal. Og í strið við viðurkendar fyrisitingar-reglur fer hann i holt við at tileinkisgera hetta loyvið. Hetta skal gerast við eini kunngerð, sum skal hava afturvirkandi gildi.

Hetta er eisini í strið við allar reglur í einum rættarsamfølagi. Hetta svarar nøkurlunda til, at givið verður eitt byggiloyvi. Men tá liðugt er at byggja húsini, verður byggiloyvið tikið aftur. Tað er óneyðugt at siga, at hevði

slikt boríð til, endaði alt samfelagið í anarki. Men tað er júst tað, sum er við at henda.

Knappliga hevur tingið einki at siga Mótstøðan hjá Elektron er so dygg, at HH nú leggur málid fyri lögtingið fyri at fáa tingið at bakka seg upp. Lögtingið valdi tó onga støðu at taka. Hetta kann bert fastast, sum at tað ikki tekur undir við Høgna.

Men fyri hann ger tað opinbart tað sama, um

Dátueftirlitið – Tinganes - Postboks 64 - 110 Tórshavn
Tlf. 314763 - E-mail: dátueftirlitið@dátueftirlitið.fo

Tórshavn, tann 13. juni 2002
2/2002

PF. Elektron
Staravegur 9
Postboks 219
110 Tórshavn

Viðv. umsókn um at flyta persónsupplýsingar uttanlands.

Sum boðað frá í skrivi 6. juni 2002, er Dáturáðið komið til ta niðursteðu, at kunngerð nr. 152 frá 17. des. 2001 um flutning av persónsupplýsingum til útlond, soleiðis sum hon er orðað, ikki gevur greiða heimild til at nokta Elektron at flyta persónsupplýsingar í GjaldSkipanini til PBS í Danmark.

Í sama skrivi var eisini boðað frá, at ráðið vildi viðgera umsóknina sambært § 16, um flutning av upplýsingum til útlond, í lög um viðgerð av persónsupplýsingum.

Í hesum sambandi hevur Dátueftirlitið frá Elektron fngið upplýst:

- Endamálið við viðgerðini, herundir grundgeving fyri at flyta upplýsingarnar til PBS í Danmark.
- Slagið av upplýsingum, sum skulu flytast.
- Hvussu kunningin til viðskiftafólkini, tey skrásettu, verður ótinnt.
- Trygdina í skipanina, herundir í samskiftinum við PBS.

Grundað á hesi viðurskifti og á tað samskifti, sum PF. Elektron og peningastovnarnir í Føroyum framanundan hava við PBS, hevur Dáturáðið á fundi tann 12. juni 2002 avgjort, visandi til § 35 stk. 6 í somu lög, at ganga umsóknini á moti.

Vínarliga

Lena Nolsøe
fulltrúi

Hetta er loyvið, sum Elektron hevur fingið. Hetta er givið 100% eftir teimum reglum, sum Føroya Lögting hevur samtykt.

Loyvið er givið samb. § 16 í lögini um persónsupplýsingar og samb. hesi lög hevur dátueftirlitið endaligan avgerðarrætt í málum, sum viðvíkja m.a. hesi grein.

Kunngerðin, sum víst verður til, hevur Høgni Hoydal sjálvur gjort og undirskrivað. Tí er tað hansara ábyrgd um kunngerðin hevur samsvarað við tingsins vilja. Ger hon ikki tað, so er tað hansara trupulleiki og ikki hjá tí, sum hevur fngið játtada eina umsókn eftir bókini.

lögtingið sigur eitt ella tað óvuta. So nú lýsir hann kortini ta kunngerðina, sum hann hefur ætlad alla tíðina, og sum er eitt heilt greitt rættarbrot.

Tá hugt verður eftir kunngerðini, er tað sum sker í eyguni, at hon er sett at koma í gildi 1. januar 2002, ella fyrir hálvum-øðrum ári síðani! Hetta er í sær sjálvum nakað, sum skuldi fingið tað at skurra í oyrunum hjá teimum flestu. Tey hava allan rætt til at sprayja seg sjávan, um tað veruliga kann

vera so lett at taka givin rættindi frá borgara.

Rættarfatanin hjá HH: Brot á siðvenju í rættarsamfelag ikki nögv at siga. Tað ófrættakenda í hesum máli er, at tað er greitt talan um, at landsstýrið við lögmanni og varalögmanni á odda eru við at innföra eina rættarskipan, har umsitingin ikki er grundað á skipaða mannagongd, men bert á "politiska viljan" hjá hvörjum einstökum landsstýrismanni.

Høgni hefur sjálvur lýst hetta so framur væl, tá hann, samb. heimasiðuni hjá útvarpinum 29. oktober 2002 um hetta mál, hefur sagt:

Landsstýrismáðurin í lögarmálum heldur ikki, at eitt brot á siðvenju í rættarsamfelagnum, sum Elektron vísir á, hefur so nögv at týða í hesum sambandi. Tað hefur stórra týdning at virða lögirnar, id lögtingið hefur samtykt.

Her til er fyrst at siga, at undanforslan við lögting-

inum kann hann ikki brúka longur. Men tað skuldi verið sera skakandi, at ein – enntá lög-málaráðharri – kann fara so lett um siðvenjurnar í einum rættarsamfelagi, sum júst er grundarlagið fyrir at vit yvirhovur hava eitt rættarsamfelag. Og tað er so sanniliga ein góður spurningur, um ikki siðvenjan í einum rættarsamfelagi eigur at standa omanfyri eina og hvørja lögtingslög. Tað er í veruleikanum einasta verja vit hava ímóti maktmisbrúki, sum eitt ting sanniliga eisini kann standa fyrir.

Vist sigur Høgni tað bert vera í "hesum sambandi" at siðvenjan í einum rættarsamfelagi ikki hefur so nögv at týða. T.v.s. at hetta valdast eisini "politiska viljan".

Hetta kann borgarin neyvan föla seg tryggan við, sum vit hava vist á í nögvum greinum. Tí hann kann skjótt gerast tann næsti í röðini, har tað at siðvenjan í einum rættarsamfelagi ikki skal takast so tungt.

Besta dömi um serfóryska rættarfatan fingu vit í málinum um eygleiðaran við rækjuskipum, har landsstýrismáður ólögliga noktaði fiskimanni ein so grundleggjandi rætt sum sjúkraviðbót.

¶ 4. Henda kungerð kemur í gildi dagin eftir, at hon er kunnugjerd og hefur virknad frá 1. januar 2002.

Samstundis sum henda kungerð kemur í gildi, fer kungerð nr. 152 frá 17. desember 2001 um flutning

av persónsupplýsingum til óttond úr gildi.

Hetta varð gjört uttan lögfröði ella málsviðgerð av nøkrum slagi. Tá malið kom í rættin, legði landsstýrið einki skjal, sum kundi undirbyggja tess stóðu, eins og tað heldur ikki gav nakra frágreiðing í rættinum.

Fyri at káva útyvir hetta lögbarbrot, varð malið lagt fyrir tingið, so hetta kundi taka grundarlagið undan rættarmálinum, so tað ikki skuldi kunna staðfestast, hvorið hevði rætt í hesum máli. Tað sigst, at samgongumenn við sjálvum lögmanni á odda vóru örur eftir at framskunda avgreiðsluna av lögarmálum í tinginum undan dóminum. Men hetta mis-eydnaðist. Hetta mál er í sær sjálvum ein vattan um, at talan er um ein miðvisan rættarpolitikk eftir tí leisti, sum Høgni boðaði frá í sambandi við malið um persónsupplýsingar.

Prinsippini verða vald eftir tørvi. Tað, sum eisini er ein meginregla í fóroyskari umsiting, er, at hvør umsiting sær arbeiðir eftir sín egnu uppfatan av, hvat tey halda vera góða umsiting. Og tí kunnur hesar reglur lætt gerast móstríðandi.

Eitt dömi um hetta er malið um "Jógvani S". Her

skal vera sæð burtur frá teirri expressviðgerð, sum hetta mál fekk, og sum vit onnur einki kenna til. Okkara royndir eru nevniliða als einki svar at fáa frá myndugleikunum.

Men við "Jógvani S" er stóðan hjá landsstýrsmanninum tann greiða og rætta, at hevur eitt skip fngið eina tilsoðn, so er hetta bindandi, og viðkomandi kann enntá hava rætt til endurgjald, um loyið verður tikið frá honum.

Tað er beint tað óvuta, sum Høgni Hoydal ger í hesum máli, og er hetta í sær sjálvum ein vattan um, at tað finst eingin samskipað mannagongd fyrir, hvussu mál skulu avgreiðast. Hvør "pávi" í hvør sinum aðalstýri ger júst, sum tað passar honum. Og úrsłini siggja vit.

Tað er heppið, at hesin rættarpolitikkur, um tað kann kallast soleiðis, nú rakar tann mættugu penningaheimin, sum vil vera færur fyrir at seta seg upp ímóti hesum greiða rætloysisnum.

Hevði tað verið ein vanligur borgari, hevði hann als ongan möguleika havt.

Og tann möguleikin verður enn minni, tá Høgni "eigur" dómstólarnar.

Kunngerðablaðið A

2003 Hefti 21

ISSN 0907-905X

Nr. 94

Kunngerð

16. juni 2003

um

flutning av persónsupplýsingum til óttond

Við heimild í § 17, stk. 3 og § 44, stk. 2 í lögtingslög nr. 73 frá 8. maí 2001 um viðgerð av persónsupplýsingum verður ásett:

¶ 1. Kungerðin fevur um persónsupplýsingar og viðgerð av persónsupplýsingum hjá peningastovnum.

¶ 2. Persónsupplýsingar og viðgerð av persónsupplýsingum í skipanum í Føroyum, hvør sinum aðalstýri hald og -nýtsla eru peningaligar transaktioinir, flytingar ella annað samskiði ella virksemi millum einstaklingar, virki, stovnar o.t. í óttonum.

¶ 3. Brot á § 2, stk. 1 í kungerðini verður reysað við bót.

¶ 4. Henda kungerð kemur í gildi dagin eftir, at hon er kunnugjerd og hefur virknad frá 1. januar 2002.

Samstundis sum henda kungerð kemur í gildi, fer kungerð nr. 152 frá 17. desember 2001 um flutning

av persónsupplýsingum til óttond úr gildi.

Lögmalasíðið, 16. juni 2003

Høgni Hoydal (sign.)
landsstýrsmáður

Rún Joensen (sign.)

Og her siggja vit kunngerðina, har Høgni Hoydal roynir at tileinkisgera hetta loyið grundað á, at brot á siðvenju í einum rættarsamfelagi hefur ikki so nögv at siga!

Tað, sum má sigast at vera tað margháttliga í hesi kunngerð, er, at hon er dagfest 16. juni 2003 og skal galda frá 1. januar 2002, ella nærum hálvat annað ár frammanundan. Tað verður annars alment viðurkent, at lóggáva við aftur-virkandi gildi til skaða fyrir borgaran er av tí illa og skal bert gerast, tá hetta verður mett at vera heilt neyðugt. Dömi um slíkt er, tá ein lög um t.d. tollhækking verður framd, má hon galda frá framlögudegnum fyrir at forða fólk í at hamstra. Tað má vera ein sera opin spurningur, um tað í heila tikið ber til at gera kunngerðir við aftur-virkandi gildi við tí einasta endamáli at taka lögliga givin rættindi frá borgarum.

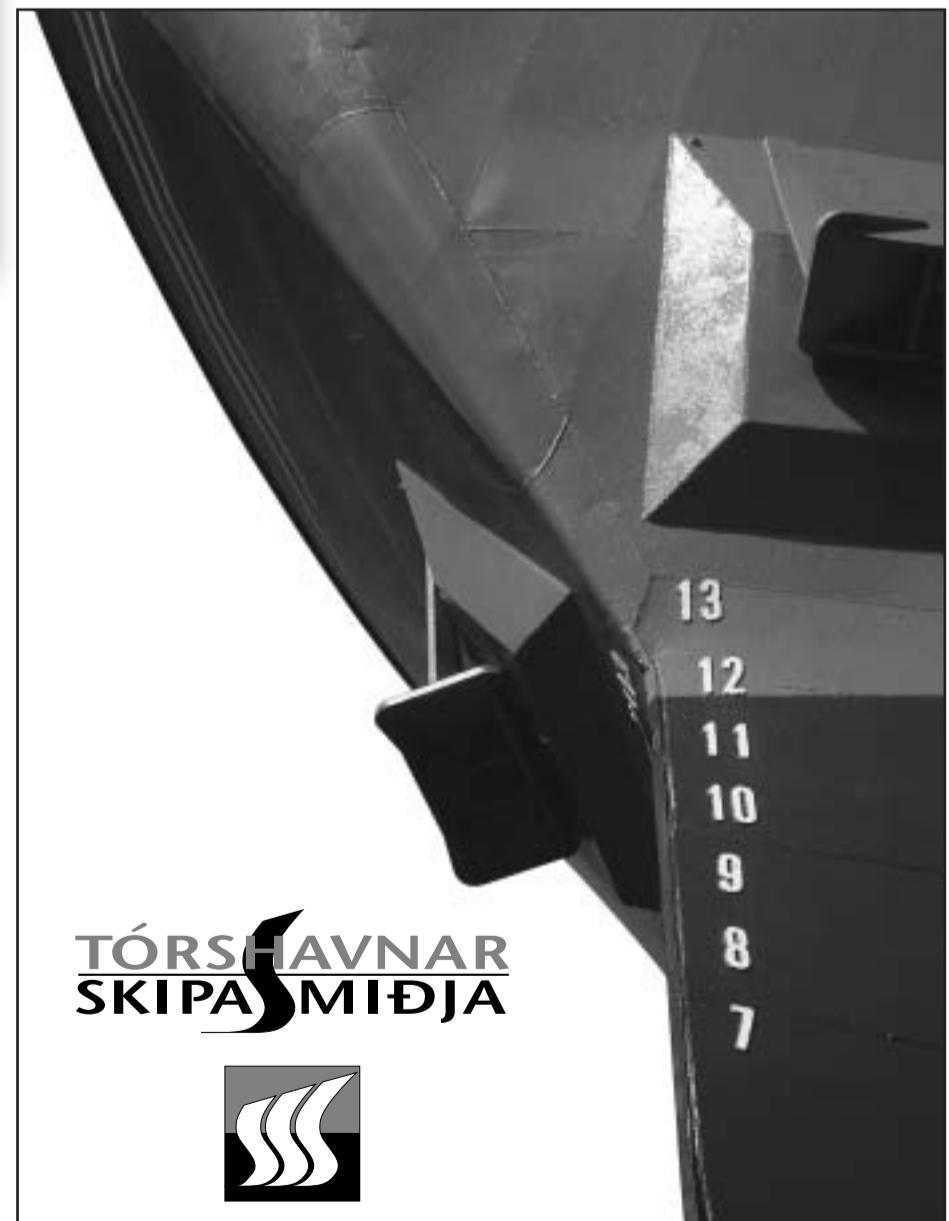
Tað, sum er hent í hesum máli, er, at tá dátueftirlitið ikki dansar eftir pípuni hjá Høgna Hoydal, kemur hann meira enn eitt ár aftaná aftur um aftur við eini aðraríi kunngerð, sum skal tileinkisgera avgerðir, sum lögliga eru tiknar eftir fyrru kunngerðini. Tað er skilligt hjá einum og hvörjum við vanligum viti og skili, at ein slík jonglering við kunngerðum kann ikki bera til í einum rættarsamfelagi. Hvat kann ikki gerast tað næsta! Er talan um ognartøku, sum tað væl kann vera, kann hetta bert verða gjort við lög.

Eingin av teimum eftir egnu tykki professionellu fjølmiðlunum hava kannad hordan spurning logfröðisliga. Men tað hefur FF-blaðið, sum hefur verið í samband við sovæl politiskar sum logfröðisligar serfroðingar í Danmark og sum várta hesi sjónarmið.

Tað er púra greitt, at er tað nakar, sum eigur at hava trupulleikar her, má tað vera Høgni Hoydal. Um hann veruliga ikki hefur umsitið ting eins vilja í hesum máli við teirri fyrru kunngerðini hann gjordi, skuldi hann snøgt verið koyrdur frá.

Tað kann í hvussu er ikki vera Elektron, sum hefur fngið eitt greitt loyvi, sum skal standa eftir við apuni.

Men tað má annars roknast fyrir at vera púra óhugsandi, at dátueftirlitið letur seg bruka á hendar hátt. So væl kann klaverið kortini ikki spæla.

"Hatta var devil og nasvíst gjørt!"

Søgan um ein bragdligan fiskimann

Johan
Hendrik
Schrøter
(1842-1911)

Í "Kvørnini" nr. 5 frá 2002,
sum verður útgivið av
Sands Bygdasavni er
ein áhugaverd söga

um ein fiskimann, sum ikki bakkaði fyrir
órætti. Frásøgnin er skrivað av Jens Marius
Hentze. Vit hava fingið loyvi til at endurgeva
hesa forvitnisligu frásøgn.

nar um tann hittinorðaða
sýslumannin eru nógvar
heima á Sandi. Men hann
kundi eisini vera í so
harðhentur og bonskur í
orðum og gerð. Hann var
tingmaður í nógvar ár, bæði
fyrir Suðuroynna og Sand-
oynna, og fólkatingsmaður
var hann eisini eitt
skifti – á mangan hátt og
eisini í politiskari merking
ein litfriður persónur.

Fyrstu árini sum politikari varð hann av nógum mettur sum ein fræslyntur fólkingsins maður og av summum ein sannur politiskur kollveltingarmaður. Bæði tjóðskaparliga og hugsjónarliga lá hann tá leingi mestum á sama býgi, sum Jóannes Bóndi og hansara menn gjördi seinni, men so hálsaði hann fullkomiliga um og vendi tjóðskaparrørsluni, sum hevði fastar rótur í Sandoynni, bakið. Eftirsíðan vandaði hann sær ikki altið um orðini, tá hann forhánisliga tosaði um hesar menn, sum vóru "befængte med den nationale Sygdom."

Í nevndu blaðgrein um ærumeiðing og embætis- misbrúk, sum í innganginum hevur ein politiskan farra, verður víst á, at sakarmálini sýna fram "et interessant og talende Billed af den Mand, hvis "Folkelighed" og "Frisind" engang nød saa stærk en Tiltro hos den færøske Befolknning." – Her verður kantska spað til fólkatingsvalið 1884, tá flestu Sandoyingar valdu Schrøter fram um Fríðrik Petersen prest. Av hesum skuldi prestur gerast so príppin, at hann sökti starv í Hvalba árið eftir, so Sandoyggjin kom at liggja í prestaloysi trý ár.

Politiska søgan hjá Schrøter verður ov drúgvat greina her; men í arbeidið sínum var hann so iðin at rökja tær embætisskyldur, sum fylgdu við sýslumansstarvinum, at tað fall mongum fyrir bróstið, og hann iváðist onga lótu um tignina og valdið, ið ein sýslumaður sum lógarinnar umboð hevði. Snobbuti hugburður hansara mótvægis yvirstættini dylist heldur ikki

burtur í orðum sum hesum, ið einaferð vóru gloppin honum av munni: "Embedsmændenes og folkets interesser ere ikke de samme," og tað var mangan rýtt honum um nasar.

Sigurd ikki borin til búgvíð bord Íkki kann sigast, at Sigurd Marius Poulsen í Skopun, vanliga nevndur Sigurd í Búri, var borin til búgvíð bord og skorin klæði. Hann vaks partvist upp í fátaekum korum í Havn, seinni hjá abbabeigjum Klæminta í Búri og ommusystrini Sofiu Wanningsted í Skopun. (Abbin og omman í Skopun vóru Jóan Pauli í Flyttingi og Sigrid (Sigga) Maria Wanningsted). I sakarmálinum verður Klæmint eisini nevndur fosturpápi hansar.

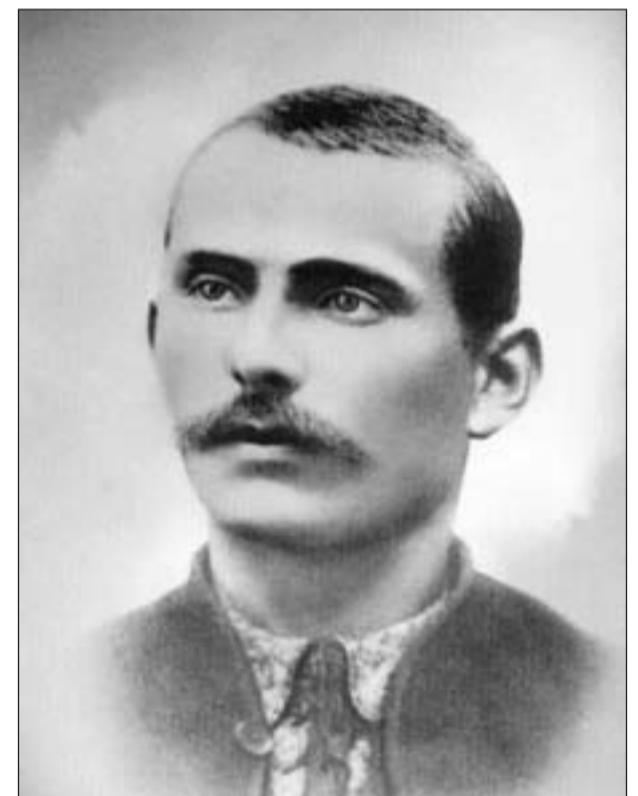
Orsókin til hesa uppoftostran var m.a., at pápi Sigurd, Jóhan Hendrik, doyði á ungum árum av sjúku. Mamman, Kristiananna, ættað úr Mortanstovu í Havn, giftist uppaftur við Sigmundi Lucasen í Skopun, sum nökur ár seinni gekk burtur í Skopunarfirði saman við tveimum brøðrum og eimum systkinabarni hjá fyrra manninum. Kristiananna visti sær tí ikki onnur ráð enn at lata børnini upp í hendurnar á skyldfólk og fara til Íslands at arbeiða. Har fann hon so triðjamann sín, ið var Íslendingur. Tey búsettust í Neskaupstaði og hava hóp av eftirkomarum har.

Søgan byrjar í februar 1903 á grannastevnu í Skopun, og tá sýslumaðurin var liðugur at greiða tær flókjur og trætur, sum frammi lógu, fór hann, sum tann nærlagdi embætismaður hann var, at kanna eftir, um Skopuningar mundu halda grinda-reglugerðina frá 5. febr. 1872. Sum hann eygför hvønn skut, varnaðist hann, at í grindabátinum hjá Sigurdi í Búri og Juliusi Guttesen var ongin grindalína. Hetta var ikki eftir hansara høvdi, og tí gav hann teimum tann 18. februar strong skrivilig

kvetta sundur í eina stutta og eina langa, so sóknarkrókar kundu festast í báðar.

Hetta vildu teir báðir treyðugt gera og hildu sum so, at tað kundi saktans bíða, til grindaboð einaferð komu. Ímeðan ætlaðu teir at brúka línum til okkurt annað. Men sýslumaðurin helt uppá sitt – línan skuldi kvettast beinan vegin. Tó gjørdi hann ikki meira burturúr tann dagin.

Dagin eftir, hetta var tann 20. november, var Smiril á Skopun við frakt, posti og ferðafólki. Tá var eingin havn har, so báður mátti fara út til skipið, og Sigurd í Búri var ein av

Sigurd Poulsen (1882-1977)

grindareglugerðini. Hann hitti Julius og Sigurd á mali og fór við teimum inn í ein goymslukjallara norðanvert við Búrhandilin, har teir vístu honum ein kveyl av togi, umleid 23 favnar til longdar, sum teir goymdu har. Sýslumaðurin helt rísin fyrir, at hetta rakk ikki til tvær grindalínur, ið skuldu vera 15 favnar hvør, men av tí at lína fekst ikki í handlinum um hetta mundið, læt hann sær lynda. Tó legði hann eina við, at tá talan var um tvær línum, skuldu teir monnunum, sum fór umborð. Ímeðan hevði Schrøter boðsent Juliusi og kravt at sleppa í kjallaran at kanna línum aftur. Ikki var hann mjúkur, tá hann sá, at teir høvdu ikki aktad, men fór í óðum verkum og fevndi 15 favnar burturav, tók knívín úr slíðranum og kvetti í sama viðbragdi, hóast Julius, ið stóð sum hamskiftur, bað hann lata vera. Eftir hetta hóvverkið fór hann skundisliga á dyr at skoða nökur onnur almenning arbeidi í bygdini.

hissini
peningur
í eini tíð, tá
daglönin kanska
var millum eina og tvær
krónur, kanska minni, og
neyvan hevur 22 ára
gamli fiskimaðurin í Skopun
átt nógvar á kistubotnum
inum at bøta við. Men
bótin skuldi rindast í seinasta
lagi 15 dagar eftir, at
dómurin var fallin; har var
eingin bón, skuldi sleppast
undan at fara í fongsum.

Málið vakti meira ans og undran enn vanligt var, og í Tingakrossi 23. marts 1904 stóð drúgv og áhugaverð grein um tað, ið var farið fram. Greinin bar heitið "Embedsmisbrug" og "Ærefornærmeelse" og var undirskrivað Sandingur, (skal helst lesast Sandoyingur) t.v.s. maður í ella úr Sandoy. Maður, sum búði á ella var heiman av Sandi, varð tá sum oftast nevndur Heimasandsmaður.

Harumframt hevði maðurin við Føroya hvassasta penni, blaðstjórin á Tingakrossi, Kristin í Geil, ið altið royndi at lívgva vanliga fólkid móti dómsvaldinum, fylgt við tilgongdini frá byrjan. Hann nevnið seinni sakarmálið Den Schrøter ske Dobbeltsgag, tí tað var tvibýtt og snúði seg í fyrstani bæði um ærumeiðing og embætismisnýtslu. Hin parturin í sakini var ikki ein og hvør Hanus ella Janus, men sjálvur Johan Hendrik Schrøter, sýslumaður á Sandi frá 1898-1911.

Hittinorðaður og braneggjaður sýslumaður Hann var ættaður úr Hvalba og, sum so mangur haðani, braneggjaður og væl skorin fyrir tungubandið, og skemtisøgur-

Samanlagt mundi bótin og tað, sum loðaði uppi-við, snúgva seg um einar 40 kr., og hetta var ikki

Thi kendes for Ret:
*Tiltalte Fisker Sigurd
Marius Poulsen af Skopun
bør til Statskassen
bøde 20 Kr. eller i Mang
el af denne Bødes fulde
Betalung hensættes i
simpelt Fængsel i 4
Dage. Han bør dertil ud
rede i Salær til Aktor;
Fuldmægtig A. Samuel-
sen og Defensor; Kasse-
mester Danielsen 8 Kr. til
hver samt Halvdelen af
de øvrige om Sagen for
bundne Omkostninger;
medens Resten af disse
bør udredes af det
Offentlige.*

Legði í krovið á sýslumanninum Innafturkomin av Smirli frætti Sigurd í Búri frá bátsfelenum, hvussu sýslumaðurin hevði hóreiggið sær, og sinnið kom í hann. Hann spurdi, hvar hasin f... Schrøter var og fekk at vita, at hann var staddur uppi í ánni og sýnaði eitthvort arbeidi har. Onkur, sum var meira undirbrotligur, hevði kanska lisið nakrar illbønir yvir kropsskinnið á gerningsmanninum, meðan hann var frástaddur, og síðani tagt; men Sigurd bakkaði ikki fyri einum sýslumanni. Hann fór við sjógv á baki niðan í bygðina at hitta hann, og sigast má, at í eini tíð, tá Føroyingar enn krupu fyri øllum autoritetum, var tað vorðið sum djarvt av einum ungleinga at leggja beinleiðis í krovið á hægsta myndugleika í oyndni við hesum orðum: "Eg haldi, tað var devil og nasvist av tygum at skera mær línum sundur."

Schrøter gjordist ikki sört firtin og bað hann vara sín munn, tá hann talaði við øvrigheitina. Meira varð ikki sagt teirra millum, tí hin hirdi ikki at svara, men fór so nakka-fattur oman aftur í bygðina. Bygdarmenninir, ið vóru hjástaddir, royndu ivaleyst at hyggja burtur fyri ikki at bresta útúr, men Schrøter vendi sær strangur á málignum móti teimum og segði: "Tit hoyrdu, hvat hann segði, og eg stevni tykkum at vitna um tað!" Síðan bleiv ikki meira tosað, og menn gjørdu arbeidið liðugt, áðrenn farið varð at leita upp mannin, ið dittaði sær at kalla sýslumannin nasvisan.

Álvarsamur og sinnis-rördur kom Schrøter saman við kalsmanni sínum inn í Búrhandilin og kravdi í lógarinnar navni at fáa upplýst navn og fødingardag hjá tí ósmædnu unga stavnum, ið hevði ditt-að sær at tosa so óhoviskliga við ein embætismann í arbeidsrindum, so mál-ið kundi meldast til fútan. Tá hann hevði sagt navn sitt og aldur, og Schrøter var á veg út móti dur-unum, vendi Sigurd sær so hissini til hinár, ið inni vóru, og hevði fyri munni: "Eg veit ikki hvat! Hatta gongur og sker reiðskap-in sundur hjá folki."

At kalla sýslumannin "hatta" Nú var eldur í koluni. Eitt var at brúka orðið nasvis-ur, men at kalla ein embætismann so niðrandi orð sumhatta var ovboð-

Julius Guttesen (1877-1949)

ið, og Schrøter kúvendi innaftur at skriva upp í svortubók, og hann kravdi av teimum, ið hjástaddir vóru, at teir skuldu vitna í rættinum. –

Orðið hatta kann sigast og fastast á so mangan hátt, bæði skemmandi og rósandi, t.d. hatta fitta, hatta raska, hatta býtta, hatta bartrogði, hatta væl-signilsid o.s.fr. og í mál-læruni verður tað bólkað sum ávísingarfornavn ella bundið kenniorð; men í kæruni sum varð send til fútan stutt eftir, tulkar og týðir Schrøter tað til dosmer ella æsel, og Kristin í Geil, blaðstjóri, gjordi í Tingakrossi ikki sört av gjøldri burtur úr málfröðini hjá Schrøter. –

Besta verjan sigst vera álop, og Sigurd í sínum lagi drálaði ikki, men kærdi sýslumannin fyri at misnýta vald sitt sum embætismaður. Tá menn høvd gjøllkannað grinda-reglugerðina frá 1872, visti tað seg nevnilig, at har stóð høvki orð ella stavur, ið segði, hvussu long línan skuldi vera, bert at "enhver Baad (grindabátur) skal være forsnet med behørigre Liner og Reb..." "Det paa-hviler Baadens Ejer at sørge for, at de nævnte Redskaber til enhver Tid haves paa rede Haand i brugbar Stand," o.s.fr., og sostatt var einki hald í krovum Schrøters, men hann var lopin framav í illsinni.

Í rættinum varð uppskot um semju lagt fram, og eftir tí skuldi Sigurd rinda 10 kr. í bót, meðan Schrøter fekk neps fyri sitt bráðræsi, og so skuldi friður vera. Men Sigurd segði tvørt nei, tí ivaleyst bæði eftir hansara og

um í ørviti spryrja: "Sovi eg ella eri eg vakin?"

Her var eftir hansara meting alt vent á høvdið, tí embætismaðurin, sum hevði ábyrgdina av tí, ið hent var, og hvors mistak var so eyðsýnt, hann var frídømdur, meðan vanligi bygdarmaðurin, ið hevði sagt sína ærligu meining røttu lötuna á røttum stað, var knokkroyttur, so tað sveið í bollan. Saman-umtikið eru tað ikki persónarnir Sigurd Poulsen og J. H. Schrøter, ið verða viðgjørdir, men ágangurin frá yvirvoldini mótvægis vanliga föroyinginum, ið tolin gongur undir okinum og letur seg hund-fara av teimum høgu harrunum.

Harðliga skrivingin móti myndugleikunum elvditil, at Kristin í Geil fekk nógvar og rættiliga stórar bøtur fyri sitt rættvísistríð á ymsum mótm. Sæd við nútíðar eygum var hann eisini stundum í so bersøgin og bonskur; men við djørvu meiningum og hugsjónum sínum fekk hann vent hugburðinum, so tað munaði, tá verjast skuldi um skrivi-og talufrælsið og bøtast um lógligu rættindini og korini hjá teimum fátæku og veiku í samfélagnum.

At ein togendi og orðini nasvist og hatta kundu elva til stórt sakarmál og harðliga blaðskriving, kann tykjast látligt í dag. Men lívskorini vóru øðrvísi fyri hundrað árum síðan og hugsunaháttur.

Jóan Jákup Joensen avdúkar minnisvarðan 1. januar 1955.

in við. Fyri søgumonnum, ið hava granskað politisku sögu okkara, stendur Schrøter sýslumaður á mangan hátt sum ein gáta, og hví hann var so smásarur viðvikjandi tí, ið her fór fram, er heldur ikki lætt at skilja – fara vit at gita, so botnar tað kanska í onkrari politiskari illsemju við skopuningar Schrøter var sum ádur nevnt eisini skemtiligur maður, og m.a. hevði hann fragd í at savna og skriva niður illbønir, sagðar í grindadrápum. Hesar kundu vera nokk so böllutar, men sonn fragd fyri oyruni, tí tær komu frá hjartanum. Ein skal verða tikitán við her úr grindadrápi á Sandi. – Tá drápið var avhaesað, spurdí sýslumaðurin ein av "savnarum" sínum: "Nú! Hoyrdi tú nakra góða í dag?" Jú, svaraði hesin, hann hevði hoyrt eina spildurnýggja, sum ljóðaði soleiðis: "Hevði fanin etið garnar-nar á Tummasi í Luftini!"

Áttu grindabát men onga línu

At enda nøkur fá orð aftrat um menninar báðar, ið áttu grindabát, men onga grindalinu.

Juliusi Guttesen vaks eisini upp í fátækum korum. Hannn varð føddur á Velbastad í 1877. Foreldrin, Gutta-Jóhanna og Hans Petur úr Havn, áttu ikki sýru í vegg, so tey sluppu ikki at giftast, men arbeiddu sum arbeidskona og húskallur í Kirkjubø.

Gott samband var haðani til Skopunar, og har vaks Julius upp hjá manni, ið nevndist Prest-Jógván. Tað sigst, at fosturfaðirin skuldi vera betri við hann enn við sín egnu börn.

Julius segðist vera góður vertskapsmaður, hevði skemtaralyndi, og dámdi væl at spæla fólk skálkapuss, og onkur søgan er um tað:

Vanligt var tá í tiðini, at menn fóru norður til Áir at keypa hvalatvøst, og skopuningar førdu eisini mangan farmin haðani. Einaferð, ið teir vóru komnir norður við áttamannafari, har Julius var formaður, noyddust teir at bíða nakrar dagar, tí eingin hvalabátur var inn-komin. Hetta hendi so javnan, og tá plagdu menn at búleikast í onkrum neysti ella hoygjhúsi, meðan teir bíðaðu. Tað tímdi Julius ikki, og hann fór tí at gremja seg fyri bónandanum í Streymnesi um, at tað var spell, at hann, stórkypmaður úr Skopun, nú mátti liggja her í einum neysti og roa gron, meðan neyðardýrið Petur Kristjan, ið var uttan-búðarmaður hansara, mátti taka sær bæði av handli og kriatúrum einsmallur har suðuri.

At so finur handilsmaður skuldi hølast millum kíkar og sildagorn, bar ikki til, helt Streymnes-bóndin, og tí varð Julius boðin til háborðs í góðustovu og fekk heita song hjá bónandanum hesa vikuna, meðan teir bíðaðu eftir tvøsti. Bátsfelagarnir fingu tó ikki somu sömdir.

Ein onnur skemtisøga um Julius er frá einum slupptúri í Íslandi, ella möguliga var hann til lands har yvri:

Hann hevði loypt út í orð, at hann var hálværður djóralækni, og hetta var komið einum bónda fyri oyru, sum hevði sjúka kúgv. Hesin sendi tí boð eftir Juliusi og bað hann blessaðan koma og hyggja at beljuni. Jú, Julius helt seg til, men sjálvsálið var kanska ikki so gott, nú ið á stóð, og tí bað hann onkran av felögum sinum koma við. Ikki var hann heilt álviligur, tá hann hevði hugt at kúnni, men peikaði á asturpartin og spurdy eitt sindur fjálturstungin: "Er hon blaut hérra?" Tá var ringt at bara sær hjá hinum skips-felagunum, ið hjástaddir vóru, so teir smoygdu sær á dyr. – Men onkur góð ráðini mundi bóndin fáa frá Juliusi, tí hvørja ferð, hann kom aftur hagar á

Framhald av undanfarnu síðu

plássið, varð hann fagnaður við orðunum: "Hérna kemur læknin blesaður!"

Julius var dúligur sjómaður bæði á nær- og fjarleidum, og sigldi m.a. fleiri ár við trolara yvri í Kanada. Tá hevði hann eisini sonin Rikard, ið var blaðungur, valla meira enn 12 ára gamal, við sær. Rikard kom seinni at teljast millum frægastu trolaramenn okkara. Julius doydi í 1949.

Sigurd í Búri hevði ikki sama skemtaralyndi sum bátsfelagin, men var álvaramaður í brún og brá. Ja yvirbragdið kundi vera so strangligt og álvarsamt, at tú sum óviti var ikki heilt álviligrat mæta honum á vegnum. Hann var heimamaður, fekst mest við útröður og veltung og stiladí eisini fyri ymiskum byggjarbeidum, m.a. teirri seinnu (ovaru) brúnnum um Stórá norður á Skerið. Neyvan var hendar brúgvin ætlað til tunga ferðslu, og tí vóru menn ivasamir, tá tungi steinurin til minnisvardan skuldi dragast eftir henni í fimmtiárnum. Men væl var stoypt og laðað, so ikki bilti. Hóast steinurin vigaði eini 5-6 tons, varð hann drigin yvirum í öllum góðum eftir jarnplátum. Og í mong ár skorðaðu tunglastaðir bilar seg eftir brúnni, uttan at hon kvinkaði stórvegis.

Sigurd var ein av forsprákarunum, tá verkfall tók seg upp undir fyrstu havnagerðini í Skopun, og í triatiárnum sat hann eina setu á tingi fyri sjálvsstýrisflokkini. Hann var eisini kommunustýriskaður tey ringu kreppuárini. Nógv av ættarfólkunum hjá Sigurdi hava livað høgan aldur, og sjálvur var hann einki undantak, hann andaðist nærum 95 ára gamal. Velingarhugin hevði hann góðan til tað seinasta, og tá onkur hevði at honum, at hann gekk og knossaðist einsa-

mallur á trøðni, svaraði hann bert so turrisliga: "Heldur tú, eg leggi petti í, um eg liggi deyður í eplaveltuni!" - Hetta kundi eisini saktans borið á, tí dagin fyri, hann doydi, var hann í bønum við hakanum.

Bæði álvaramaðurin og skemtarin seta sín dám á heimbygdina, og tað gjørðu hesir báðir, hvør á sín hátt eisini. Skopun átti hóp av skemtarum, álvarsmonnum og konubrotum, sum hava avrikað nógv, ið vert hevði verið at skrivað um. Sum niðursetubygð, ið var skurvblandingur av ognarleysum fólkí úr öllum heraðshornum, fekk hon serligan dám, sum gomlu bónabugdirnar ikki høvdu og neyvan vildu hava. Farleiðin norður og suður um Fjørð gekk mestapartin um bygdina, og nógv fólk, bæði høg og låg og ikki altið "Guds bestu børn", fingu innivist og kundu stóðast har í ár og mánaðir, nøkur alt lívið. Hetta fekk einaferð ein skilamann – eina av hesum bulmklu kempunum, sum Viderø prestur skrivar um í sögum sinum – at ilskast og taka í so rívan til, tá hann frætti um okkurt landastrok, ið skuldi falla á sóknina: "Ja, tað ber til góðin, tað sum ikki fær pláss í helviti, tað kemur til Skopunar!

Men úr hesum fremmanda blóði aldust undan harðbalin ættarlið, ið meynaðu at búleikast undir kargastu korum og skapa teimum, ið aftaná komu, sœmilig livilikindi. Minnisvarðin, har nøvni á öllum teimum, ið farnir eru í bjørgum og á sjónum, standa, greiðir á sín hátt frá lívskorunum, ið stundum kundu fáa tann sterkasta at falla í fátt – Tó, sum seinastu skaldaorðini á nevnda steini siga: "...bátar rógyva, har bátar róðu. Bygdin livir."

Tilmælið frá ICES:

Sama plátan

Nú er árliga tilmælið komið frá ICES. Vit endurgeva í blaðnum samandráttin í álitinum. Tey, sum hava hug at lesa alt áltið, kunnu síggja tað á heimasíðuni hjá Fiskirannsóknarstovuni: www.frs.fo

Annars kann sigast um nýggjasta áltið, at her er talan um somu plátuna, vit hava hoyrt í so nógv ár. Utan mun til um stovnurin er væl fyri ella illa fyri, og utan mun til um tað er stór ella litil tilgongd, so er tilmælið tað sama, nevniliða niður-skurður uppá 30%, tá talan er um teir stóru botnfiskastovnarnar tosk, hysu og ups.

Men tað fæst ikki minsta svar uppá teir spurningar, sum fiskimenn seta sær um tørvandi samband millum metingar og veruleika, sum so ofta er víst á av FF. Hvør frágreiðing verður gjört sum um hon var tann fyrsta. Tá slepst undan at sammeta, hvussu gongdin hevur verið í veruleikanum í mun til tað, sum mett varð.

Tað skal ikki farast í smálutir í tilmælinum á hesum sinni. Her skal bert verða nevnt eitt "smáting" viðvíkjandi hysuni. Í fjør varð mælt til at

minka veiðitrýstið á hysu við 35%.

I ár er gýtingarstovnurin munandi storri, hann er øktur frá 63 til 73.000 t. Veiðitrýstið er júst tað sama. Men nú skal veiðitrýstið minkast við 36%!

Vit kunnu eisini nevna svartkjaftin. Í 2002 mælti ICES til at veiðan eftir svartkjafti gjördist minni enn 600.000 t. Veidd vórðu uml. 1,5 mil. tons. Og hetta hevur verið veiðan í fleiri ár. Hóast hetta eru tey 600.000 t., sum kunnu veiðast, hækkað til 925.000 t. ella við meira enn 50%. Hvussu í viða verð skal ein kunna taka eina slíka ráðgeving í álvara!

Vit hava sera lítið álit á ICES og teirra umboð í Føroyum. Vit skulu ikki troytta okkara lesarar við endurtøku av okkara væl undirbygdu grundgevingum fyrí hesi hugsan. Men tann, sum hevur hug, kann fara inn á okkara heimasíðu: www.fiskimannafelag.fo og undir

Ársfrágreiðingar ber til at finna okkara sjónarmið.

Framvegis ósvaraði spurningurin: Hvæt hendi við toskinum Ein spurningur, sum als ikki svar er komið uppá frá fiskifröðingum, er hvatið hendi við toskinum (og hysuni) í 1993 og 1994. Toskulin hvarv næstan hesi árini, utan at hetta varð forutsæð av fiskifröðingum, og hann kom eisini aftur í 1995 beint í strið við tað, sum fiskifröðingar mettu.

Fiskifröðingar hava inn til í ár hildið fast um, at tað var ovveiða, sum var orsókin til hetta.

Fiskimenn eru tó púra sannfördir um, at hetta er í hvussu er ikki øll orsókin.

Vit kunnu her endurgeva tað, sum Olaf Olsen sigur við danska Fiskeri Tidende tann 13. juni um hendan spurningin:

Jeg tror ikke, at det var overfiskeri, som var ársagan til torskens nedtur i

begyndelsen af 90-erne, da Færøerne oplevede sin værste krise i fiskeri-et. Det var fiskens føde i havet som svigtede. Da føden kom igen fra midten i 90-erne var torskken igen med det samme i havet omkring Færøerne. Og så fangede vi fisk på

Hetta eru eisini sjónarmið, sum vit hava ført fram. Men tey fáa sjálvsagt eyka vekt, tá tað er ein maður sum Olaf Olsen, sum eisini stendur aftanfyri tey við tí kunnleika, hann hevur til fiskiveiðu.

Í sama Fiskeri Tidende sigur Hjalti í Jákupsstovu, at "på Færøerne er biologerne om ikke ligefrem elskede, så i hvert fald respekterede i debatterne og samarbejdet."

Tað hevði nú verið meira sannförandi um hesi sjónarmið vórðu sett fram av onkrum øðrum.

Svarta rættarloysi í landinum

Tað gerst greitt fyri hvønn dag sum gongur, at í Føroyum hava vit eitt skipað rættar- og lögloysi, har stórt sæð øll gera, júst sum tað passar teimum.

Vit hava í blaðnum í dag lýsing av tveimum málum, sum geva eina greiða mynd av stóðuni á rættar-økinum. Hóast frásagnirnar eru um Elektron og Realin, so snúgva málini sum so seg als ikki um hesum stovnar. Tey snúgva seg um eina politiska/umsitingarliga skipan, har als ongar reglur eru fyrí nøkrum sum helst. Tað einasta, sum tað snýr seg um, er "politiska viljan", og so skal alt annað lagast til hetta.

Umfraðt tey mál, sum her eru umrødd, eru tvey onnur mál av líknandi slagi komin fram júst í hesi vikuni. Annað er um "Jógván S" ella gamla "Ágot". Við øllum tí fyri-varni, sum vit hava fyrí landsstýrismálannevndini, er nóg mikið í hesum mali, sum kann undra. Ikki minst at eitt slíkt mál kundi verða avgreitt eftir minni enn eina viku til ein floksfela hjá lands-

stýrismanninum. Hetta er sera margháttligt, tá hugsað verður um, at sami landstýrismaður ikki avgreiddi eitt tað einasta mál viðvíkjandi fiskimonnunum, meðan hann var í starvi. Einasta mál sum eru avgreidd i Føroya Raetti. Og meðan hann kundi avgreiða eitt mál, sum var grundað á eina sera ógreiða lóggávu til fyrimuns fyrí borgaran í hesum fórinum, noktaði hann við als ongum grundarlagi fiskimanni sjúkraviðbót, sum hann greitt átti rætt til, sum rætturin seinni hevur staðfest. Hervið er enn einaferð váttað, at málsviðgerðin "í den grad" er treytað av, hvønn og hvat malið snýr seg um.

Hitt malið er viðvíkjandi navnaloggávuni, har umboðsmaðurin hevur staðfest, at kunngerð hjá Høgna Hoydal meira var grundað á persónligu fatanina hjá Høgna, enn

men tað tykist, sum at her ber alt til. Og serliga í greinini um Realin sæst, at tað er ikki mark fyrí, hvørjar manipulationir kunnu gerast fyrí at fáa ætlaða roknistykið at ganga upp.

Sum kunnugt skal løgtingið eitast at vera eftirlitsmyndugleiki hjá landsstýrinum. Tað, at slíkt sum hetta kann henda tann dag í dag, visir virði í hesum. Tað er greitt, at tey mál, sum verða tikin upp, eru grundað á, hvatið politiskt loysir seg, og kann tí ikki verða tikið í álvara. T.d. er tað ikki, ein sum hevur klovið í tvey um tað greiða lógarbrotið, sum Jørgen Niclasen framdi móti einum – enntá sjúkum – eygleðara. Hinvegin varð av tingum kávað útyvir hetta lógarbrot.

Men hetta er tað, sum hendir í einum landi við avgjørt ongum andstóðu-flokkum.

Kioskin hjá Ingu
v/ Ingu Joensen
Sandavágur – tlf. 333839

TÍÐINDASKRIV frá Felagnum Rækjuskip:

Uppgerð av ískoyt-inum frá fóroystu rækjuvinnuni til samfelagsbúskapin í Fóroyum

Sambært avtalu hava vit gjort eina uppgerð av, hvussu stórt ískoystið frá fóroystu rækjuvinnuni var til samfelagsbúskapin í 2001 og 2002.

Uppgerðin byggir á niðanfyri nevnda grundarlag og fyritreytir.

Grundarlagið fyrir uppgerðini

Uppgerðin byggir á upplýsingar, sum Felagið Rækjuskip hevur útvegað frá 8 fóroystu felög-um, ið hava rikið rækjuskip, og frá 2 felögum, sum hava framleitt burtur úr rækjum í 2001 og 2002.

Upplýsingarnar fevna millum annað um roknskapartøl fyrir nettosolu, útflutning, hýrur, ilögur og sundurgreinaðan kostnað v.m. Eisini er upplýst, hvussu stórun partur av kostnaðunum/ilögnum, felögini meta, verður keyptur frá fóroystu virkjum.

Viðmerkjast kann, at í einum fóri, har eitt felag ikki hevur latið tær umbidnu upplýsingarnar, hava vit saman við Felagnum Rækjuskip mett um solum og hýrur v.m.

Harumframt hava tvey felög ikki mett um, hvussu nögv av kostnaðunum/ilögnum er frá fóroystu virkjum. Í hesum fórum hava vit roknað við sama miðal lutfalli sum fyrir hini felögini.

Tær av okkum gjørdu metingar verða ikki mettar at hava nakran serligan týdning fyrir uppgerðina.

Fyritreytirnar

Vit hava roynt, har tað er gjørligt, at nýta tær fyritreytir til uppgerðina, sum eru tókar hjá tí almenna, so sum "Hvítu bók" v.m. Í øðrum fórum hava vit gjort okkara egnu metingar av hesum. Fyritreytirnar eru valdar í samstarvi við Magna Laksafoss, búskaparfroðing.

Viðmerkjast skal, at valið av fyritreytum sjálvandi hevur stóra ávirkan á uppgerðina, serliga fyritreytinum, hvussu tær almennu inntökurnar verða nýttar.

Niðanfyri hava vit lýst tær mest týðandi fyritreytirnar.

Ársverk

Ársverk beinleiðis innan rækjuvinnuna eru útvegað frá omanfyri nevndu felögum. Ársverk frá avleiddum virksemi og almennum virksemi v.m. eru roknað út frá hesum miðal lónum pr. ársverk í túsum krónum:

Skipasmíð og annað viðlikahald	200
Flutningsvirki	275
Handlar o.l.	200
Alment virksemi	200
Pensiúnir og forsorg (flytingar)	100

Lónarpartur í avleiddum virksemi

Roknað er við, at lónarparturin hjá teimum virkjum í Fóroyum, sum útvega vørur og tæn-astur til fóroystu rækjuvinnuna í miðal er 30% í mun til sóluna.

Inntókur til tað almenna

- skattur og avgjøld v.m.

Roknað er við, at 40% í inntökuskatti í miðal verða afturhildin av lónini, sum er við í uppgerðini. Harumframt verður roknað við, at tað í miðal áliggur 35% í avgjaldi upp á nýtslu í Fóroyum, t.v.s. mvg og onnur punktgjøld v.m.

Býtið av almennum útreiðslum

og lónarparturin av hesum

Roknað er við, at tað almenna brúkar inntökurnar, sum stava frá rækjuvinnuni, í sama lutfalli, sum tann almenna nýtslan var í 1997. Nýtslubýtið í 1997 framgongur av "Hvítu bók". Okkum vitandi eru nýggjari upplýsingar ikki tókar.

Uppgerðin - høvuðstøl
Niðanfyri hava vit víst samandráttir av høvuðstølunum í 4 talvum.

Roknskapartøl

Tølini niðanfyri vísa ein samandrátt av útvegaðu upplýsingunum frá felogunum, sum uppgerðin byggir á.

	2002	2001
Útflutningur (mió.kr.)	235	313
Hýrur og lén til fóroyingar (mió.kr.)	82	86
Ársverk til samans, fóroyingar	276	276
Keyp av vórum, tænastum og ilögum frá fóroystu virkjum (mió.kr.)	117	126

Ískoysti til samfelagsbúskapin í Fóroyum

Niðanfyri er gjørdur ein samandráttur av beinleiðis ískoystinum til samfelagsbúskapin í Fóroyum. Útrokningarnar lýsa, hvussu nögvvar lénir vórðu útgoldnar til fóroyingar frá tí vinnuliga virksemi, sum beinleiðis og óbeinleiðis stavar frá rækjuvinnuni í Fóroyum.

	2002	2001		
	mió.kr.	Ársverk	mió.kr.	Ársverk
Lén beinleiðis frá rækjuvinnuni	82	276	86	276
Lén frá beinleiðis veitingum til rækjuvinnuna	35	173	39	184
Lén frá avleiddum virksemi (multiplikatorvirkningur)	24	118	25	126
Lén til samans	141	567	150	586

Tær einstóku útrokningarnar omanfyri lýsa:

- lén til fóroyingar, sum sigla við fóroystu rækjuskipum ella framleiða burtur úr rækjum á fóroystu virkjum.
- lén frá fóroystu virkjum, sum stavar frá solum til rækjuvinnuna, t.d. virki viðvikjandi skipa-smíði og øðrum viðlikahaldi, reiðskapi, flutningi og øðrum tænastum v.m.
- lén, ið stavar frá tí virksemi, sum nýtslan av omanfyri nevndu lónum viðførir.

Inntókur til tað almenna

Niðanfyri er vístur ein samandráttur av inntókunum til tað almenna v.m.

	2002	2001		
	mió.kr.	Ársverk	mió.kr.	Ársverk
Beinleiðis inntókur til tað almenna	77	82		
Avleiddar inntókur til tað almenna	59	63		
Beinleiðis og avleiddar inntókur til tað almenna í alt	136	145		
Lónarpartur av útreiðslunum hjá tí almenna, íroknað multiplikatorvirkning	112	667	119	709

Sum nevnt omanfyri, skapti rækjuvinnan eitt lónargrundarlag upp á umleið 150 mió.kr. í 2001 og 141 mió.kr. í 2002. Beinleiðis inntókan til tað almenna er inntókuskattur og nýtslugjøld, sum stava frá nevndu lónum.

Avleiddar inntókur til tað almenna viðvikja inntókum, sum stava frá tí virksemi, sum tær almennu útreiðslunar fóra við sær.

Sum nevnt omanfyri, byggja útrokningarnar av avleiddum inntókum til tað almenna á ta fyritreyt, at tað almenna brúkar inntökurnar, sum stava frá rækjuvinnuni í sama lutfalli, sum tann almenna nýtslan var í 1997. Um inntökurnar frá rækjuvinnuni t.d. ikki verða brúktar, hevði ikki verði talan um avleiddar inntókur til tað almenna.

Samlaðar lónir og ársverk

Út frá omanfyri vístu tóum er niðanfyri gjørd ein sundurgreining av samlaðum lónum og ársverk-um:

	2002	2001		
	mió.kr.	Ársverk	mió.kr.	Ársverk
Lén beinleiðis frá rækjuvinnuni	82	276	86	276
Lén frá veitingum til rækjuvinnuna, íroknað multiplikatorvirkning	59	291	64	310
Lén frá almennum tænastum	51	214	54	228
Flytingar til pensionistar v.m.	30	300 *)	32	319 *)
Lén frá veitingum til tað almenna, íroknað multiplikatorvirkning	31	153	33	162
Samlað lón og ársverk	253	1.234	269	1.295
Herav treytað av almennari nýtslu	112	667	119	709

*) Ársverk fyrir pensionistar v.m. eiga at lesast sum tal av pensionistum v.m.

Niðurstøða

Vist verður til omanfyri vístu talvur, sum lýsa høvuðstølini frá uppgerðini fyrir 2001 og 2002 og tær fyritreytir, uppgerðirnar byggja á.

Høvuðsniðurstøðurnar fyrir 2002 eru hesar:

- Beinleiðis lén til fóroyingar frá rækjuvinnuni og avleiddum virksemi er umleið 141 mió.kr. ella 567 ársverk.
- Beinleiðis inntókur til tað almenna (Landskassin og kommunurnar), frá rækjuvinnuni og avleiddum vinnuligum virksemi eru upp á umleið 77 mió.kr.
- Beinleiðis og avleiddar inntókur til tað almenna eru upp á umleið 136 mió.kr. Lónarparturin av útreiðslunum hjá tí almenna, íroknað multiplikatorvirkning, er upp á umleið 112 mió.kr., svarandi til umleið 667 ársverk.
- Samlað lón og ársverk, sum stava beinleiðis og óbeinleiðis frá rækjuvinnuni og frá teim-um almennu útreiðslunum, sum hesar figgja, eru upp á umleið 253 mió.kr., svarandi til umleið 1.234 ársverk.

Hóast valdu fyritreytir sjálvandi hava ávirkan á uppgerðina, meta vit, at uppgerðin gevur eina veg-leið-andi mynd av ískoystinum frá fóroystu rækjuvinnuni til samfelagsbúskapin í Fóroyum.

KPMG statsaut. revisorar Sp/f
Tórshavn hin 12. juni 2003

Árni Ellefsen
statsaut. revisor

Finnbjørn Zachariasen
cand.merc.aud.

Johan Evensen fingið riddarakross av 1. stigi

Vanliga bera vit ikki tið indini um, hvor ið verður riddari av Dannebrog. Hetta er eitt evni, sum verður nóg væl lýst av hinum fjölmilunum.

Men vit fara tó at gera eitt litið undantak og fara at lýsa ein riddara, sum umvegis hefur eitt vist samband til FF-blaðið.

Vit sóu um dagarnar í danska blaðnum Jydske

Johan Evensen, langommusónur Onnu Evensen, var um dagarnar útnevdur til riddara av Dannebrog av 1. stigi.

Ingeborg Andersen, sum helt hús hjá Johan og Margrethe Frederikke Evensen og seinni hjá Onnu sjálvari.

Vestkysten, at millum tey hundrað, sum ein dag hóvdu verið og takkað drotningini, var "politi-mester Johan Evensen" í Varde, sum var útnevdur til riddara av Dannebrog av fyrra stigi.

Hetta var eitt navn sum ljóðaði sera kent. Anna Evensen, sum fyllir nögv í FF-blaðnum í hesum tiðum, hevði já bæði ein son og ein verson, sum kallaðust Johan Evensen. Tað kundi skjótt staðfestast, at hesin Johan var ikki ætt-aður frá soninum. Men hann kundi væl vera ættaður frá dóctrini Margrethe Frederikke, sum var gift við systkinabarni sínum Johan Evensen, sonur Jóan Petur Evensen. Tey bæði búði eitt tíðarskeið í Grønlandi, har Johan var "kolonibestyrer".

Vit gjørdu ikki mætari enn at senda politimeistararum í Varde teir partar av frásögnini hjá langommuni, sum longu eru prentaðir. Hann gjørði vart við seg í stundini og våttaði, at hann var abba-

sonur tey bæði Johan og Margrethe Frederikke, og hann var sera áhugaður fyrir söguni hjá langommuni.

Hann lovaði, at vit skuldu frætta frá honum aftur um abban og ommuna, so kanska kunnu vit tann vegin fáa enn eitt íkast til söguna hjá hesi áhugaverdu familiu.

So mikioð kann fáast burtur úr at lesa listan yvir tey, sum hitta drotningina!

Ingeborg, sum helt hús hjá Evensen inntil vit frætta meira kunnu vit endurgeva eina mynd av Ingeborg Andersen, sum helt hús hjá Evensen familjuni, meðan hon var í Grønlandi. Hon var ein rættilega merkis-

verd kvenna. Hon var ætt-að úr Bregninge, har Evensen hjúnini endaðu sínar dagar, og har frá-søgnin hjá Onnu Evensen varð skrivað niður. Í Grønlandi lærir hon seg grønlendskt og skrivar nögv niður um sínar ferðir í Grønlandi.

Aftaná tiðina í Grønlandi fer hon til Argentina at vera lærari hjá børnum hjá beiggja sínum.

Í 1924 kemur hon til Bregninge og fer at halda hús hjá Onnu Evensen, inntil hon doyr í 1927. Eftir tað yvirtekur Ingeborg húsið og býr her restina av lívinum, eini 30 ár.

Sum skilst koma vit at frætta meira um hesa greinina av ættini.

Torleif Johannesen

Tá fangatippið var loynikamar

Á degi í tröngd míni eg sökti til Harrans, á nátt eru ótroytiliga rættar út mínar hendur.

Sl. 77,3

Undir Irak-krígnum í vár var ein amerikansk krígs-tyrla skotin niður. Tyrlan mátti neyðlenda í Irakskum öki, og flogskipararnir rimdu burtur frá henni.

Teir vórður kortini funnir og settir í Irakst fanga-tippi.

Har fingu teir vánaliga viðferð og vánaligan kost, og mistu 12 kilo teir 21 dagarnar teir sótu inni-stongdir.

Tíðin í fangatippinum var eisini ógvuliga vanda-mikil, tí amerikanarar bumbaðu. Bygningurin við síðuna av har teir sótu var bumbaður, og ein steinur kom sendandi inn til teirra.

Í eini sjónvarpssending sögdu teir frá tí, teir upp-livdu.

Tá verturin spurdi, hvor teir fingu tað innaru styrkina frá, svaraðu báðir: "Frá Guði!"

Síðani greiddu teir frá, at teir bóðu nögv til Guð, og settu álit sít á hann. Teir gjördu eins og Ásaf: "Á degi í tröngd míni eg sökti til Harran, á nátt eru ótroytiliga rættar út mínar hendur".

Í einum fangatippi eru allir vegir stongdir, og allar hurðar væl læstar. Vakt er eisini, ið ansar eftir fang-unum. Eingin og einki skal út úr klivanum.

Kortini er altið ein vegur opin – bønarvegin.

Hann er farbarur dag og nátt, í krigstið sum í friðartið og í vánaligasta fangatippi, sum í mætastu kirkju. Har allar hurðar eru læstar, er kortini hurðin til Guðs oyru og hjarta opin.

Eitt fangatippi kann eisini verða eitt loynikamar, har menniskju við neyð og tökkum sínum koma til Guð.

Á náttartíð hildu Paulus og Silas bón og sungu Guði lovesangir í fangatippinum í Filippi.

Ap. 16,25.

Bón er ikki bundin at ytru umstöðunum, men at hjartalagnum.

Gakk bønarvegin, sök Harran og rætt hendur tín-ar móti honum, og bið hann taka ímóti tær og leiða teg.

Tá gert tú somu royndir sum tyrluskipararnir og Paulus og Silas gjördu – at Guð heldur orð, hoyrir bœnir og hjálpir í neyð.

Eingin fer óhjálpin frá honum, sum í álvara kem-ur til hansara.

"Bón, er at siga Jesusi frá tíni stöðu".

O. Hallesby

O, lær okkum Harri at biðja
í eyðmýkt at ákalla teg,
so vesala orðið vit siga,
til fadírin finnur veg.

Ms. 251

TÍÐINDASKRIV frá Oljumálaráðnum:

Borigóðkenning til ENI Denmark BV

Seinnapartin í dag fer Oljumálaráðið at lata italienska oljufelagnum ENI Denmark BV góðkenning at fara undir leitiboring eftir olju í loyvisøki 002 á føroyska landgrunninum.

ENI Denmark BV er fyristoðufelag í ENI samtakinum, har ENI Denmark BV og Føroya Kolvetni umboða ávikavist 75% og 25% av loyvinum. Boriskipið Belford Dolphin, sum skal bora brunnin hjá ENI samtak-

inum, er á veg móti Føroyum og verður væntandi á boristaðnum ein av nærmastu døgnum.

Loyvisøkið liggar í ein landssynning úr Føroyum við landgrunsmarkið millum Føroyar og Bretland. Brunnurin verður boraður á Marimas leitimiðinum á 60° 29' 46.78"N og 04° 47' 30.85" W. Haydýpið á staðnum er 1048 metrar.

Boringin er mett at taka slakar 2 mánaðir.

ENI er nýggja navnið hjá oljufelagnum Agip. Brunnurin skuldi sam-bært leitiboringin verið boraður í 2002, men ENI sökti um og fekk loyvi at útseta boringina eitt ár, av ti at úrslitini frá leitiboringunum í 2001 vístu, at jarðfröðiligu viðurskiftini á føroyska økinum sum heild vóru øðrvísi, enn roknað varð við framman-undan. Hetta kravdi, at arbeidið, sum til tá var gjört á økinum, varð endur-

skoðað.

Boringin hjá ENI er fjórða leitiboringin á landgrunninum. Tríggjar bori ngar vóru í 2001. Sambært loyvistreytunum skulu olju felögini bora til samans 8 brunnar innan 6-ára loyvisskeiðið er runnið.

Fleiri upplýsingar fáast við at venda sær til Oljumálaráðið, telefon 357070 ella t-post: omr@omr.fo. Ella á heimasiðuni: www.omr.fo.

Verkfalsrakt summarfrítíðarætlan

– Eg vænti, tað verður greitt um eina viku ella so, um og nær fiskavirkini leggja stilt, sigur Agnar Jensen, sum starvast í Vinnuhúsinum.

Seinastu 2-3 árini hevur Vinnuhúsið skrásett, nær tey ymisku fiskavirkini, sum plaga at leggja stilt 1-3 vikur um summarið, fara í summarfrí.

Agnar Jensen, sum starvast í Vinnuhúsinum, sigur,

at drúgva verkfallið, sum var á privata arbeiðsmarknaðinum, hefur seinkað hesi ætlan, soleiðis at hon enn ikki fyrilliggur.

– Undir vanligum umstöðum skuldi frítíðin longu verið greið, men tá ið vit tosaðu við leiðslurnar á fiskavirkjunum undir verkfallinum, vistu tey einki at siga um, hvussu verður í summar.

Agnar visir á, at tað er ikki

Vinnuhúsið, sum leggur frítíðina hjá fiskavirkis-vinnuni, men hetta er eitt arbeidið, sum Vinnuhúsið ger fyrir limirnar í Ráfiska-keyparafelagnum.

Hann sigur, at tað eru virkisleiðslurnar sjálvar sum avgera, um og nær farið verður í summarfrí. – Fleiri orsókir eru til, at heildarætlan verður lögð yvir frítíðina. Ein er, at skipini skulu vita, hvørji

virkir eru opin, og hvørji ikki eru.

Hann visir á, at summi virkir ynskja at fremja ábøtur og möguligar broyt-ingar um summarrið.

– Tá kann tað vera heppið, at steðgur er í framleiðsluni eina tíð, sigur Agnar Jensen.

© Vilmund Jacobsen,
Sosialurin

Polakkarnir við "Norrönu"

I sambandi við tey tíðindini, sum hava verið um polakkarnar við "Norrönu", skal her verða greitt frá hesum máli.

Sum flestóll vita, er heimurinn býttur upp í láglönnar- og hálönaröki, har vit eru ein partur av tí seinna. Hetta ger tað, at láglönnarökini eru prinsipielt ein hottan móti arbeiðsplássunum á hálönarökinum, tā tað altið vil vera freistandi hjá arbeiðsgevarum at fāa sær arbeiðsmegi við lægri lón.

Hetta hevur ikki minst víst seg innan sjóvinnu, har arbeiðsmegin er sera "mobil". Hetta er upprunin til hentleikaflöggin, har reiðarar kunnu vinna nógvan pening uppá at hava bíliga arbeiðsmegi.

Fakfelagsrørslan á ökinum hevur so roynt at stríðast móti hesum. Hetta verður lutvist gjort av teimum einstóku felognum, men fyrst og fremst er tað ITF, altjóða felagið fyrir m.a. sjómenn, sum hevur staðið fyrir hesum.

Ein liður í hesum er at fāa skip undir hentleikaflaggi at gera sáttmála við ITF, sum er munandi betri enn tað, sum annars var í

boði, men samstundis er munandi lægri enn í hálönarökjunum. Tankin er so við og við at fāa minka lónarmunin, so skipaflotarnir kunnu kappast á jövnum fōti. Men tað skal sigast, at hetta hevur sera long útlit.

Bakgrundin fyrir FAS Fyrir nökrum árum síðani byrjaðu stjórnirnar í hálönarökkinum at taka eigin stig til at varðeita handilsflotarnar undir egnum flaggi. Hetta varð m.a. gjort við at lógfesta möguleikan fyrir, at skipini kundu fāa sær manning úr láglönnarökjunum til tær lónir, sum vóru galdandi har.

Eitt gott dömi um hetta er DIS og NIS, og nakað sama skipan er galdandi í flestu londunum í okkara parti av heiminum. Tískil fingu vit eisini okkara FAS skipan, sum er grundað á somu prinsipp. Tí eru polakkar longu umborð á fóroyiskum farmaskipum til treytir, sum vit í Fóroyum onga ávirkan hava á,

og har lónirnar av teirri orsók eru heilt óðrvísi enn tað, sum vit kenna til á okkara leiðum. Fyrir ikki at tala um allar teir "bíligu" útlendingarnar, sum eru við t.d. donskum skipum.

Stóðan við "Norrönu" Viðvíkjandi nýggju "Norrönu" hevdi Smyril Line gjort eina avtalu við eina fyritoku í Eysturíki um at skipa fyrir "hotellvirkseminum" umborð. Eitt endamál við hesum var at fāa eina professionella tænastu, sum hon er kend frá ferðamannavinnu í altjóða sigling. Ein partur av hesi ætlan var, at ein partur av manningini á hesum öki skuldu vera polakkar undir ITF treytum. Hetta kundi sjómannadeildin hjá FF góð

kenna fyribils, inntil vit sjálvir vóru fōrir fyrir at manna hesa uppgávu.

ITF lat uppgávuna – at evna sáttmálan til – yvir til norska sjómannafelagið, sum hevur royndir á hesum ökinum frá ti stóra norska ferðamannaflotnum, sum siglir um allan heimin.

Úrslitið av hesum arbeiði var, at gjørdur varð ein sáttmáli fyrir fyrst og fremst polakkar, sum í prinsippinum er tann sami sum fyrir foyringar. Lónin er tann sama. Størsti munurin er tann, at í fyrsta umfari fāa polakkarnir færri frídagrar við lón enn hini umborð. Men hesin munur fer niður í helvt 1. januar 2004 og hann fer heilt burtur 1. januar 2005.

Tá verður sáttmálin

tann sami fyrir øll umborð, og tað kann sigast, at hetta er eitt rættiligt gjøgnumbrot í arbeiðinum fyrir at fāa somu treytir fyrir øll umborð á einum skipi – uttan mun til pass.

Onkur annar smámunnur er eisini í verandi sáttmála. Ein er at barrfólk fāa eina lægri fasta lón. Í staðin fāa teir prosentir av tí, teir selja fyrir omaná mánaðarlónina. Hetta er heldur ikki nakar mannamunur, tí prosentini kunnu lættliga geva meira enn umrøddi munur. Nú eru vit í FF ikki serkøn í viðurskiftunum hjá barrvorum, men soleiðis verða teir altso lontir úti í heimi.

Júst hesin sáttmálin er annars ein trygd fyrir, at útlendsk arbeiðsmegi

Nógvur rumbul hefur verið um skipanina, sum polakkarnir umborð á nýggju "Norrönu" hava fingið.

ikki skal hóttu okkara egnu. Men vit eiga eisini at ásanna, at tað, at arbeiða umborð á einum skipi sum Norrönu, er ikki bert eitt summarfrítíðararbeidi. Her krevst ein miðvis upplæring fyrir at kunna veita ta tænastu, sum skal til, fyrir at fāa ferðafólk at koma aftur eina aðru ferð.

Niðurstöðan er annars, at júst hesin sáttmáli ikki kann úitleggjast sum mannamunur millum ymsisk fólkaslög. Hann er beint tað mótsatta. Hann er eitt dömi um, at tað í hesum fórinum er eydnast at beina fyrir mannamuni á ein hátt, sum flest onnur misunna okkum.

Nú kanst tú sökja um

Stuðul til granskingu, menning og nýskapan

Í áru ókinu "Matur" og "Mentan" ráðtest, soleiðis at verkælanir innan hesi óki hava serfagan fyrirumur.

Stuðul verður latin til ymsisk slag av verkælanum:

- sunnarri verkælanir við styttri tildættjan
- posr grad. eila posr doc. verkælanir, ið ganga um fleiri ár
- pli d. verkælanir.
- Tað er ein fyrirumur, at:**
- verkælanir fyrir um samstarv millum fleiri granskurar
- verkælanir fyrir um samstarv millum granskurar, granskingsamtíðsviri og vitsmána
- umsóknari fær stuðul aðrastaðni eisini.

Umsóknir skulu skrivaði á serligt oyðublað. Ið færst á skrivstóvu ráðsins og á heimastíðini, www.gransking.fo.

Nærrí frágreiðing um ráðstefu ókinu og skrivilig vegreiðing færst á somu stóðum.

Umsóknarfriðst er:
1. september 2003, kl. 12:00

Hugskil

Vit vilja

- at granskingu í Fóroyum skal vera á alinna tilgangi
- leita upp orðin menning og nýskapan
- leggja ósk á að vit hava tilgangi til gottar herstuddar
- at óskar til þurhjá og vitum um hana og folk skulu innan í Fóroyum

Vit eru nærtbord um

- at granskingu, menning og nýskapan eru augenmiði bdir í at byrxa okkum til aðbodningsarmi, einkum nemur í stóðugan breyting

Við ynskja

- dögjan granskingu í Fóroyum
- beth tilgangsartefika í tilgangsvergegin
- beth himmeli til að hægt leggja um óskar til gottar herstuddar
- stend viði í fóroyiskal herstuddal og óskar
- hægji vitum og óvitum um meðan og nemni og

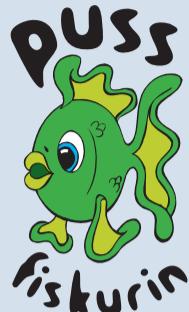
Grundteðið er

- at granskingu er neyðig fyrir miða til vegar vitum til gagn fyrir samfélaga
- at mylt granskung meðan vit óskar og samfélagsarrestur
- at samstarv og samkikoðun eru fyrirmeði fyrirskráðar av granskingu, menning og nýskapan

Granskingsráðið hevur tvey hævuðarheiðisök:

- at ráðgera handsmín og vitum í granskingsþróunum spurningum
- at umsíta Granskingsrummið, sum vorði tilgangi til granskingu, menning og nýskapan

granskingsráðið
Granskingsráðið, Brygginumaki 10 · Postnúmer: 250 · FO-110 Tórshavn
Tlf: 31 65 74 · Faks: 35 31 61 · www.gransking.fo · granskingu@gransking.fo

— Læknin, eg haldi, at eg eri hypokondri.
— Áh, tvass í teg. Tað er bara nakað, tú heldur, svarar læknin.

*****

Læknin við sjúklingin:
— Eg havi eini góð og eini vánalig tiðindi. Tey vánaligu eru, at vit hava amputera tað friska beinið. Tey góðu eru, at tað sjúka beinið ikki bagdi nakað kortini!

*****

Sjúklingurin: — Eg havi eina ógiliga migrenu!
Læknin: — Hvatt høvdut tygum hugsað tygum, at eg skuldi gjort við hana?
Sjúklingurin: — Tað verður tím høvuðpína!

*****

Ein maður kemur til læknan við einum knívi í lærinum og biður um hjálp.

— Tað kann eg ikki. Vit hava stongt, sigur læknin og tekur knivin úr lærinum og stingur hann í eygað á sjúklinginum.
— Men far til eygnalæknan. Hann hevur opíð til kl. 20!

*****

Sjúklingur: — Eg haldi, at öll ignorera meg, hvat skal eg gera?
Læknin: — Næsti!

*****

Hvør er fyrimunurin við at vera senilur?
— Tú móttir nýggjum fólkum hvønn dag.

*****

— Hvatt tekur tú fyrir for-kölisi?
— Einki, tú kanst fáa tað ókeypis!

Familjusamkoman hjá teimum á Fløttinum í Syðrugøtu

▲ Hetta er fyrra og annað ættarliðið hjá Líggjasi og Onnu Sofiu. Fremst sita Hildigarð t.v. og Jakku t.h. Teirra ektafelagar Jónan Jakku og Marsanna voru systkin. Næst Hildigarð er Hjördis hjá Almu og síðan Anna hjá Jakku.

Aftanfyri siggja vit frá vinstru: Ásmund hjá Hildigarð, Jógvan hjá Almu, Hjørleif hjá Hildigarð, Leivur hjá Almu, Jóannes og Líggjas hjá Jakku, Annelena hjá Almu, Elias hjá Mariu, Erik hjá Nancy, sum var komin úr Danmark, og Kári hjá Jakku.

▲ Her siggja vit triðja ættarliðið, sum tískil eru børn hjá systkinabornunum. Onkur av fjórða ættarliðnum munnu vera við eisini.

dagsins MYND

5. a á flot

Tað verður tibetur gjört nakað í skúlanum fyrir at menna sambandið hjá næmingunum til sjógvins. Í síðstu viku fór 5a í Kommunuskúlanum á flot. Hetta eydnaðist bara væl, og næmingarnir fingu so ein fisk í part. Hetta hildu teir vera bæði stuttligt og spennandi. Seinni bordreiddu tey í skúlanum við tí veidda fiskinum og gistu í skúlanum eisini. Hetta verður ein tútur tey koma at minnast.

Her er manningin komin at landi í Vágbotni.

Tað er sum kunnugt sera vanligt at familjur hittast, og er hetta ein sera góður siður. Hann kann bert styrkja tey góðu familju-bond, sum eru so eyðekend fyrir føroyingar.

Á hvítusunnu var ein samkoma fyrir ættina hjá Onnu Sofiu og Líggjasi á Fløttinum í Syðrugøtu. Tey áttu börnini Maria, Jákup, Nancy, Hildigarð, Alma og Jóhannes. Av hesum liva bert Jákup, 87 ár, og Hildigarð, 82 ár, eftir. Men tey er afturfyri byrg sum nakar. Tað skal

eisini sigast, at tað hevir altið verið gott samanhald í júst hesi familju.

Samkoman var hildin í húsunum hjá Kongshavnar Kvinnufelag og var stak væleydnað. Tað voru eini 90 folk við, og av hesum voru heili 17 úr Íslandi. Hetta var familjan hjá Elias hjá Mariu. Elias letur endiliga heilsa øllum og hann og familjan takka fyrir ta móttoku tey fingu í Føroyum.

Vit hava tvær myndir frá samkomuni.